

DOCUMENTS DE PERE EL CEREMONIÓS REFERENTS A TARRAGONA I CONSERVATS EN EL SEU ARXIU HISTÒRIC PROVINCIAL

I. *Introducció*

L'època de Pere el Cerimoniós és de les més estudiades en el terreny diplomàtic, per la rica selecció de documents fins ara publicada¹, que ha fet possible la realització de bons treballs sobre la seva cancelleria².

Els documents que aquí es presenten són, en total, trenta-sis, conservats en l'Arxiu Històric Provincial de Tarragona, les dates dels quals van de setembre de 1336 a novembre de 1386. Llur temàtica reflecteix la relació existent entre el rei i la ciutat –i el Camp– de Tarragona.

En sis pergamins³ es parla del procediment d'exigir responsabilitats als veguers de la ciutat. Ja Pere el Gran (1276-1285), en les Corts de Barcelona de 1283, va ordenar que els veguers i altres oficials quedessin subjectes a una *inquisitio* o investigació de la seva conducta com a tals, i Alfons el Lliberal (1285-1291), en les Corts de Montsó de 1289, instituí el denominat judici de «purgar taula» que implicava que els oficials públics expurguessin les errades comeses o bé les reparessin, sotmetent-se a una informació i quedant cessats en el seu ofici per un període de temps –que solia ésser d'un mes– durant el qual estaven obligats a «tenir taula», o sigui a respondre a quants es creien perjudicats per llur gestió. L'exigència de l'esmentada responsabilitat estava a càrrec de dos jutges denominats *sapientes*⁴, un dels quals calia que fos l'arquebisbe de Tarragona, i l'altre, una persona idònia en Dret i elegida pel rei⁵.

Altres documents fan menció del tema de la *impositio* o imposició, que era un impost municipal aplicat al comerç, als queviures i a les transaccions de tota classe. En especial, es graven les mercaderies com

el pa, el vi i la carn, i les quantitats que s'obtenen es destinen al pagament del bovatge o bé s'empren per a amurallar el recinte de la ciutat de Tarragona i també de Valls.

És d'interès el text d'un document⁶ per a l'estudi del mercat de l'època, ja que s'hi assenyala el preu dels principals productes, en relació amb el pes i la quantitat. Entre les mesures que s'hi esmenten, cal destacar la quartera, l'unça, el quintar i la somada. El sistema monetari és a base de lliures, sous, diners i malles.

En certa ocasió⁷, es posen garanties a la fabricació de la farina i s'estableix, al mateix temps, que el seu pes sigui igual per a tots els habitants de la ciutat, per tal que el consumidor local no es vegi enganyat.

També es troba en aquesta documentació un permís donat pel rei Pere III als còsols i veguers de Tarragona perquè el mostassaf, donat el seu baix salari, pugui percebre la meitat de la quantia de les multes que ell mateix imposa en els mercats⁸.

En diversos anys⁹, Pere el Cerimoniós agraeix als còsols i prohoms de Tarragona l'ajut prestat en la lluita contra Pere I (1350-1369), rei de Castella, amb el qual es trobava en guerra fins a l'any 1363, en què ambdós monarques signaren a Morvedre un tractat de pau¹⁰. Un altre suport van prestar també els oficials tarragonins, en aquest cas contra el rei del Marroc¹¹, i en recompensa d'aquests socors, Pere III els prometé mantenir amb igual valor i efecte llurs privilegis i llibertats, atorgats pels sobirans que el precediren o bé per ell mateix.

En tres moments¹², Pere el Cerimoniós confirma els privilegis concedits a la ciutat de Tarragona pel seu pare, Alfons el Benigne (1327-1336) i pel seu avi, Jaume II (1291-1327) i, al mateix temps, d'altres del seu primogènit, Joan I (11387-1395), quan encara era infant.

Aquestes qüestions, junt amb altres, com són el permís que va concedir Pere III a la ciutat de Tarragona per a carregar i descarregar en el seu port tota classe de mercaderies igual com a Barcelona¹³; el trasllat d'una carta de l'arquebisbe Bernat Tort en la qual dóna a Ramon Berenguer IV la ciutat de Tarragona amb els seus termes i pertinences¹⁴; la llicència als còsols i prohoms per a poder portar a la vila imperial quelques coses fins ara prohibides, procedents d'altres llocs, de Catalunya o bé d'Aragó, València i Múrcia¹⁵; els diversos acords entre el rei i els arquebisbes, Arnau Cescomes i Sancho López de Ayerbe, sobre l'exacció del bovatge¹⁶, i l'absolució per part del monarca de les penes pecuniàries, civils i criminals a favor dels oficials de Tarragona¹⁷, formen el contingut d'aquesta documentació.

II. Característiques internes dels documents

Tenint en compte la classificació dels documents donada per Francisco Sevillano Colom en estudiar la cancelleria del Cerimoniós¹⁸, es poden establir, en aquesta col·lecció diplomàtica, tres grups: privilegis perpetus¹⁹, privilegis vitalicis²⁰ i documents de tipus administratius²¹. L'única diferència que existeix entre les dues classes de privilegis és que els perpetus s'enceten amb una *invocatio* verbal seguida d'*inscriptio* i *institulatio*, i tenen un valor perenne, mentre que els vitalicis solen començar amb *intitulatio* o *inscriptio*, però sense *invocatio*, i el seu caràcter és temporal. Pel que fa a la resta de les parts del document, aquests, coincideixen en llur estructura: *narratio*, *dispositio*, *sanctio*, *corroboratio*, *datatio*, *recognitio*, *subscriptio* i *iussio*. Quant als documents administratius, són especialment reconeguts pel pronom *Nos* inicial seguit d'*intitulatio*, i per la manca de *subscriptio*.

Cal assenyalar que hem fixat, en particular, la nostra atenció en els protocols i escatocols dels documents, i és de destacar que, per causa d'abastar aquests el principi i quasi el final del regnat de Pere III, s'hi aprecien certs canvis a les esmentades parts. Així, en un primer moment, la intitulació del rei és: *Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone*, i a partir del document datat l'any 1346²² i ja fins a l'últim, hi consta l'annexió de Mallorca —conquistada el 1343—, i dels comtats del Rosselló i de la Cerdanya, agregats al seu regne el 1344: *Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie*²³.

En la data tòpica s'esmenten les ciutats que indiquen el lloc on fou escrit el document i que, a la vegada, reflecteixen el caràcter itinerant de la Cort junt amb la cancelleria reial. Aquestes són: Alzira, Barcelona, Cambrils, Montsó, Montblanc, Pina, Sogorb, Tarragona i València. De totes, Barcelona és la ciutat on es redactaren més documents, ja que registra el nombre de vint-i-quatre, i és curiós constatar que a Tarragona solament se n'hi va escriure un.

La data crònica és un element que cal destacar perquè varia al llarg del regnat del Cerimoniós. Si, en un primer moment²⁴, l'any s'expressa segons l'estil de l'Encarnació i els dies a la manera romana, a partir del document datat el 1353²⁵ s'aprecia el còmput dels dies de forma directa, i el sistema de la Nativitat substitueix l'anterior, per Reial Decret del 16 de desembre de 1350, de les Corts de Perpinyà. A més a més, des del 1358²⁶ s'afegeix l'any del regnat o data personal.

Després de la indicació cronològica s'observa el nom o signatura del canceller o bé en el seu lloc la del vice-canceller que ha revisat el negoci jurídic (*recognitio*). Són quatre els cancellers i cinc els vice-cancellers, que amb tinta i lletra diverses a les emprades en la resta del text i de forma abreujada, apareixen al llarg de la documentació. En general, solen escriure la inicial del seu nom i la primera síl·laba del càrrec que desenvolupen. Els cancellers són: Pedro López de Luna, Pedro Amariz Glascario, Hug de Fenollet i Fernando Pérez Muñoz; els vice-cancellers: Arnau Morera, Pere Despens, Rodrigo Díaz, Francisco Roma i Bertran Desvall.

Mentre que en els documents administratius la *recognitio* posa fi a l'escatocol, en els privilegis, tan perpetus com vitalicis, es troba a continuació d'aquella la *subscriptio*, formada pel *signum regis*, la presència de testimonis i la clàusula notarial.

El *signum regis*²⁷ apareix, com és habitual, darrera de la paraula *Signum*, i la seva forma romboidal, emprada des de Pere el Catòlic (1196-1213), està creuada en el seu interior, tot acabant els quatre angles en altres tantes creus circumscrites en un quadrat. Segueix el nom del rei amb els mateixos títols que en la intitulació, i també s'hi fa palesa l'annexió de Mallorca i dels comtats de Rosselló i de la Cerdanya.

Quant als testimonis, solen ésser distribuïts en tres columnes, un a la primera i dos a les altres²⁸, i així són en total cinc els presents. A la columna de l'esquerra destaca el bisbe de Saragossa, o bé el de Lleida o Tarassona, menys en el primer document en què és l'infant Jaume I, comte d'Urgell i vescomte d'Àger, germà de Pere III, el que presència l'expedició del negoci jurídic. En les altres columnes són prelats i membres de la noblesa els que actuen de testimonis. També cal dir que en alguns privilegis són més de cinc i llurs noms estan posats en línia contínua.

Posa fi a la *subscriptio* la clàusula notarial, encapçalada pel signe del notari, seguit del seu nom i càrrec i la menció de les esmenes, si n'hi ha hagut, al llarg de la *conscriptio*.

En la part inferior del document, junt al marge esquerre, propi dels pergamins, ja que a les cartes reials sol estar en el dret, en el lloc on es feia el doblec o *plica* per a l'aposició del segell, s'observa la clàusula que de forma abreujada expressa la *iussio* o mandat del rei. Els écrivans que s'hi esmenten són Juan Pérez de Aterre, Guillem de Bellvehí, Domingo de Biscarra, Raimon Maranges, Mateu Adrià, Jaume Conesa, Pere de Gostemps, Bertran de Pinós, Miquel de Bordell, Pere de Beviure, Francesc Bisbals, Pere Martí, Berenguer de Busquets, Bartomeu d'A-

vellaneda i Bartomeu Sirvent. Dita *iussio* es presenta donada de les següents maneres:

per *motu proprio* del rei:

*Raimundus Maranges mandato facto per dominum regem*²⁹

per *motu proprio* del rei i en presència del batlle general:

*Dominus rex mandavit mihi Jacobo Conesa in presencia Petri Çacosta, baiuli generalis qui eam vidit dictam. Item vidit eam dominus rex presente dicto Petro Çacosta*³⁰

pel Consell en presència de la reina:

*Jacobus Conesa ex provisione facta in consilio presente domina regina*³¹

pel vice-canceller que transmet el mandat regi:

*Johannes Petri mandato domini regis facto per vicecancellarium*³²

per un conseller que transmet també el mandat regi:

*Jacobus Conesa mandato regio facto per Petrum Despens, consiliarium qui eam vidit et legit*³³

Junt a aquesta clàusula i a l'esquerra, en alguns documents apareix una nota abreujada que indica el registre de la cancelleria on havia estat copiat l'acte jurídic, les sèries del qual s'havien anat formant des de Jaume I (1213-1276), i assoliren la seva plena organització en el regnat del Cerimoniós:

*R^a ī grā (registrata in graciārum)*³⁴

*R^a ī grāe (registrata in guerrae)*³⁵

*R^a ī pēcīae (registrata in peccuniae)*³⁶

*R^a ī Trācōñae (registrata in Terraconae)*³⁷

Acaba la *iussio* amb una *P* abreviada en forma de *Pro*, molt discutida per diversos investigadors de la Corona d'Aragó. Eduardo González Hurtebise³⁸ l'any 1920 afirmava que la seva significació era *Probatum* o sigui comprovat o confrontat; Francisco Sevillano Colom³⁹, l'any 1950

deia que era *provisa* o *Pro visa* i que assenyalava l'aprovació definitiva del document, abans d'ésser segellat, i les últimes investigacions semblen inclinar-se per *Probatum* o *Probata*, segons el tipus de document.

Quant als segells que validen els diplomes, estan, en general, en molt mal estat de conservació, ja que només en sis⁴⁰ es distingeix un escut amb la divisa de les barres i timbrat amb la corona reial, que segons Ferran Sagarra i de Siscar⁴¹ formava el dors d'un dels tres segells denominats «comuns de Pere III». En els altres documents solament es pot apreciar les cintes de seda groga i vermella de les quals penjaven els segells.

Aquesta validació s'anuncia en finalitzar el text pròpiament dit del document amb una fórmula, generalment comuna en els tres tipus instrumentals, que només varia en l'especificació del segell emprat en els privilegis perpetus: *In cuius rei testimonium presens instrumentum publicum fieri iussimus nostra plumbea in pendenti comuniri* (privilegi perpetu) o bé: *In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri*. (la resta de documents).

Per últim, en la part superior de la *plica*, entre els orificis externs, s'aprecia l'abreviatura *registrata*, formada per una *R* majúscula caligrafiada, seguida d'una *s* llarga que forma nexa amb la *t* següent i després la *a* final.

III. *Característiques externes dels documents*

La major part dels documents té una forma apaïxada, a excepció de tres⁴² que per les seves grans dimensions adopten la quadrada. El cos del text sembla estar comprès en un quadre que per la seva regularitat dóna la sensació que cap lletra sobresurt del seu marc. Les línies estan traçades a punta seca, amb una separació entre elles bastant regular, les mides de les quals oscil·len entre 12 i 5 mm., segons els documents. Hi ha marges bastant amples, encara que en certa manera desproporcionats, ja que és més gran el de l'esquerra que el de la dreta, i el superior que l'inferior. Aquest últim no està limitat (hom no podia preveure on acabaria l'escriptura) i així mentre unes vegades es veu exageradament ample, en altres, al contrari, quasi no en resta.

Quant a les dimensions, són molt variables: van de 770 × 670 mm. en el pergami més gran, i de 160 × 320 mm. en el més petit, mides que solen anar molt lligades a la importància de l'instrument.

El seu estat de conservació és molt bo, la qual cosa ha permès una lectura completa de tots els pergamins. També cal destacar la cura en què s'han escrit, ja que quasi no hi ha errades i, si en algun moment s'afegeix o corregeix un mot, la seva esmena es fa palesa en la subscripció notarial.

L'escriptura és una minúscula diplomàtica, pròpia de l'època gòtica, que des de Jaume I es va desenvolupar a la Corona d'Aragó. No entrem ara en una descripció detallada de l'esmentada lletra, que ja ha estat tractada en diverses ocasions⁴³. L'any 1940 va ésser denominada *lletra aragonesa* per Mariano Usón Sesé⁴⁴, i aquest terme l'acceptà, uns anys més tard, el professor Francesco Cesare Casula⁴⁵, però ell mateix, recentment, ha rectificat tal designació, basant-se en una dicotomia en el desenvolupament de la grafia a Aragó i a Catalunya. La qualificació que proposa és la de *lletra catalana*⁴⁶ pel seu origen i les influències que ha rebut.

L'idioma emprat és, en general, el llatí, a excepció d'alguns documents en què alterna amb el català⁴⁷, encara que es conserva la llengua clàssica en el protocol i escatocol.

IV. *Nòmina d'antropònims i de topònims*

En aquest apartat donem a conèixer una llista de tots aquells noms de persones i de pobles que es troben en l'apèndix documental. El seu lloc potser correspondria al final del treball, però per fer constar en els antropònims a més a més els càrrecs que desenvolupen en el moment de la redacció dels documents, així com llur identificació, segons la bibliografia publicada, hem cregut necessari dedicar un epígraf a tal fi.

Cal assenyalar que, en especial, s'han reconegut els membres de la cancelleria reial com són el canceller, vice-canceller, proto-notari i els diversos escrivans, així com les persones que pertanyen a l'alta jerarquia eclesiàstica.

Quant als topònims, es fa constar el nom del lloc i els seus variants, tal com s'esmenten en els documents, i tot seguit, entre parèntesi, figura la grafia actual junt amb la comarca i província on pertanyen.

Antropònims

ADRIANI, Matheus (Adrià, Mateu), *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 13, 14, 15, 16⁴⁸

- ALCONANNI, Berengarius, *rector ecclesie de Alcoverio*, 15.
- ALFONSUS, *rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone* (Alfons el Benigne, 1327-1336), 1.
- ANGULARIA, Guillelmus de (Anglesola, Guillem d'), *testis*, 1.
- ANGULARIA, Raymundus de (Anglesola, Ramon d'), *miles. Testis*, 23.
- ANGULARIA DE BELLOPODIO, Raymundus (Anglesola de Bellpuig, Ramon), *testis*, 14, 15.
- ARAGONIA, Stephanus de (Aragó, Esteve d'), 22.
- ARBERTUS, *frater Guillelmi de Castrovetulo* (Arbert de Castellvell), *testis*, 29.
- ARNALDUS, *archiepiscopus Terrachonensis* (Cescomes, Arnau, 1335-† 9-IX-1346), 2, 10, 14, 15⁴⁹.
- ARNALDUS, *vicecancellarius* (Morera, Arnau), 7, 8, 9, 17⁵⁰.
- AUGUSTINI, Guillelmus (Agustí, Guillem), *scriptor domini regis Jacobi* (Jaume II), 1.
- AVELLANEDA, Bartholomeus de, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 35⁵¹.
- BALLISTAR, Petrus, *rector ecclesie de Rivoulmorum* (Riudoms), 15.
- BASSA, Johannes, *prior ecclesie de Reddis* (Reus), 15.
- BERNARDUS, *archiepiscopus Terrachonensis* (Tort, Bernat, 1146-† 28-VI-1163), 29⁵².
- BEVIURE, Petrus de, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 30, 31⁵³.
- BISBALS, Franciscus, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 32⁵⁴.
- BISCARRA, Dominicus de, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 3, 4, 5, 6⁵⁵.
- BORDELLO, Michael de (Bordell, Miquel de) *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 23⁵⁶.
- BUSQUETIS, Berengarius de (Busquets, Berenguer de), *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 34⁵⁷.
- CALIGA RUBEA, Gaubertus de, *Testis*, 2.
- CAPRARIA, Bernardus de (Cabrera, Bernat de), *testis*, 14, 15, 16.
- CASTELLANI, Jacobus, *vexillarius armorum domini ducis* (futur Joan I), *testis*, 34.
- CASTRO, Petrus, de, *notarius publicus de Monterubeo* (Montroig), 15.
- CASTROVETULO, Guillelmus de (Castellvell, Guillem de), 29.
- ÇABATER, Petrus, *mercator, consul, syndicus et procurator civitatis Terracone*, 22.
- ÇA-BASTIDA, Franciscus, *consiliarius Barchinone. Testis*, 14, 15.
- ÇA-COSTA, Petrus, *baiulus generalis Cathalonie*, 28, 29.

- ÇA-GRANADA, Jacobus, *sindicus et procurator civitatis Terrachone*, 13, 14.
- ÇA-ROVIRA, Bernardus, *consiliarius Barchinone. Testis*, 14, 15.
- ÇANGLADA, Johan, 34.
- CENTILLIS, Gilabertus de (Centelles, Gilabert de), *testis*, 11.
- CERVERA, Guillelmus de, 29.
- CERVILIONE, Guillelmus de (Cervelló, Guillem de), *testis*, 1.
- CERVILLIONE, Raymundus Alamanni de (Cervelló, Ramon Alemany de), *miles. Testis*, 28.
- CIGONIS, Jacobus (Sitjó, Jaume), *canonicus Ilerdensis*, 2⁵⁸.
- CIYARIO, Petrus de, *sindicus et procurator universitatis Villaviridi* (Vilaverd), 14, 15.
- COMITIS, Guillelmus (Conde, Guillem), *rector ecclesie de Constantino* (Constantí), 15.
- CONESA, Jacobus, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 7, 8, 9, 10, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29⁵⁹.
- CRUDILIIS, Jauffridus Gilabertus de (Cruïlles, Jofre Gilabert de), *testis*, 1.
- CUDINACHS, Berengarius de, *scriptor porcionis regis Petri* (Pere el Cerimoniós). *Testis*, 2.
- CUMBIS, Petrus de (Coma, Pere de), *manumissor et exequator ultimi testamenti illustris Marie regine Aragonum* (Maria de Navarra, reina d'Aragó i primera muller de Pere el Cerimoniós), 16.
- DALMACIUS, *vicecomes de Rochabertino* (Dalmau de Rocabertí), *testis*, 23.
- DAPIFFERI, Guillelmus Raimundus (Montcada, Guillem Ramon, dit el Dapifer), 29.
- DESPENS, Petrus, *consiliarius et vicecancellarius domini regis* (Pere el Cerimoniós), 2, 7, 8, 9, 15⁶⁰.
- DIDACI, Rodericus (Díaz, Rodrigo), *miles, legum doctor, vicecancellarius, manumissor et exequator ultimi testamenti illustris regine Aragonum* (Maria de Navarra, reina d'Aragó i primera muller de Pere el Cerimoniós), 14, 15, 16⁶¹.
- DORCHAU, Raymundus, (Orcau, Ramon d'), *testis*, 1.
- DURBAN, Petrus, *rector et notarius ecclesie de Archibus* (Arcs), 15.
- DUSAY, Arnaldus, *consiliarius Barchinone. Testis*, 14, 15.
- EREYLLLE, Guillem, *notari de Tarragona*, 34.
- EUGENIUS, *Pontifex Romanus* (Eugeni III, 18-II-1145 - 8-VII-1152), 29⁶².
- FERDINANDUS, *cancellarius* (Pérez Muñoz, Fernando, bisbe d'Osca de 1372 a 1383), 33⁶³.

- FLUMIS, Petrus de, *officialis Segobricensis*, 16.
- FONOLLERES (FONOLLERIIS), Ferrarius (Fonollers, Ferran), *notarius publicus Terracone*, 15, 22.
- FONOLLETO, Petrus de (Fonollet, Pere de), *vicecomes Insule* (Illa). *Testis*, 14, 15.
- FONOLLI, Petrus (Fonoll, Pere), *iuratus et syndicus*, 27.
- FONOYLETO, Bernardus de (Fonollet, Bernat de), *testis*, 11.
- FRAXIMO, Arnaldus de, *notarius publicus de Vallibus* (Valls), 15.
- GALCERANDUS, *episcopus Vicensis* (Çacosta, Galceran, 16-XI-1328 - 5-IV-1345), 1⁶⁴.
- GOSTEMPS, Petrus de, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 18⁶⁵.
- GIU, Martinus de, *notarius publicus de Alcoverio* (Alcover), 15.
- GUIU, Jacobus, *canonicus Terrachonensis*. *Testis*, 2.
- GURREA, Luppus de (Gurrea, Lope de), *camerarius maior*. *Testis*, 2.
- HUGO, *cancellarius* (Fenollet, Hug de), 11, 12, 15⁶⁶.
- HUGO, *episcopus Vicensis* (Fenollet, Hug de, 24-VII-1346 - XII-1348), 14, 15⁶⁷.
- HUGO, *vicecomes Cardone*. *Testis*, 23.
- HUGUETUS, *vicecomes Cardone* (Huguet), *Testis*, 14.
- JACOBUS, *comes Urgelli et vicecomes Agerensis domini regis frater* (Jaume, 1336-1347, germà de Pere el Cerimoniós), 1.
- JACOBUS, *rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone* (Jaume II, 1291-1327), 1, 2, 14, 15, 18.
- JAMVILLA, Nicholaus de (Joinvilla, Nicolas de), *comes Terrenove, manumissor et exequitor ultimi testamenti illustris Marie regine Aragonum* (muller de Pere el Cerimoniós), 16.
- JOHANNES, *comes Impuriarum* (Joan I, 1364-1399)⁶⁸.
- JOHANNES, *infans, dux Gerunde comesque Cervarie ac in universis regnis et terris nostris generalis gubernator* (futur Joan I), 33, 34.
- JOHANNES, *patriarcha Alexandrinus* (Fill de Jaume II, patriarca d'Alexandria de 1323 a 1328), 1⁶⁹.
- JORBA, Geraldus de, 29.
- LEYG, Bernardus, *syndicus et procurator universitatis de Alfurgia* (Alforja), 14, 15.
- LORIA, Alfonsus Rogerii de (Lloria, Alfons Roger de, d. 1314-1355), *testis*, 1.
- LULLI, Romeus, *consiliarius Barchinone*, 4, 15.
- LUPPUS, *archiepiscopus Cesaraugustanus* (Fernández de Luna, Lope, 1351-1382). *Testis*, 28⁷⁰.

- MARANGES, Raimundus, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 11, 12 ⁷¹.
- MARÇANO, Thomas de (Marçà, Tomàs de), *consiliarius domini regis, actor et exequutor ultimi testamenti illustris Marie regine Aragonum* (muller de Pere el Cerimoniós), 16.
- MARIA, *regina Aragonum* (Maria de Navarra, reina d'Aragó i primera muller de Pere el Cerimoniós), 16.
- MARTINI, Petrus (Martí, Pere), *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 33 ⁷².
- MARTINUS, *infans, comes de Xerica* (Martí l'Humà, 1395-1410), 28⁷³.
- MARTORELLO, Arnaldus de (Martorell, Arnau de), *notarius publicus Terracone*, 15.
- MATHEI, Jacobus (Mateu, Jaume), *sacrista monasterii de Cornubovis* (Escornalbou), 15.
- MEDICI, Bernardus (Metge, Bernat), *scriptor domini infantis* (futur Joan I), 34 ⁷⁴.
- MICHAELIS, Antichus (Miquel, Antich), *notarius publicus de Constantino* (Constantí), 15.
- MICHAELIS, Bernardus (Miquel, Bernart), *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 33 ⁷⁵.
- MIR, Bernardus, *notarius publicus de Alfurgia* (Alforja), 15
- MONTECATHENO, Gasto de (Montcada, Gastó de), *domicellus. Testis*, 30, 31.
- MONTECATHENO, *Guillelmus de* (Montcada, Guillem de). *Testis*, 1
- MONTECATHENO, Petrus de (Montcada, Pere de), *ammiratus. Testis*, 14.
- MONTISONIS, Berengarius de (Monsó, Berenguer de), *sindicus*, 34.
- MORELLI, Petrus (Morell, Pere), *notarius publicus de Rivoulmorum* (Riudoms), 15.
- OLZINELLIS, Bernardus de (Olzinelles, Bernat de), *legum doctor, sindicus et procurator Terrachone et consiliarius domini regis* (Pere el Cerimoniós), 2, 14, 15, 16.
- ORTIGUES, Galceran d', *secretari del senyor rei* (Pere el Cerimoniós), 34 ⁷⁶.
- PALATIO, Guillelmus de (Palou, Guillem de), 22.
- PALLARS, Rogerius Bernardus de, (Roger Bernat I de Pallars), *testis*, 14, 15.
- PASCASII, Petrus (Pascual, Pere), *campsor Terracone*, 24
- PASQUAL, Pere, *micer*, 34.

- PELLICERII, Raymundus (Pellicer, Ramon de), *rector ecclesie Villeviridis* (Vilaverd), 15.
- PERILLIONIBUS, Raymundus de (Perellós, Ramon de), *vicecomes de Roda, camarlengus. Testis*, 34.
- PETRA, Bernardus de (Ça-Pera, Bernatt), *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 2, 15⁷⁷.
- PETRI DE ATERREU, Johannes (Pérez de Aterre, Juan), *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós), 1⁷⁸.
- PETRUS, *archiepiscopus Cesaraugustanus. Cancellarius* (López de Luna, Pedro, 1314-22-II-1345), 1, 3, 4, 5, 6⁷⁹.
- PETRUS, *cancellarius* (Amariz Glascario, Pedro), 13, 14, 16, 19, 20, 21, 25, 26, 27⁸⁰.
- PETRUS, *episcopus Ausonensis* (Redorta, Pere de, 8-VIII-1147 – 4-IX-1185), 29⁸¹.
- PETRUS, *episcopus Elnensis* (Cima, Pere de, 23-VII-1361 – 7-VIII-1377), 30, 31⁸².
- PETRUS, *rex Aragonum* (Pere el Gran, 1276-1285), 2, 14, 15, 18.
- PETRUS, *rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie* (Pere el Cerimoniós, 1336-1387), 1-36.
- PETRUS, *infans Rippacurcie et montanearum de Prades comes. Testis*, 14, 15⁸³.
- PETRUS, *vicecomes de Vilamuro* (Vilamur), *miles. Testis*, 30, 31.
- PIGOT, Berengarius, *rector ecclesie de Monterubeo* (Montroig), 15.
- PINOS, Bertrandus, *scriptor domini regis et notarius publicus per totam terram et dominacionem suam* (Pere el Cerimoniós), 22⁸⁴.
- PONCIUS, *scriptor Raimundi comitis* (Ramon Berenguer IV), 29⁸⁵.
- PROXIDA, Olfus de, *camarlengus*, 22, 23.
- PRUNERA, Bernardus de, *rector ecclesie de Silva* (La Selva del Camp), 15.
- PUIGALT, Raimundus de, 29.
- PULCROVICINO, Guillelmus de (Bellvehí, Guillem de), *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós) *et notarius publicus per totam terram et dominacionem suam*, 2, 14, 15⁸⁶.
- QUERALTO, Dalmacius de (Queralt, Dalmau de), *miles. Testis*, 28.
- QUERALTO, Petrus de (Queralt, Pere de), 1, 11.
- RAIMUNDUS, *comes Barchinone, Aragone princeps, Tortose Ilerde- que marchio* (Ramon Berenguer IV, 1131-1162), 29.
- RAIMUNDUS, *comes Barchinone, Bisuldine ac Provincie* (Ramon Berenguer III, 1096-1131), 29.

- RAYMUNDUS, *episcopus Valentinus* (Gastón, Raimundo, - 16XI-1312 - 19-VI-1348), 1⁸⁷.
- RAYMUNDUS BERENGARII (Ramon Berenguer I d'Empúries, 1308-? d. 1365), *filius domini regis* (Jaume II). *Testis*, 1.
- RELATO, Berengarius de (Relat, Berenguer de), *subthesaurarius domini regis* (Pere el Cerimoniós). *Testis*, 2.
- ROMA, Franciscus, *vicecancellarius*, 18, 23, 24, 28, 29, 30, 31⁸⁸.
- ROMEI, Laurentius, *nuncius*, 27, 35.
- ROMEUS, *episcopus Ilerdensis* (Cescomes, Romeu de, 11-1-1361 - 7-X-1380), 23, 30, 31⁸⁹.
- ROS, Bernardus, *notarius publicus Villeviridis* (Vilaverd), 15.
- ROSELLI, Berengarius (Rosell, Berenguer de), *notarius publicus de Silva* (La Selva del Camp), 15.
- ROVIRA, Berengarius de, *locumtenens notarii publici Cornubovis* (Escornalbou), 15.
- ROURE, Michael, *consiliarius Barchinone*. *Testis*, 14, 15.
- SANCIUS, *archiepiscopus Terrachonensis* (López de Ayerbe, Sancho, 30-X-1346 - 21-VIII-1357), 13, 14, 15⁹⁰.
- SANCIUS, *episcopus Segurbicensis et Sancte Marie de Albarrazino*, (Ull, Sanç d'1319-1356). *Testis*, 2⁹¹.
- SANCIUS, *episcopus Tirasonensis* (López de Ayerbe, Sancho, 5-XII-1343 - 30-X-1346), 11⁹².
- SCINTILLIS, Eymericus de (Centelles, Eimeric de), *maiordomus*. *Testis*, 34.
- SIRVENT, Bartholomeus, *scriptor domini regis* (Pere el Cerimoniós) 36⁹³.
- SONO, Iohannes de (So, Joan de), *vicecomes Sancti Martini*. *Testis*, 11.
- SPELUNCIIS, Franciscus de (Esplugas, Francesc d'), *auditor*, 22.
- SPUNY, Petrus (Espuny, Pere), *sindicus et procurator locorum Campi Terracone: de Vallibus* (Valls), *Alcoverio* (Alcover), *Silva* (La Selva del Camp), *Reddis* (Reus), *Rivoulmorum* (Riudoms), *Monterubeo* (Montroig), *Constantino* (Constantí) et *castro de Cornuboum* (Escornalbou), 13, 14, 15.
- SUAVIS, Petrus, *notarius publicus Terracone*, 24.
- THEROLIS, Petrus de, 29.
- TORNAMIRA, Berengarius de, *miles et locumtenens in Terrachona et Campo*, 36.
- TORRENTIBUS, Arnaldus de (Torrents, Arnau de), *iurisperitus Terracone*, 13.
- TORROJA, Berengarius de, 29.

TOST, Petrus, *rector ecclesie de Alfurgia* (Alforja), 15.
 ULZINELLIS, Bernardus de V.: OLZINELLIS, Bernardus de
 ULZINELLIS, Petrus de (Olzinelles, Pere de), *testis*, 2.
 VALLESICA, Guillelmus de (Vallseca, Guillem), 34, 35⁹⁴.
 VALLO, Bertrandus de (Desvall, Bertran), *vicecancellarius*, 32, 34, 35⁹⁵.
 VALLO, Petrus de (Desvall, Pere), *consiliarius et thesaurarius domini regis* (Pere el Cerimoniós), 32.
 VILADEMANY, Bernardus de, *miles, gerensvices et gubernator in Catalonia principatu*, 36.
 VILANOVA, Raimundus de (Vilanova, Ramon de), *alguazirius*, 22.
 VILARACUTO, Berengarius de (Vilaragut, Berenguer de), *testis*, 1.
 VILLA, Guillelmus de, *scriptor domini regis* (Alfons el Benigne), 1.
 VITALIS, Johannes (Vidal, Joan), *sindicus et procurator universitatis de Vinyols* (Vinyols), 14, 15.

Topònims

AGERENSIS, *vicecomitatus*, (Ager, vescomtat d', com. La Noguera, prov. Lleida), 1.
 ALACANT, ALECAN, (Alacant), 13.
 ALCOVERIO, (Alcover, com. Alt Camp, prov. Tarragona), 14, 15.
 ALFURGIA, (Alforja, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 14, 15.
 ALGEZIRA, (Alzira, prov. València), 33.
 ARAGÓ, ARAGON, ARAGONUM, (Aragó, regne d'), 1-36.
 ARCHUBUS, ARCUBUS, (Arcs, Els, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 14, 15.
 BALAGARII, (Balaguer, com. La Noguera, prov. Lleida), 29.
 BARBARIA (País dels berbers, Àfrica), 13.
 BARCELONA, ciutat, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36.
 BARCELONA, BARCHELONA, BARCHINONA, (Barcelona, comtat de), 1-36.
 BELLOPODIO, (Bellpuig d'Urgell, com. Urgell, prov. Lleida), 14, 15.
 BISULDUNI, (Besalú, com. La Garrotxa, prov. Girona), 29.
 BURGUNYA, (Borgonya, França), 13.
 CABRA, (Cabra del Camp, com. Alt Camp, prov. Tarragona), 29.
 CADAQUERS, (Cadaqués, com. Alt Empordà, prov. Girona), 13.
 CALLAR, (Càller, Sardenya), 13.
 CAMBRILS, (Cambrils, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 11, 12, 24, 28.

CAMP, CAMPO, CAMPUM, (Camp de Tarragona), 2, 4-15, 18-20, 24, 32, 33, 35, 36.
CAMPANYA, (Campània, Itàlia), 13.
CANETO, (Canet de Mar, com. Maresme, prov. Barcelona), 28.
CARDONA, (Cardona, com. Bages, prov. Barcelona), 14, 15, 23.
CASTELLA, (Castella, regne de), 19, 20.
CATALONIA, CATHALONIE, CATHALUNYA, (Catalunya), 4, 5, 6, 14, 15, 20, 21, 22, 28, 29, 31, 36.
CAUCOLIBERUM, COPLIURE, COTLIURE, (Cotlliure, com. Vallès-pir), 28.
CERITANIE, comitatus, (Cerdanya, comtat de), 11-36.
CERVARIA, (Cervera, com. Segarra, prov. Lleida), 28, 33.
CERVILIONE, (Cervelló, com. Baix Llobregat, prov. Barcelona), 28.
CESARAUGUSTA, (Saragossa), 14, 15.
CIGIIS, (Sitges, com. Garraf, prov. Barcelona), 28.
CONSTANTINO, (Constantí, com. Tarragonès, prov. Tarragona), 14, 15, 29.
CORNUBOVIS, (Escornalbou, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 15.
CORSICA, (Còrsega, regne de), 1-36.
CUBELLIS, (Cubelles, com. Garraf, prov. Barcelona), 28.
DELTUSA, TORTOSA, (Tortosa, com. Baix Ebre, prov. Tarragona), 13, 28, 29.
ESPANYA, ISPANIA, (Espanya), 13, 18.
EVICA, (Eivissa), 13.
GERUNDA, (Girona), 12, 28, 33.
ILERDA, (Lleida), 15, 29.
IMPURIARUM, comitatus (Empúries, comtat d', com. Alt Empordà, prov. Girona), 28, 30, 31.
INSULE, vicecomitatus (Illa, vescomtat d', com. Rosselló), 14, 15.
MAIORICAE, MALLORQUES, MAYLLORQUES, (Mallorca, regne de), 11-36.
MANGONS, MENGONS, (Mangons, Els, com. Tarragonès, prov. Tarragona), 13.
MONTEALBO, (Montblanc, com. Conca de Barberà, prov. Tarragona), 27.
MONTEOLIVO, (Montoliu, com. Tarragonès, prov. Tarragona), 29.
MONTERUBEUM, (Montroig del Camp, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 14, 15, 29.
MONTESONO, MONTISSONIS, MUNTÇÓ, (Montsó, prov. Osca), 34, 35.

MURCIA, (Múrcia), 4.
NARBONA, (Narbona, França), 13.
NAPOLS, (Nàpols, Itàlia), 13.
PALAMORS, (Palamós, com. Baix Empordà, prov. Girona), 28.
PALLARS, PAYLARS, comitatus, (Pallars, comtat de, prov. Lleida),
 14, 15.
PINA, (Pina, prov. Saragossa), 18.
PISA, (Pisa, Itàlia), 13.
PRADES, (Prades, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 14, 15.
PROVINCIE, comitatus, (Provença, comtat de), 29.
REDDIS, (Reus, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 13, 14, 15.
RENS, (Reims, França), 13..
RIPACURCIE, comitatus, (Ribagorça, comtat de, prov. Lleida), 14, 15.
RIVO ULMORUM, (Riudoms, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 14,
 15.
ROCABERTINI, vicecomitatus, (Rocabertí, vescomtat de, prov. Girona),
 23.
RODE, vicecomitatus, (Roda, vescomtat de, Aragó), 34.
ROSIS, (Roses, com. Alt Empordà, prov. Girona), 28.
ROSSEYLLO, ROSSILLON, (Roselló, comtat de), 11-36.
SACER, (Sàsser, Sardenya), 15.
SANCTI MARTINI, vicecomitatus, (Sant Martí, vescomtat, prov. Barcelona), 11.
SANCTO FELICE GUIXOLENSIS, SANT FELIU, (Sant Feliu de Guixols, com. Baix Empordà, prov. Girona), 13, 28.
SANCTO LAURENTIO, (Sant Llorenç, com. Gironès, prov. Girona), 28.
SARDENIA, SARDINIA, (Sardenya, regne de), 1-36.
SICILIA, (Sicília), 13.
SILVA, (Selva del Camp, La, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 14, 15.
SUGURBII, (Sogorb, prov. Castelló de la Plana), 16.
TAMARIT, (Tamarit, com. Tarragonès, prov. Tarragona), 29.
TARRAGONA, TARRACHONA, TERRACHONA, (Tarragona), 1-36.
TERRENOVA, (Terranova, Sardenya), 16.
TORTOSA, V.: DERTUSA..
TUNIÇ, (Tunis, Àfrica), 13.
TURRICELLA DE MONTEGRINO, (Torroella de Montgrí, com. Baix Empordà, prov. Girona), 28.
VALENCIA, (València, regne de), 1-36.
VALLIBUS, (Valls, com. Alt Camp, prov. Tarragona), 14, 15, 25, 27,
 32, 35.

VENEZIA, (Venècia, Itàlia), 13.

VILAMURI, *vicecomitatus*, (Vilamur, vescomtat de, prov. Lleida), 30, 31.

VILLA VIRIDI, (Vilaverd, com. Conca de Barberà, prov. Tarragona), 14, 15.

VINYOLS, (Vinyols, com. Baix Camp, prov. Tarragona), 14, 15..

M. Josepa ARNALL I JUAN

NOTES

1. ABIZANDA BROTO, Manuel: *Colección de documentos inéditos del Archivo Municipal de Zaragoza desde el reinado de Pedro III al de Juan II*. -«III Congreso de Historia de la Corona de Aragón». Valencia, 1924, tom. I, pp. 579-603; ARIENZO, Luisa d': *Carre reali diplomatiche di Pietro IV il Cerimonioso, re d'Aragona, riguardanti l'Italia*- Padova, Cedam, 1970. 488 pàgs.; BOSCOLO, Alberto: *Recerche sull'epoca del re d'Aragona Pietro il Cerimonioso (1336-1387)*. «Archivio Storico Sardo», XXIX (1964), pp. 391-397; CABESTANY, Joan: *Repertorio de cartas reales conservadas en el Instituto Municipal de Historia*. «Documentos y Estudios», XVI (1966), pp. 57-281; CARRERAS, F.: *Ordenanzas para la casa y corte de los reyes de Aragón (siglos XIII-XIV)*. «Cultura Española», 1 (1906); *Censo de Cataluña ordenado en tiempo del rey don Pedro el Ceremonioso*, CO-DO.IN, vol. XII. Barcelona, 1856, 376 pàgs.; COROLEU, Josep: *Documents històrics catalans del segle XIV*. -Barcelona, 1889, VI + 155 pàgs.; *Crònica del rey de Aragón D. Pedro IV el Ceremonioso o del Punyalet, escrita en lemosín por el mismo monarca, traducida al castellano y anotada por Antonio de BOFARULL*. -Barcelona, 1850. XVI + 432 pàgs.; *Crònica del rey en Pere IV, lo «Ceremoniós» o del «Punyalet», escrita per lo mateix monarca, amb un pròlech de Josep COROLEU*, -Barcelona, «La Renaixensa», 1825, XI + 335 pàgs.; *Crònica general de Pere III el Ceremoniós dita comunament Crònica de Sant Joan de la Penya. Primera edició del seu text català*. Transcripció, prefaci i notes per Amadeu-J. SOBERANAS I LLEÓ. Barcelona, Alpha, 1961. 198 pàgs. + 1 làm.; *Cròniques. Les quatre grans...* Jaume I, Bernat Desclot, Ramon Muntaner, Pere III. Revisió del text, pròlegs i notes de Ferran SOLDEVILA, Barcelona, 1971, 1.298 pàgs.; *Chronicle Pere III of Catalonia (Pedro IV of Aragon)*. Translated by Mary HILLGARTH with introduction and notes J.N. HILLGARTH. Toronto, Pontifical Institute of Medieval Studies, 1980, II vols.; *Chronique catalane de Pierre IV d'Aragon, III de Catalogne dit le Cèrémonieux ou del Punyalet*. Editée par Amadée PAGÉS. Toulouse, E. Privat, 1941, LXXII + 472 pàgs.; GILI I GAYA, Samuel: *Notícies de manuscrits: Un manuscrit fragmentari de la Crònica de Pere el Ceremoniós*, «Estudis Universitaris Catalans», XII (1927), pp. 270-276; GIRONA I LLAGOSTERA, Daniel: *Itinerari de l'infant Pere (després rei Pere III, 1319-1336)*, «Estudis Universitaris Catalans», (1933-1934), 18 i 19, pp. 336-356; GIUNTA, Francesco: *Dos documents de l'Arxiu del Convent de Sant Francesc de Barcelona*, «Estudis d'Història Medieval», Barcelona, I (1969), pp. 31-36; GUBERN, Ramon: *Epistolari de Pere III*, «Els Nostres Clàssics», vol. LXXVIII (1955), col. A.; Id.: *Notes sobre la redacció de la Crònica de Pere el Ceremoniós*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1949-1950, 14 pàgs.; JORDAN, J.: *Las ordenaciones de la corte aragonesa en los siglos XIII-XIV*, «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», VII (1911), pp. 220-229, 284-292; LA MANTIA, Giuseppe: *Eduardo González Hurtebise. La crònica general escrita por Pedro IV de Aragón*. -Barcelona, L'Avenç, 1906, 31 pàgs.; LOPEZ DE MENESES, Amada: «Correspondencia de Pedro el Ceremonioso con la soldania de Babilonia», «Cuadernos de Historia de España», XXIX-XXX, (1959), pp. 293-337; Id.: *Documentos acerca de la peste negra en los dominios de la Corona de Aragón*, «Estudios de la Edad Media de la Coronación de Aragón», VI (1956), pp. 290-447; Id.: *Documentos culturales de Pedro el Ceremonioso*. «Estudios de la

Edad Media de la Corona de Aragón», V (1952), pp. 669-771; Id.: *Florilegio documental del reinado de Pedro IV*. «Cuadernos de Historia de España», XIII (1950), pp. 181-190; XIV (1950), pp. 183-197; XV (1951), pp. 170-179; XVI (1951), pp. 160-171; Id.: *Pedro el Ceremonioso y las reliquias de Santa Bárbara*. «Estudios de la Edad Media de la Corona de Aragón», VII (1962), pp. 299-357; MADURELL I MARIMON, Josep: *Pere el Cerimoniós i les obres públiques*, «Analecta Sacra Terraconensia», XI (1935), pp. 371-394; MELONI, Giuseppe: *L'Italia medioevale nella Cronaca di Pietro IV d'Aragona*. -Cagliari, Consiglio Nazionale delle Ricerche, 1980, 170 pàgs.; OLIVERAS CAMINAL, José: *Archivo Capitular de la Santa Iglesia Catedral de Barcelona. Cartas reales. (Siglos XII-XV)*. Catálogo-. Barcelona, Imp. Altés, 1946, 221 pàgs.; *Ordenacions fetes per lo molt alt senyor en Pere terç rey d'Aragó sobre lo regiment de tots los officials de la sua Cort*, CO.DO.IN, vol. V. Barcelona, 1850, pp. 7-304; *Privilegios reales concedidos a la ciudad de Barcelona*, CO.DO.IN, vol. XLIII. Barcelona, 1971, 335 pàgs.; RIUS, Josep: *Més documents sobre la cultura catalana medieval*, «Estudis Universitaris Catalans», XIII (1928), pp. 135-170; ROCA TRAYER, D.: *Un manuscrito de Ordenaciones de la casa del rey en la Corona de Aragón*. «Anuario de Historia del Derecho Español», XVIII (1947), pp. 513-530; RUBIÓ I BALAGUER, Jordi: *La versió llatina de la Crònica General de Catalunya i Aragó*. «Homenatge a Antoni Rubió i Lluch», I (1936), 13 pàgs.; RUBIÓ I LLUCH, Antoni: *Documents per l'història de la cultura catalana mig-aval*. -Barcelona, 1908-1921, 2 vols.; Id.: *Diplomatari de l'Orient Català (1307-1409)*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1947, LXV + 798 pàgs.; Id.: *Estudi sobre la elaboració de la Crònica de Pere el Cerimoniós*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1909-1910, pp. 519-570; SANCHEZ-CUTILLAS, Carmelina: *Lletres closes de Pere el Cerimoniós endreçades al Consell de València*. Barcelona, 1967, 55 pàgs.; SOLDEVILA, Ferran; *Sardegna nella cronaca di Pietro il Ceremonioso*. Cagliari, Centro Int. Studi Sardi, 1957, 14 pàgs.; SOLSONA CLIMENT, Francisca: *Una provisión de Pedro IV y tres pragmáticas de Juan II sobre Cerdeña, en una «crida» de don Alvaro de Madrigal (1562)*. «Anuario de Estudios Medievales», I (1964), pp. 631-639; TASIS MARCA, Rafael: *La vida del rei en Pere III*. Pròleg de Ferran SOLDEVILA. Barcelona, Ed. Aedos (1954), 425 pàgs.; Id.: *Pere el Cerimoniós i els seus fills. El segle XIV*. Barcelona, Ed. Teide, 1957, 255 pàgs.; Id.: *Pere III el Cerimoniós. Resum del seu regnat*. Barcelona, 1968, 91 pàgs.; TRAYER GARCIA, Benito: *Concesiones y privilegios que los reyes de Aragón y Valencia otorgaron a Villarreal (1273-1412)*, «III Congreso de Historia de la Corona de Aragón», Valencia, 1923, I, pp. 393-413; VIELLARD, Jeanne: *Nouveaux documents sur la culture catalane au Moyen Age*, «Estudis Universitaris Catalans», XV (1930), pp. 21-40; VINCKE, Joannes: *Documenta selecta mutuas civitatís Arago-Cathalanicae et Ecclesiae relations illustrantia*. Barcinona (1936), XX + 541 pàgs.

2. ARAGÓ, A. M. i TRENCHS ODENA, José: *Las cancellerías de la Corona de Aragón y Mallorca desde el siglo XIII a la muerte de Juan II*, «Folia Parisiensia», Institución Fernando el Católico (CSIC), Zaragoza, 1983, I, 202 pàgs. + 41 láms.; ARAGÓ, A. M.: *Suscripción y firma autógrafa en los documentos reales aragoneses*, «Policia española», X (1962), pp. 11-13; Id.: *Funciones del archivero real en el siglo XIV*, «Homenaje a Federico Navarro», Madrid, 1973, pp. 39-51; ARIENZO, Luisa d': *Gli scrivani della Cancelleria Aragonese all'epoca di Pietro il Cerimonioso (1336-1387)*, «Studi di Paleografia e Diplomatica», Padova, 1974, pp. 137-198; Id.: *Il «signum tabellionis» e la sottoscrizione notarile degli scrivani di cancelleria di Pietro IV d'Aragona*, «Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos», VI (Miscelánea en honor de Josep Maria Madurell i Marimon, II). Barcelona, 1978, pp. 15-62; Id.: *Lo «ius sigilli» della cancelleria sovrana catalana-aragonesa nel basso medioevo*. «Annali della Facolta di Science Politiche», Sassari, IV, 1979, pp. 4-46; Id.: *La Cancelleria di Pietro IV d'Aragona nell'assedio di Alguero del 1354*. «Archivio Storico Sardo», Cagliari, XXXII, 1981, pp. 139-157; CANELLAS, Angel: *La investigación diplomática sobre cancellerías y oficinas diplomáticas: Estado actual*. «Actas de las I Jornadas de Metodología aplicada de las Ciencias Históricas. V Paleografía y Archivística, Santiago de Compostela, 1975, pp. 201-222; Id.: *Las cancellerías catalano-aragonesas. Estado actual de la cuestión*. «Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura». Castellón de la Plana, LVII, 1982, julio-septiembre, pp. 351-394; CASULA, Francesco Cesare: *La «datatio chronica» nei documenti di Cancelleria sardo-aragonesi del secolo XIV*. «Studi Sardi», XX (1976) i *La cancelleria sovrana dell'Arborea dalla creazione del «Regnum Sardiniae» alla fine del giudicato (1297-1410)*. «Medioevo. Saggi e Rassegne» 3 (1977) pp. 75-102; MATEU Y LLOPIS, Felipe: *El plegado del papel en la cancelleria de Aragón en el siglo XIV*, «Sonderdruck aus Gutenberg». Jahrbuch, 1967, pp. 11-13; OLIVAR, Mar-

çal: *Notes entorn la influència del «Ars Dictandi» sobre la prosa catalana de cancelleria de finals del segle XIV*. «Homenatge a Antoni Rubió i Lluch, 1936, III, pp. 631-653; SEVILLANO COLOM, FRANCISCO: *Apuntes para el estudio de la cancellería de Pedro IV el Ceremonioso*. «Anuario de Historia del Derecho Español», XX (1950), pp. 137-241; Id.: *De la cancellería de la Corona de Aragón*. «Homenaje a Martínez Ferrando». Madrid, 1968, pp. 451-480; USON SESE, MARIANO: *Un formulario latino de la cancellería real aragonesa (siglo XIV)*. «Anuario de Historia de la Corona de Aragón». Madrid, VI (1929), pp. 329-408; VII (1930), pp. 442-500; IX (1932), pp. 334-374; X (1933), pp. 334-390.

3. V.: docs. 5, 6, 7, 10, 11, 30.
4. V.: docs. 7 i 10.
5. V.: LALINDE ABADIA, Jesús: *La purga de taula*. «Homenaje a Jaime Vicens Vives». Barcelona, 1965, vol. I, pp. 499-523.
6. V.: doc. 13.
7. V.: doc. 23.
8. V.: doc. 3.
9. V.: docs. 17, 18, 19, 20 i 21.
10. COROLEU, José: *Cartas en las cuales don Pedro de Castilla y don Pedro el Ceremonioso reciprocamente se tratan*. «La España Regional», III (1887), pp. 713-730; GUTIERREZ DE VELASCO, A.: *La contraofensiva aragonesa en la «Guerra de los dos Pedros»*. *Actitud militar y diplomática de Pedro IV el Ceremonioso (años 1358 a 1362)*. «Jerónimo Zurita. Cuadernos de Historia», XIV-XV (1963), pp. 7-30; Id.: *La financiación aragonesa de la «Guerra de los dos Pedros»*. «Hispania», XIX (1959), pp. 3-43; MOLINA MOLINA, Angel-Luis: *Un año de la «Guerra de los dos Pedros» (junio 1364-junio 1365)*. «Anales de la Universidad de Murcia», XXVIII, 1969-1970, núms. 1-2, pp. 169-187; SOLER i PALET, Josep: *Quelcom pertocant a la guerra dels dos Peres*. «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», I (1901-1902), pp. 119-129.
11. V.: docs. 8 i 9.
12. V.: docs. 1, 33 i 34.
13. V.: doc. 28.
14. V.: doc. 29.
15. V.: doc. 4.
16. V.: docs. 2, 14 i 15.
17. V.: doc. 33.
18. SEVILLANO COLOM, F.: *Apuntes para el estudio...* pp. 210-212.
19. V.: docs. 14, 15 i 28.
20. V.: docs. 1, 2, 11, 16, 22, 23, 29, 30, 31 i 34.
21. V.: la resta de documents.
22. V.: doc. 11.
23. V.: MATEU Y LLOPIS, Felipe: *Rex Aragonum. Notas sobre la intitulación real diplomática en la Corona de Aragón*. «Spanische Forschungen der Görresgesellschaft» (1954), pp. 133-135.
24. V.: docs. 1-12.
25. V.: doc. 17.
26. V.: doc. 19.
27. V.: MATEU IBARS, Josefina y M.ª Dolores: *El «signum regis» desde Alfonso II a Pedro IV de Aragón (1162-1387)*. «Mélanges offerts à René Crozet», Poitiers, 1966, pp. 1159-1160 + 2 làms.
28. V.: docs. 1, 11, 23, 28, 30 i 31.
29. V.: doc. 11.
30. V.: doc. 28.
31. V.: doc. 47.
32. V.: doc. 1.
33. V.: doc. 7.
34. V.: docs. 19, 23, 25, 26, 28, 32 i 35.
35. V.: docs. 20 i 21.
36. V.: doc. 24.
37. V.: docs. 30, 31, 33, 34 i 35.
38. *Guia histórico-descriptiva del Archivo de la Corona de Aragón*. Madrid, 1920, pp. 14-15.
39. *Apuntes para el estudio...* pàg. 171.

40. V.: docs. 13, 17, 18, 20, 23 i 33.
41. *Apuntes para un estudio de los sellos del rey D. Pedro IV de Aragón*. (Memoria leída en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona), Barcelona, 1895, 76 pàgs.
42. V.: docs. 13, 14 i 15.
43. FLORIANO CUMBREÑO, Antonio: *Curso general de Paleografía y Diplomática Españolas*. Oviedo, 1946, pp. 504-505; ARAGÓ CABAÑAS, Antonio Maria: *La escribanía de Juan I*. «Actas del VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón». Valencia, vol. II, pp. 269-293; ARIENZO, Luisa d': *Alcune considerazioni sul passaggio dalla scrittura gotica all'umanistica nella produzione documentaria catalana dei secoli XIV e XV*. «Studi di Paleografía e Diplomatica», Padova, 1974, pp. 199-226.
44. *Contribución al estudio de la cultura medieval aragonesa. La escritura en Aragón del siglo XI al XVI*. Zaragoza, 1940, 44 pàgs. + II làms.
45. *Alcune note sulla «letra aragonesa» del secolo XIV*. «Annali delle Facoltà di Lettere, Filosofia e Magisterio dell'Università de Cagliari, XXX. 1967, 1-30.
46. *Breve storia della scrittura in Sardegna. La «documentaria» nell'epoca aragonesa*. Cagliari, 1978, pp. 93-96; Id.: *Observaciones paleográficas y diplomáticas sobre la cancellería de Jaime I el Conquistador*. «X Congreso de Historia de la Corona de Aragón». Zaragoza, 1982, vol. II, pp. 435-451.
47. V.: docs. 12, 20, 21 i 34.
48. SEVILLANO COLOM, Francisco: *Mateu Adrià, protonotario de Pedro IV el Ceremonioso*. «VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón», Valencia, 1970, vol. II, pp. 103-118. Segons Luisa D'ARIENZO: *Gli scrivani della cancelleria...*, pàg. 188 era «escrivà de manament» de 1343 a 1364.
49. GAMS, Pius Bonifacius: *Series Episcoporum Ecclesie Catholicae quotquot innotuerunt a Beato Petro Apostolo*. Leipzig, 1931, pàg. 77; BLANCH, Josep: *Arxiepiscopologi de la Santa Església metropolitana i primada de Tarragona*. Tarragona, 1951, vol. II, pp. 39-42.
50. V.: SEVILLANO COLOM, F.: *Apuntes para el estudio...*, pp. 166-167: vicecanceller de 1340 a 1356.
51. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 192: «escrivà de manament» de 1367 a 1386.
52. GAMS, P. B.: *Series Episcoporum*, pàg. 76; BLANCH, J.: *Arxiepiscopologi...*, I, pp. 85-94.
53. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 192: «escrivà de manament» de 1367 a 1378.
54. Id., Id., pàg. 192: «escrivà de manament» de 1368 a 1382.
55. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 187: «escrivà de manament» de 1336 a 1351.
56. Id. Id.; pàg. 192: «escrivà de manament» de 1361 a 1386.
57. Id. Id., pàg. 194: «escrivà de manament» de 1382 a 1386.
58. Per a la seva biografia V.: MARQUES, Benigne: *El Ms. 2874 de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell i el seu autor Jaume Sitjó*. «Urgellia», I, 1978, pp. 367-400.
59. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 188: «escrivà de manament» de 1342 a 1374 i SEVILLANO COLOM, F.: *Apuntes para el estudio...*, pàg. 174: proto-notari de 1365 a 1375.
60. V.: SEVILLANO, F.: *Apuntes para el estudio...*, pp. 165-166: vicecanceller de Pere el Cerimoniós de 1339 a 1340, i TRENCHS, Josep: *Pere Despens, vicecanceller de Pedro el Ceremonioso (1339-1340)*, «Annals de l'Institut d'Estudis Gironins», XXV (1980), pp. 249-268.
61. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 189: «escrivà de manament» de 1345 a 1349.
62. GAMS, P. B.: *Series Episcoporum...*, pàg. 3.
63. V.: SEVILLANO, F.: *Apuntes para el estudio...*, pp. 158-159: canceller de Pere el Cerimoniós de 1382 a 1383.
64. MONCADA, Juan Luis de: *Episcopologio de Vich*. Vich, 1891, Tom. II, pàg. 221.
65. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 189: «escrivà de manament» de 1346 a 1381.
66. V.: SEVILLANO, F.: *Apuntes para el estudio...* pp. 155-156: canceller de Pere el Cerimoniós en 1344 quan era bisbe d'Elna.
67. MONCADA, Juan Luis de: *Episcopologio...*, tom. II, pàg. 160.

68. MONSALVATE Y FOSSAS, Francisco: *Los condes de Ampurias vindicados*. «Noticias Históricas», XXV, pp. 194-208.
69. GAMS, P. B.: *Series Episcoporum...*, pàg. 180.
70. Id. Id., pàg. 20 i V. tb.: RIUS Y SERRA, José: *L'Arquebisbe de Zaragoza canceller de Pere III*. «Analecta Sacra Tarraconensia», VIII (1932), pp. 1-62; ARIENZO, Luisa d': *Lope Fernández de Luna, arcivescovo di Saragozza, cancelliere di Pietro IV d'Aragona*, «Medioevo. Saggi e Rassegne», 2 (1976), pp. 90-92.
71. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 189: «escrivà de manament» de 1345 a 1348.
72. Id. Id.: pàg. 192: «escrivà de manament» de 1361 a 1386.
73. Se li atorgà el títol de comte de Xèrica en cassarse amb Maria de Luna, a la catedral de Barcelona el 13 de juny de 1372.
74. Va estar al servei de l'Infant Joan, primogènit de Pere el Cerimoniós de 1375 a 1387, segons F. MATEU I LLOPIS a: *Notas y documentos para el estudio de la política monetaria de Juan I de Aragón y en especial en el reino de Valencia*. «VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón». Valencia, 1970, II, pàg. 167. Fou «secretari del senyor rey» (Juan I) de març de 1385 a abril de 1395, segons A. ARAGO CABAÑAS: *La escribanía de Juan I*, «VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón», Valencia, 1970, II, pàg. 288.
75. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...* pàg. 191 «escrivà de manament» de 1361 a 1384.
76. Id. Id., pàg. 191: «escrivà de manament» de 1361 a 1363.
77. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 186: «escrivà de manament» de 1336 a 1346.
78. Id. Id., pàg. 187: «escrivà de manament» de 1336 a 1361.
79. GAMS, P. B.: *Series Episcoporum...*, pàg. 20 i F. SEVILLANO COLOM: *Apuntes para el estudio...*, pp. 152, 153: va ésser el primer canceller de Pere el Cerimoniós.
80. Bisbe d'Osca de 1351 a 1357 i arquebisbe de Tarragona de 1358 a 1380. Va ésser canceller de Pere el Cerimoniós, segons F. SEVILLANO COLOM a: *Apuntes para el estudio...*, pp. 156-157.
81. MONCADA, Juan Luis de: *Episcopologio...*, pàg. 449.
82. MONSALVATE Y FOSSAS, F.: *El Obispado de Elna*, «Noticias Históricas», tom. XXI, pp. 247-8.
83. MATEU IBARS, Josefina: *Los virreyes de Valencia. Fuentes para su estudio*. Valencia, 1963, pàg. 388.
84. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 190: «escrivà de manament» de 1348 a 1363.
85. Va ésser escrivà principal de Ramon Berenguer IV de 1126 a 1161, segons: ARAGÓ, Antonio M.^a y José TRENCHS: *Las escribanías reales catalano-aragonesas, de Ramón Berenguer IV a la minoría de Jaime I*. «Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos». Madrid, LXXX (1977), 3, jul-sep., pàg. 422; i J. TRENCHS ODENA: *Los escribanos de Ramón Berenguer IV: Nuevos datos*. «Saitabi» XXIX (1979), pàg. 12.
86. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 188: «escrivà de manament» de 1337 a 1369.
87. GAMS, P. B.: *Series Episcoporum...*, pàg. 88 i R. CHABÁS: *Episcopologio Valentino*, Valencia, 1909, 2 vols.
88. SEVILLANO COLOM, F.: *Apuntes para el estudio...*, pp. 167-170: vice-canceller de 1356 a 1374.
89. GAMS, P. B.: *Series Episcoporum...*, pàg. 44.
90. Id. Id., pàg. 77 i J. BLANCH: *Arxiepiscopologi de la Santa Església metropolitana i primada de Tarragona*. Tarragona, 1951, vol. II, pp. 43-48.
91. LLORENS RAGA, Peregrin Luis: *La Sede de Segorbe en el Reino de Valencia*. Segorbe, 1959, Tom. I, pp. 142-158.
92. GAMS, P. B.: *Series Episcoporum...*, pàg. 78.
93. V.: ARIENZO, L. d': *Gli scrivani...*, pàg. 192: «escrivà de manament» de 1368 a 1386.
94. Va ésser assessor jurídic de Pere el Cerimoniós i vice-canceller de Joan I, V.: ARAGO CABAÑAS, A.: *La escribanía de Juan I...* pàg. 293.
95. SEVILLANO COLOM, F.: *Apuntes para el estudio...*, pp. 170-171: va ésser vice-canceller de Pere el Cerimoniós de 1374 a 1376.

APÈNDIX DOCUMENTAL*

1

1336, setembre, 6. València

Confirmació de Pere el Cerimoniós d'uns privilegis atorgats pel seu pare, Alfons el Benigne, i pel seu avi, Jaume II, a la ciutat de Tarragona a fi de declarar els seus habitants lliures i exempts dels impostos de lleuda, mesuratge, passatge, peatge, pesatge, portatge i ribatge.

(*Olim*: núm. 52; Dimensions: 400 × 645 mm.; Caixa d'escriptura: 280 × 600 mm.)

Noverint universi quod nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Visa quadam carta confrimacionis illustrissimi domini Alfonsi felicis recordacionis regis Aragonum, genitoris nostri, facte vobis iuratis ac universis et singulis civibus et habitatoribus civitatis Terrachone, tam presentis quam futuris, de privilegio et franchitatibus infrascriptis cuiusquidem carte series sit se habet. Nos Alfonsus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone, viso quodam privilegio, per serenissimum dominum Jacobum felicis recordacionis, regem Aragonum, patrem nostrum vobis iuratis et universis et singulis, civibus et habitatoribus civitatis Terrachone, presentibus et futuris, indulto et concessio eius bulle plumbee appendicie munimine roborato tenorem qui sequitur continente. Noverint universi quod nos Jacobus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone volentes vos iuratos, probos homines et universitatem civitatis Terrachone favore prosequi gracioso ad humilem supplicationem vestram per nos et nostros, gratis et ex certa sciencia, cum presenti privilegio perpetuo valituro enfranchimus et franchos liberos et inmunes facimus vos dictos iuratos et universos et singulos cives et habitatores dicte civitatis Terrachone, presentes, pariter, et futuros, per omnia et singula loca regnorum et terrarum nostrarum que hodie tenemus seu habemus et in antea dante domino nos vel nostri adquisierimus seu acquirere poterimus, tam per terram quam per mare et quamlibet aquam dulcem ab omni videlicet lezda, pedatico, penso, mensuratico, portatico, passatico atque ribatico. Ita quod in aliquo seu aliquibus locis regnorum et terrarum predictarum, vos vel aliquis vestrum, ullo unquam tempore non detis nec dare aut solvere teneamini pro aliquibus mercibus sive rebus vestris quas emetis seu vendetis, portabitis seu portari facietis lezdam aliquam, pedagium, pensum, mensuraticum, portaticum, passaticum sive ribaticum. Immo sitis de predictis omnibus et singulis, vos et vestri perpetuo liberi et inmunes. Mandamus, itaque, per presens privilegium nostrum procuratoribus eorumque vicesgerentibus, necnon, vicariis, baiulis, merinis, iusticiis, lezdariis, pedagogiis et aliis quibuslibet officialibus nostris, presentibus et futuris, quod hanc franquitatem nostram firmam habeant et observent et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium, presens privilegium nostrum vobis fieri iussimus bulla nostra plumbea communitum. Datum Terrachone duodecimo kalendas ianuarii anno Domini millesimo trecento-

*Nota. L'ordre que segueix aquest apèndix és totalment cronològic. Després del regist, s'assenyala la signatura antiga precedida del terme *Olim*, per estar aquests documents en vies de catalogació.

Tot seguit, s'esmenten les mides del pergami així com de la caixa d'escriptura, a fi de conèixer millor la disposició de l'escrit i l'ús de marges.

Per tal d'interpretar amb més facilitat el contingut del text s'han accentuat els documents en llengua catalana.

S'indiquen en dues ratlles inclinades (/ /) les paraules que es troben entre línies.

Per últim, s'han posat en majúscules tots els topònims i antropònims.

simo vicesimo secundo. Signum + Jacobi Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone. Testes sunt infans Raymundus Berengarii dicti domini regis filius. Guillelmus de Angularia. Guillelmus de Cervilione. Petrus de Queralto. Raymundus Dorchau. Sig + num mei Guillelmi Augustini, scriptoris predicti domini regis, qui mandato eiusdem hec scribi feci cum litteris rasis et emendatis in linea tertia ubi dicitur tenemus seu habemus et in linea quarta ubi continetur terram et clausi loco, die et anno prefixis. Nunquid pro parte vestri dictorum iuratorum et civium ac habitatorum dicte civitatis fuerit nobis, humiliter, supplicatum ut predictum privilegium et omnia in eo contenta prout supra est expressum vobis et vestris perpetuo laudare, approbare, ratificare et confirmare de benignitate regia dignaremur. Ideo ipsi supplicacioni condescendentes benigne tenore presentis carte nostre in perpetuum valiture, ex certa sciencia, per nos et successores nostros laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus vobis dictis iuratis, civibus et habitatoribus dicte civitatis, presentibus et futuris, iam dictum privilegium et omnia contenta in eo. Ita quod ipso privilegio et in ipso contentis utamini vos et vestri prout ipso et contentis in eo melius hactenus usi estis. Mandantes per presentem procuratori eiusque vicesgerentibus, vicariis, baiulis, supravicariis, merinis, iusticiis, lezdariis, pedagogiis ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, quod predictum privilegium et omnia in eo contenta et presentem laudacionem, approbacionem, ratificacionem et confirmacionem nostram firmam habeant et observent et faciant, inviolabiliter, observari ut superius continetur et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram vobis fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri. Datum Terrachone decimo kalendas marcii anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo nono. Signum + Alfonsi Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice ac comitis Barchinone. Testes sunt reverendus dominus Johannes, patriarcha Alexandrinus. Raymundus, episcopus Valencie. Galcerandus, episcopus Vicensis. Guillelmus de Montecatheno. Berengarius de Vilaracuto. Sig + num Guillelmi de Villa, scriptoris dicti domini regis, qui de mandato eiusdem hec scribi fecit cum raso et emendato in linea tertia ubi dicitur franchos, liberos et clausit. Nunquid nobis pro parte vestri proborum hominum et habitatorum civitatis predictae extiterit, humiliter, supplicatum ut privilegium supradictum, necnon, cartam confirmacionis iam dicte et omnia in eis contenta vobis confirmare de benignitate regia dignaremur. Nos, vero, supplicacioni vestre, favorabiliter, inclinati privilegium antedictum ac cartam confirmacionis eiusdem suprainsertam et omnia et singula in eis contenta, tenore presentis carte nostre, ex certa sciencia, per nos et nostros laudamus, approbamus, ratificamus et, etiam, confirmamus prout in eis plenius continetur. Ita quod vos et vestri presentes et futuri valeatis uti et utamini dicto privilegio et contentis in eo prout eisdem huiusque usi estis. Mandamus itaque cum presenti procuratori nostro generali eiusque vicesgerentibus, supraviccariis, vicariis, baiulis, iusticiis, merinis, lezdariis, pedagogiis, aliisque officialibus nostris, presentibus et qui pro tempore fuerint, quatenus confirmacionem nostram huiusmodi et omnia et singula in ea contenta firma habeant vobisque observent et faciant, inviolabiliter, observari et non contraveniant nec contravenire aliquem permittant aliqua racione. In quorum testimonium presentem cartam nostram vobis fieri iussimus sigillo nostro appendicio communitam. Datum Valencie octavo idus septembris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo sexto. Exaravit Petrus. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone. Testes sunt inclitus infans Jacobus, comes Urgelli et vicecomes Agerensis, dicti domini regis frater. Reverendus Petrus, Cesaraugustanus archiepiscopus, cancellarius. Raymundus Valentinus episcopus. Alfonsus Rogerii de Loria. Jauffridus Gilaberti de Crudiliis. Sig+num mei Johannis Petri de Aterreu, predicti

domini regis scriptoris, qui de mandato eiusdem hec scribi feci cum raso et correcto in quinta linea ubi dicitur locis et in VI^a linea ubi legitur nec et clausi.

Johannes Petri mandato domini regis
facio per vicecancellarium.

2

1339, gener, 31. València

Acord de Pere el Cerimoniós amb Arnau Cescomes, arquebisbe de Tarragona, i Bernat d'Olzinelles, síndic i procurador d'aquesta ciutat, sobre el bovatge que els habitants de la vila cal que paguin a raó de cent mil sous barcelonesos, segons qualques terminis establerts.

(*Olim*: núm. 71; Dim.: 370 × 605 mm.; Caixa d'escriptura: 225 × 520 mm.).

Noverint universi quod nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Considerantes nos et successores nostros debere habere bovagium racione novi domini ab hominibus ecclesie Terrachone ipsis hominibus cum reverencia hoc omnino negantibus volentesque super eis finem imponere prout decet propterea. Cum presenti carta nostra fatemur ita fuisse conventum inter nos, ex una parte, et vos reverendum in Christo patrem Arnaldum, divina providencia archiepiscopum Terrachonensis, et Bernardum de Olzinellis, legum doctorem, sindicum et procuratorem ipsorum hominum, ex altera, quod dicti homines ecclesie Terrachone dent et solvant nobis centum mille solidos barchinonenses per terminos infrascriptos videlicet triginta unum mille solidos hinc ad festum Pentecostes proxime instans et medietatem residuorum hinc ad festum omnium sanctorum proxime instans et aliam medietatem in carniprivio extunc proxime sequituro. Computato, tamen, in eis illo quod fidelis scriptor noster, Bernardus de Petra, vel, eius substituti ab hominibus civitatis et Campi Terrachone per viam pignorationis vel alias habuerunt quos centum mille solidos barchinonenses nos recipimus et recipere et habere intendimus pro dicto bovagio nobis competenti et competere debenti in hominibus antedictis procuratore, tamen, ipsorum hominum protestante quod dictos centum mille solidos dabant nobis dicti homines non pro bovagio set pro redemcione vexacionis iam dicti bovagii quia durum et difficile erat eis nobiscum contendere. Item extitit conductum et conventum quod nos assignaremus pro parte nostra dilectum consiliarium et vicecancellarium nostrum, Petrum Despens et vos iam dictum archiepiscopum Jacobum Cigonis, canonicum Ilerdensis in iudices qui cognoscant et determinent in civitate Ilerde utrum dictum bovagium nobis et nostris successoribus et dicte ecclesie Terrachone debeatur per homines supradictos. Et si contigeret ipsos iudices determinare dictum bovagium non deberi quod nos restituamus dictos centum mille solidos hominibus supradictis. Si, vero, contigeret per dictos iudices determinari predictum bovagium deberi nos habeamus pretactos centum mille solidos barchinonenses recipere in solutum pro rata bovagii competentis nobis quodquidem bovagium eo casu nobis, integriter, persolvatur. Et deinceps homines dicte ecclesie et eorum successores habeant et teneantur dare et solvere nostris successoribus bovagium colligendum videlicet et dividendum iuxta formam et tenorem carte seu instrumenti serenissimi domini regis, Petri, proavi nostri, super hoc facti et per illustrissimum dominum regem, Jacobum, avum nostrum, approbate. Et quod, eciam, dictis cognicione et determinatione pendentibus nos vel successores nostri non possimus a

predictis hominibus vel ipsorum successoribus bovagium petere pro hac vice vel alia aut aliquid ratione vel occasione bovagii exigere vel extorquere donec questio predictis iudicibus comissa fuerit, sentencialiter, diffinita aut alias, amicablem, terminata nisi forsitan per dictos homines staret quominus determinaretur ad cognitionem iudicum predictorum. Et si interim contingeret aliquem ex predictis iudicibus mori vel impediri quod alius subrogaretur et subrogari valeat et habeat per illum scilicet quem idem iudex mortuus vel impeditus fuerat assignatus per predicta vero superius contenta vel aliqua ex ipsis non intendimus preiudicium aliquatenus fieri aut in aliquo derogari nobis vel iuri nostro vel ecclesie predictae aut partis hominum iam dictorum in proprietate vel possessione immo ipsum ius utrique parti salvum remaneat et illesum presenti carta vel contentis in ea obsistentibus nullo modo. Ad hec nos iam dictus archiepiscopus et Bernardus de Olzinellis, syndicus supradictus, predictis consencientes sub protestacionibus suprascriptis et infrascriptis predicta laudamus et firmamus. Protestor, tamen, ego dictus Bernardus nomine quo supra quod instrumentum convencionis predictum quod dicitur suprafactum inter illustrem dominum regem Petrum predictum et reverendum archiepiscopum Terrachonensem non intendendo in aliquo approbare. Et nos dictus rex dicte protestacioni non consentimus imo expresse contradicimus in quantum contra ius nostrum quomodolibet facere videatur. Et de predictis tam nos dictus rex quam nos archiepiscopus et Bernardus de Olzinellis predicti volumus quod fiant duo publica instrumenta per alphabetum divisa quorum alterum utrique parti tradatur. Quod est actum Valencie pridie kalendas febroarii anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo octavo. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone predicti qui hoc laudamus, concedimus et firmamus. Sig + num Arnaldi divina providencia Terrachonensis archiepiscopi supradicti qui hec concedimus et firmamus. Sig + num Bernardi de Olzinellis predicti qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt venerabilis in Christo pater Sancius, episcopus Segurbicensis et Sancte Marie de Albarrazino. Jacobus Guiu, canonicus Terrachonensis, Luppus de Gurrea, camerarius maior. Berengarius de Cudinachs, scriptor porcionis. Berengarius de Relato, subthesaurarius dicti domini regis. Petrus de Ulzinellis et Gaubertus de Caliga Rubea. Sig + num Guillelmi de Pulcrovicino, scriptoris dicti domini regis et auctoritate regie notarii publici per totam terram et dominacionem suam qui hec scribi fecit et clausit cum litteris rasis et emendatis in linea firme dicti domini regis ubi dicitur qui hec et in eadem linea in firma dicti domini archiepiscopi ubi scribitur Arnaldi.

3

1339, agost, 29. Barcelona

Carta de Pere III dirigida als cònsols i veguers de Tarragona per a que el mostassaf percebi la meitat de la quantia de les penes pecuniàries.

(*Olim.* núm. 22; *Dim.*: 180 × 525 mm.; *Caixa d'escriptura*: 150 × 475 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Attendentes quod mostaçañii civitatis Terrachone non recipiunt vel recipere consueverunt de penis, bannis et caloniis que ad eorum spectant officium nisi terciam partem dumtaxat et quia modicum recipiunt inde salarium vix persona ydonea reperitur que velit assumere onus officii supradicti. Idcirco ut ex hoc fraudes personarum minus ydoneatum

in eadem vitentur officio et magis sufficientes eidem officio preferantur ad humilem supplicationem vestri consulum, proborum hominum et universitatis dicte civitatis, gracie, intendimus vobis consulibus et civitati predicte quod quilibet mustaçafius civitatis predicte de penis, bannis et calonis ad officium ipsum sperantibus quovis modo sive sint imposita vel imponantur per statuta civitatis vel aliter qualitercumque recipiat de cetero partem dimidiam quam possit et debeat sitis utilitatibus applicare. Mandamus itaque per presentem vicariis Terrachone et Campi, presentibus et futuris, quod huiusmodi concessionem nostram firmam habeant, observent et de parte dimidia ab mustaçafiis ipsis concessa nullam alicui remissionem aut gratiam faciant vel concedant. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri. Datum Barchinone quarto kalendas septembris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo nono. Exa[ravit] P[etrus].

Idem
Dominicus de Biscarra mandato
regis facto per thesaurarium
Probata

4

1339, agost, 29. Barcelona

Pere III concedeix als cònsols i prohoms de Tarragona un permís per a portar a aquesta ciutat, durant els deu propers anys i amb llicència d'algun oficial reial, justa, pega, ferro, quitrà i altres coses prohibides, procedents d'Aragó, València, Catalunya i Múrcia.

(*Olim: núm. 78; Dim.: 180 x 380 mm.; Caixa d'escriptura: 70 x 370 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Volentes vos consules, probos homines ac universitatem civitatis Terrachone et singulares ipsius gracie prosequi et favore vobis presencium tenore concedimus quod de regnis Aragonum et Valencie ac terris et locis Cathalonie et, etiam, de partibus regni Murcie hinc ad decem annos primo venturos possitis abstrahere et ad civitatem Terrachone et loca Campi eiusdem portare fustam, picem, cepum, ferrum, alquitranum et alias res prohibitas prout portantur et portari permittuntur et permittentur ad civitatem Barchinone et alia loca nostra non obstante aliqua imbicione per nos facta vel infra dictum determinium facienda. Ita, tamen, quod extrahens supradicta prestet ydoneam cautionem in posse officialis nostri de quo predicta vel aliquod predictorum extrahet quod infra certum tempus per dictum officialem nostrum seu eius arbitrio prefigendum dabunt vel mittent ei albaranum vel litteram vicariorum Terrachone et Campi per que apparebit et constare poterit predictas res prohibitas in civitatem Terrachone et locis Campi et non alibi discarricatas fuisse. Retinemus, tamen, et condicionem istam adicimus quod reverendus in Christo pater archiepiscopus Terrachone vel vicarii supradicti de rebus portatis et discarricatis inibi racione dicte concessionis nostre non possint inde concedere treucam alicui sive licenciam extrahendi. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri. Datum Barchinone quarto kalendas septembris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo nono. Exa[ravit] P[etrus].

Dominicus de Biscarra mandato
regis facto per thesaurarium

1339, agost, 29. Barcelona

Pere III mana al batlle o lloctinent de Tarragona i Camp que el veguer abans de pendre possessió del seu càrrec cal que presti caució i juri que complirà els privilegis, llibertats, costums i estatus que regeixen la ciutat.

(*Olim*: núm. 20; Dim.: 190 × 370 mm.; Caixa d'escriptura: 75 × 125 mm.)

Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Fideli suo baiulo nostro Terrachone vel eius locumtenenti presenti et qui pro tempore fuerit. Salutem et gratiam. Cum nos ad humilis supplicacionis instanciam consulum et procerum civitatis Terrachone et ut in ea iusticia melius observetur concesserimus et stauerimus quod vicarius noster Terrachone et Campi qui nunc utitur vel utetur de cetero officio vicarie antequam utatur vel uti presumat aut possit eodem officio caveat et assecuret et cavere et assecurare teneatur cum ydoneis fideiussoribus iurisdiccione vicariorum Terrachone et sub obligacionem bonorum omnium predictorum de stando iuri et iudicatum solvendo cum omnibus suis clausulis opportunis cuilibet de ipso vicario conquerenti breviter, simpliciter et de plano et absque iudicii strepitu et figura veritate facti solum inspecta et absque aliqua iuris firma. Iuret, etiam, servare privilegia, libertates, consuetudines et statuta civitatis prefate prout dicti cives usi hactenus sunt eisdem. Idcirco, concedentes vobis tenore presencium super recipienda firma et securitate premissa pro parte nostra liberam facultatem ac comitentes vobis super premissis plenarie vices nostras. Mandamus et dicimus vobis quatenus a dicto vicario nostro qui nunc est in dicta civitate et ab aliis qui pro tempore pro nobis constituti fuerint in eandem cautionem et securitatem predictam recipiatis sub forma superius annotata. Datum Barchinone quarto kalendas septembris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo nono. Exa[ravit] P[etrus].

Dominicus de Biscarra mandato
regis facto per thesaurarium
Probata

1339, agost, 29. Barcelona

Pere III disposa la forma com cal que actui el veguer de Tarragona.

(*Olim*: núm. 21; Dim.: 205 × 530 mm.; Caixa d'escriptura: 90 × 470 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Provide cogitantes quod ex libera licencia nostris officialibus atributa prebetur eis ut plurimum materia subditos opprimendi quodque multum prodesse dinoscitur si efreinis eorum voluntas aliquo retinaculo compescatur ut iniuria et per eos brevius et facilius satisfaccionem integram consequantur. Cum presenti carta nostra concedimus vobis consulibus et probis hominibus civitatis Terrachone quod vicarius noster qui nunc utitur vel utetur de cetero officio vicarie in civitate de Campo Terrachone antequam utatur vel uti presumat seu posset eodem officio caveat et assecuret et cavere ac assecurare teneatur

ydonee cum ydoneis fideiussoribus iurisdictionis vicariorum Terrachone et sub obligacione bonorum omnium predictorum de stando iuri et iudicatum solvendo cum omnibus suis clausulis opportunis cuilibet de ipso vicario conquerenti, breviter, simpliciter et de plano et absque iudicii strepitu et figura veritate facti solum inspecta et absque aliqua iuris firma. Iuret, eciam, servare privilegia, libertates, consuetudines et statuta civitatis prefate prout dicti cives usi hactenus sunt eisdem. Ordinamus, insuper, atque statuimus et vobis predictis consulibus et probis hominibus ac civitati predictae perpetuo concedimus quod quilibet vicarius noster de triennio in triennium suspendatur ab officio vicarie. Et in fine ipsius triennii vel si antea ex ipso officio eum contingerit amoveri fiat inquisicio contra eum et stet iuri querelantibus iuxta formam superius expressatam et deinde absolvatur vel condempnetur prout iuxta merita inquisitionis et alias prout de iure et ratione fuerit faciendum per predictam, tamen, nolumus nec intendimus vicariam ipsam Terrachone submittere constitutionibus celeberrimae Cathalonie curiarum aliter quam ante presentem nostram provisionem subiecta extiterat vel submissa. Mandamus itaque per presentem universis et singulis vicariis nostris Terrachone et Campi presentibus et qui pro tempore fuerint, necnon, baiulis et aliis officialibus nostris quod presentem concessionem, provisionem, statutum et ordinationem nostram teneant, firmiter, et observent et faciant de cetero iuxta sui seriem, inviolabiliter, observari et non contrafaciant nec aliquem contravenire faciant, consentiant vel permittant. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri. Datum Barchinone quarto kalendas septembris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo nono. Exa[ravit] P[etrus].

Dominicus de Biscarra mandato
regis facto per thesaurarium
Probata

7

1343, febrer, 25. Barcelona

Pere el Cerimoniós mana als cònsols i ciutadans de Tarragona que el veguer desenvolupi el seu ofici durant dos anys, al termini dels quals se li farà una inquisició sobre la seva conducta.

(Olim: núm. 88; Dim.: 290 × 550 mm. Caixa d'escriptura: 190 × 475 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Provide cogitantes quod ex libera licencia nostris officialibus attributa prebentur eis ut plurimum materia subditos opprimendi. Quodque multum prodesse dinoscitur si efenis eorum voluntas aliquo retinaculo compescatur ut iniuriati per eos, brevius et facilius, satisfaccionem integram consequantur. Cum presenti carta nostra, concedimus vobis consulibus et civibus civitatis Terrachone, presentibus et futuris, quod vicarius noster qui nunc est ammoveatur statim et penitus ab officio vicarie et eo ammoto successor eius et omnes alii vicarii nostri qui pro tempore fuerint in civitate predicta antequam utantur vel uti possint officio vicarie assecurant et assecurare teneantur cum idoneis fideiussoribus domiciliatis infra vicariam Terrachone et Campi in posse scriptoris curie vicariorum presentis et qui pro tempore fuerit presentibus consulibus civitatis predictae quod post depositam

administracionem vicarie predictae. Stabunt iuri cuilibet conquerenti de ipsis vicariis et iudicatum solvent, breviter, summarie et de plano absque iudicii strepitu et figura veritate facti et iuris solum attendita et absque aliqua iuris firma. Quiquidem vicarii et eorum assessor ammoveantur penitus ab officio vicarie postquam ipsam vicariam et assessoriam rexerint seu tenuerint per duos annos et ad ipsa officia reduci non possint infra duos annos sequentes contra quos vicarios et assessorem ipsis ammotis ab officiis prelibatis fiat inquisicio diligens per unum aut duos sapientes unum per nos et alterum per reverendum archiepiscopum Terrachone ad hoc deputandos qui dictos vicarios et assessorem possint de hiis in quibus nocentes inventi fuerint ratione officii condemnare iuxta eorum merita vel absolvere. Si inquisitionis merita id exposcant et compellere ipsos vicarios et fideiussores datos per eos et assessorem predictum ut satisfacciant iniuriatis per ipsos. Post depositionem tamen predictam fiat publica preconizacio. Quod quicumque denunciare aut dare voluerit contra vicarios et assessorem querelas aliquas aut clamores infra dies quindecim ipsas querelas inquisitoribus denunciare aut offerre teneatur et querelantes habeant post dictos quindecim dies alios dies quindecim ad probandum denunciata per eos et ipsi vicarii et assessor habeant alios quindecim dies ad proponendum et probandum deffensionem suas legitimas et infra alios quindecim dies inquisitores teneantur et habeant diffinire omnes questiones propositas coram eis alias lapsis predictis quindecim diebus ultimis inquisitores absque alio salario teneantur propriis sumptibus eas diffinire. Verumtamen si inquisitoribus ex iustis causis videbitur tempora probacionis querelancium aut tempora deffensionum vicariorum et assessoris fore preroganda possint ea prorogare sive extendere ex iustis, tamen, causis iuxta eorum arbitrium ut est dictum. Ordinamus, insuper, atque statuimus quod omnes peccunie quas consules et cives predictae civitatis habebunt ministrare inquisitoribus supradictis pro eorum salariis restituantur eisdem consulibus et civibus immediate de condemnationibus que ex dictis inquisitionibus subsequenter et si condemnationes dictarum inquisitionum ad restitutionem dictorum salariorum non sufficerent quod de primis esdevenimentis que ex officio vicarie provenient fiat eis satisfaccio integra de salariis antedictis. Quiquidem inquisitores iurent et homagium faciant in posse vicariorum tunc noviter positorum seu ponendorum antequam inquirere incipiant servare in inquirendo formam huiusmodi et quod de condemnationibus respondebunt dictis consulibus civitatis usque ad satisfaccionem integram dictorum salariorum. Et vicarii nostri sicut ponentur, noviter, successive antequam utantur officio iurent quod in casu quo condemnationes inquisitionum non sufficerent ad restitutionem dictorum salariorum respondebunt de omnibus esdevenimentis vicarie dictis consulibus et civibus civitatis donec de predictis salariis fuerit eis integre satisfactum. Volumus, eciam, statuimus ac, eciam, ordinamus quod dicti vicarii nostri antequam admittantur ad officium vicarie iurent presentibus consulibus civitatis super altare beate Tecele per Deum et eius Sancta Evangelia, corporaliter, tacta per eos servare privilegia, libertates, consuetudines et statuta civitatis predictae prout dicti cives usi hactenus sunt eisdem et hoc volumus penitus observari. Per predicta, tamen, nolimus nec intendimus vicariam ipsam Terrachone submittere constitutionibus celebrium Cathalonie curiarum, aliter, quam ante presentem nostram provisionem subiecta existeret vel submissa et hanc concessionem nostram durare volumus per viginti annos dumtaxat continuos et non ultra. Mandamus itaque per nos et successores nostros per presentem cartam nostram procuratori nostro generali eiusque vicesgerentibus necnon singulis vicariis nostris Terrachone et Campi et aliis quibuscumque presentibus et futuris quod statutum, concessionem et ordinationem nostras huiusmodi teneant, firmiter, et observent iuxta earum seriem et non contrafaciant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem inde fieri iussi-

mus nostro sigillo appendicio communitam. Datum Barchinone quinto kalendas marcii anno Domini millesimo C^{CC} quadragesimo secundo. A[rnaldus] vic[ecancellarius].

Jacobus Conesa mandato regis
facto per Petrum Despens, consiliarium,
qui eam vidit et legit
Probata

8

1343, febrer, 25. Barcelona

Pere III disposa que els cònsols i ciutadans de la ciutat i Camp de Tarragona paguin com a impost cinquanta mil sous per a pagar les despeses de les galeres contra el rei del Marroc i estableix les condicions de l'esmentat pagament.

(Olim: núm. 24; Dim.: 195 × 305 mm.; Caixa d'escriptura: 90 × 250 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Attendentes quod in tractatu donacionis quinquaginta milium solidorum, noviter, nobis facte per vos consules et cives civitatis Terrachone cum hominibus Campi in auxilium expensarum quas vos facere oportet in galeis armatis quas diu est tenuimus et tenemus in mari contra regem perfidum Marrocorum. Quequidem quinquaginta milia solidos per viam impositionis nobis habent exsolvi vobis concessionem promittimus facere infrascriptam. Idcirco tenore huius carte, concedimus et facultatem plenariam impertimur vobis civibus supradictis quod de prima peccunia quae ex impositionibus civitatis predictae perveniet possitis colligere et levare viginti sex mille solidos barchinonenses ad redimendum duos mille solidos censuales ad quos solvendo sicut pro firmo didicimus annis singulis predicta civitas est astricta et hoc concedimus vobis, de certa sciencia, non obstante, quod in carta concessionis nostre quod possitis facere impositionem in civitate predicta contineatur quod nos prius recipiamus partem vos dictos cives contingentem solvere in dictis quinquaginta mille solidis. De alia, vero, peccunia ex dictis impositionibus continue proventura teneamini nobis aut cui mandaverimus solvere partem in predictis quinquaginta mille solidis nos solvere contingentem. Mandantes, firmiter et expresse, thesaurario et quibuscumque collectoribus nostris quod presentem concessionem nostram observent et teneant inconcussa. In cuius rei testimonium presentem inde fieri iussimus nostro sigillo appendicio communitam. Datum Barchinone quinto kalendas marcii anno Domini millesimo C^{CC} quadragesimo secundo. A[rnaldus] vic[ecancellarius].

Jacobus Conesa mandato regis
facto per Petrum Despens, consiliarium,
qui eam vidit et legit.
Probata

1343, febrer, 25. Barcelona

Pere III renova per dos anys qualque ajut als cònsols i ciutadans de Tarragona i Camp.

Els promet que no els posarà cap inconvenient quant a aquest assumpte, en cas que sorgis, no els cobrarà els cinquanta mil sous que aquells li devien per a sufragar les despeses de subsidi contra el rei del Marroc.

(*Olim: núm. 23; Dim.: 203 × 310 mm.; Caixa d'escriptura: 100 × 265 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Promittimus et bona fide convenimus vobis consulibus et civibus universitatis, civitatis et Campi Terrachone quod nos cum effectu faciemus vos tenere et habere per duos annos continuos sequentes a prima die mensis marcii proxime instantis computandos adiutam seu impositionem illam quam reverendo archiepiscopo et capitulo ecclesie Terracone ac vobis et universitatibus predictis concessimus ordinandam seu imponendam per quinque annos a dicta prima die mensis marcii proxime instantis in antea sequuturos in ipsa civitate et locis Campi prout in carta inde confecta laciis explicatur. Ita quod per nos aut dictum archiepiscopum, capitulum seu ullam aliam personam dicta impositio seu adiuta levari seu colligi aliquid non impediatur durante duorum annorum tempore supradicto quod si fieret nolimus ad solutionem illorum quinquaginta milium solidorum barchinonensium quos nobis promisistis dare in subsidium expensarum quas nos oportuit facere et oportet in galeis armatis quas diu est in mari tenuimus et tenemus pro defensione fidei catolice et patrie contra regem perfidum Marrocorum vos, aliquid, esse astrictos nec ipsos quinquaginta mille solidos nobis exsolvere teneamini aliqua ratione. Promittimus, insuper, nobis quod per reliquos tres annos non impediemus seu impedimentum aliquod prestabimus quominus ipsa impositio levetur et colligatur per dictos tres annos ultra dictos duos annos prout imposita fuerit ac, eciam, ordinata. In cuius rei testimonium presentem inde fieri iussimus nostro sigillo appendicio comunitam. Datum Barchinone quinto kalendas marcii anno Domini millesimo trecentesimo quadagesimo secundo. A[rnaldus] vic[ecancellarius]

Jacobus Conesa mandato regis
facto per Petrum Despens, consiliarium,
qui eam vidit et legit

Probata

1343, maig, 6. Barcelona

Arnau Cescomes, arquebisbe de Tarragona, i Pere III disposen que els veguers d'aquesta ciutat desenvolupin durant dos anys llur càrrec, al termini dels quals se'ls farà una inquisició per l'arquebisbe i un oficial reial sobre llur conducta.

(*Olim: núm. 90; Dim.: 340 × 670 mm.; Caixa d'escriptura: 190 × 595 mm.*)

Nos Arnaldus miseratione divina sancte Terrachonensis ecclesie archiepiscopus de consilio et assensu capituli eiusdem ecclesie et nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone. Provide vices quod ex libera licencia

nostris officialibus attributa prebetur eis ut plurimum materia subditos opprimendi quodque multum prodesse dinoscitur si effrenis eorum voluntas aliquo retinaculo compescantur. Ut iniuriati per eos, brevius et facilius, satisfaccionem integram consequantur cum presenti carta nostra concedimus vobis consulibus et civibus civitatis Terrachone, presentibus et futuris, quod vicarii dicte civitatis qui nunc sunt ammoveantur statim et penitus ab officio vicarie et eis ammotis successores eorum et omnes alii vicarii qui pro tempore fuerint in civitate predicta antequam utantur vel uti possint officio vicarie assecurent et assecurare teneantur cum idoneis fideiussoribus domiciliatis infra vicariam Terrachone et Campi in posse scriptoris curie vicariorum presentis et qui pro tempore fuerit presentibus consulibus civitatis predictae quod post depositam administracionem vicarie predictae stabunt iuri cuilibet conquerenti de ipsis vicariis et iudicatum solvent, breviter, summarie et de plano absque iudicii strepitu et figura veritate facti et iuris solum attenda et absque aliqua iuris firma. Quiquidem vicarii et eorum assessor ammoveantur penitus ab officio vicarie postquam ipsam vicariam et assessoriam rexerint seu tenuerint per duos annos et ad ipsa officia reduci non possint infra duos annos sequentes contra quos vicarios et assessorem ipsis ammotis ab officiis prelibatis fiat inquisicio diligens per unum aut duos sapientes unum per nos dictum archiepiscopum et alterum per nos dictum regem ad hoc deputandos vel per unum, comuniter, eligendum qui dictos vicarios et assessorem possit de hiis in quibus nocentes inventi fuerint ratione officii condempnare iuxta eorum merita vel absolvere si inquisitionis merita hoc exposcant et compellere ipsos vicarios et fideiussores datos per eos et assessorem predictum ut satisfaciant iniuriatis per ipsos. Post deposicionem, tamen, predictam fiat publica preconizacio quod quicumque denunciare aut dare voluerit contra vicarios et assessorem querelas aliquas aut clamores infra dies quindecim ipsas querelas inquisitoribus denunciare aut offerre teneatur et querelantes habeant post quindecim dies dictos alios dies quindecim ad probandum denunciata per eos et ipsi vicarii et assessor habeant alios quindecim dies ad proponendum et probandum deffensiones suas legitimas. Infra alios, vero, quindecim dies inquisitores teneantur et habeant diffinire omnes questiones propositas coram eis alias lapsis predictis quindecim diebus ultimis inquisitores absque alio salario teneantur propriis sumptibus eis diffinire. Verumtamen, si inquisitoribus ex iustis causis videbitur tempora probacionis, querelancium aut tempora deffensionum vicariorum et assessoris fore proroganda possint ea prorogare sive extendere ex iustis, tamen, causis iuxta eorum arbitrum ut est dictum. Ordinamus, insuper, atque statuimus quod omnes peccunie quas consules et cives predictae civitatis habebunt ministrare inquisitoribus supradictis pro eorum salariis restituantur eisdem consulibus et civibus immediate de condempnacionibus que ex dictis inquisitionibus subsequenter et si condempnaciones dictarum inquisitionum ad restitutionem dictorum salariorum non sufficerent quod de primis esdevenimentis que ex officio vicarie provenient fiat eis satisfaccio integra de salariis antedictis. Quiquidem inquisitores iurent et homagium faciant in posse vicariorum tunc, noviter, positorum seu ponendorum antequam inquirere incipiant servare in inquirendo formam huiusmodi et quod de condempnacionibus respondebunt dictis consulibus civitatis usque ad satisfaccionem integram dictorum salariorum et dicti vicarii qui sicut ponentur, noviter, successive antequam utantur officio iurent quod in casu quo condempnaciones inquisitionum non sufficerent ad restitutionem dictorum salariorum respondebunt de omnibus esdevenimentis vicarie dictis consulibus et civibus civitatis donec de predictis salariis fuerit eis integre satisfactum. Per predicta, tamen, nolumus nec intendimus vicariam ipsam Terrachone submittere constitutionibus celebrium Cathalonie curiarum aliterquam ante presentem nostram provisionem subiecta existeret vel submissa. Et hanc concessionem nostram durare volumus per viginti annos dumtaxat continuos et

non ultra. Mandamus, itaque, per nos et successores nostros per presentem cartam nostram procuratoribus nostris necnon vicariis Terrachone et Campi et aliis quibuscumque presentibus et futuris quod statutum, concessionem et ordinationem nostras huiusmodi teneant, firmiter, et obstruent iuxta earum seriem et tenorem et non contrafaciant nec aliquem contravenire permitant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem inde fieri iussimus nostris sigillis appendiciis communitam. Datum Barchinone pridie nonas maii anno Domini millesimo trecentesimo quadragésimo tercio. P [etrus] can[cellarius]

Jacobus Conesa mandato regis
facto per thesaurarium

11

1346, març, 9. Cambrils

Pere III promet als cònsols i prohoms de Tarragona no separar mai de la corona per cap motiu la jurisdicció civil i criminal que pertany als veguers d'aquesta ciutat.

(Olim: núm. 99; Dim.: 280 × 390 mm.; Caixa d'escriptura: 220 × 340 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Tenore presentis pagine, firmiter et cunctis temporibus valiture, promittimus et convenimus et bona fide nostra regia vobis consulibus et probis hominibus civitatis Terrachone per nos et omnes heredes et successores nostros reges Aragonum quod nullo unquam tempore dividemus, separabimus vel partiemur aliquo separacionis vel particionis genere ab exercicio vicariorum Terracone aliquam iurisdictionem civilem vel criminalem que ad presens spectet et pertineat vel spectare et pertinere dicatur dictis vicariis Terracone nec de dicta iurisdictione civili vel criminali vel exercicio eiusdem alicui curie vel universitati vel cuicumque persone cuiuscumque fuerit prehemencie, dignitatis vel condicionis concessionem, donacionem, vendicionem, impignoracionem, cambium vel permutacionem vel alienacionem quovis nomine nuncupetur. Faciemus nos vel successores nostri ad imperpetuum vel ad tempus, aliquo casu vel aliqua racione, que dici valeat vel intelligi. Et, si forsan, scienter vel ipemoranter, per nos vel successores nostros fieret quodocumque vel quomodocumque de aliqua iurisdictione civili vel criminali vel eius exercitis dictis vicariis Terrachone et Campi aliqua separatio, divisio, particio vel seccio, cambium, permutacio, concessio, donacio, impignoracio vel alienacio seu quevis alia diminutio vel detractio seu deterioratio vel indirecte, tacite vel expresse, volumus et decernimus ac, eciam, statuendo sanctimus et declaramus quod talis separacio, diminucio vel detraccio, concessio vel donacio, vendicio, impignoracio seu quevis alia alienacio quocumque nomine nuncupetur sive sit temporalis vel perpetualis non valeat nec teneat imo sit ipso iure causa irrita, nulla, ineficax, penitus, et inanis et eandem quecumque sit vel fuerit decernimus exnunc ut extunc et extunc ut exnunc irritam causam, nullam, penitus, et inanem nec contra huiusmodi nostrum privilegium possit per nos vel successores nostros ex plenitudine regie potestatis vel alias fieri declaracio vel interpretacio. Quoniam omni dubio remoto penitus hoc nostrum privilegium nulla carens interpretacione vel declaracione aliquo casu vel aliqua necessitate quatenus eidem posset obviare vel derogare semper et cunctis temporibus volumus esse manifestum. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate promittimus et iuramus per Dominum Deum et eius Sancta quatuor Evangelia, corporaliter, a nobis tacta ea omnia per nos et successores nostros te-

nere et servare et in aliquo non contrafacere vel venire. Ad cuius iuramenti observacionem volumus heredes nostros perpetuo obligati. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri mandavimus nostre magestatis sigillo apendicio comunitam. Datum in loco de Cambrils septimo iuds marcii anno Domini M CCC XL quinto. H[ugo] can[cl]ellarius]. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui hoc firmamus et iuramus. Testes sunt: frater Sancius, episcopus Tirasonensis, Iohannes de Sono, vicecomes Sancti Martini. Petrus de Queralto. Bernardus de Fonoyllo. Gilabertus de Centillis. Sig + num mei Raimundi Maranges, scriptoris prefati domini regis, qui de ipsius mandato hoc scribi feci et clausi cum rasis in terciadecima linea ubi dicitur vobis fieri mandavimus nostre maiestatis.

Raimundus Maranges mandato facto
per dominum regem

12

1346, març, 9. Cambrils

Acord entre Pere III i els prohoms de la ciutat i Camp de Tarragona sobre la forma, condicions i capitols en els quals aquells cal que armin una galea.

(Olim: núm. 100; Dim.: 275 × 515 mm.; Caixa d'escriptura: 175 × 450 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Attendentes vos universitates et probos homines civitatis et locorum Campi Terrachone concessisse nobis armare unam galeam simul cum civitate Gerunde et armatam tenere vestris sumptibus per septem menses simul cum aliis septem galeis quas gentes quarundam civitatum et locorum nostrorum promiserunt nobis facere et tenere sub certis formis, condicionibus et capitulis quorum tenoris sequuntur. Molt alt e molt excel·lent e molt poderós príncep e senyor la ciutat e los prohoms dels lochs del Camp de Tarragona habut acort e deliberació sobre la demanda del armar per nos senyor proposada, desigant exalçament e conservació de la honor de la nostra real corona responen que ensemps ab la ciutat de Gerona armaran una galea sots la forma, emperò, e condicions deius scrites e no en altra manera les quals se retenen expressament. Primerament que vos senyor façats armar a Barchelona II galeas, a València altres II, a Mayllorques altres II, a Copliura e a Rosseylló una galea e a Gerona e als altres locs los quals senyor is havets deputats l'altra miga galea si altra manera que la ciutat no sia tenguda al armament de la dita miga galea. Item que la ciutat ne los locs del Camp de Tarragona no sien tenguts a continuar lo dit armament de miga galea ne a tenir aquella galea en mar sino per VII meses començadors segons quals VII meses de les altres galees començaran o per menys de temps si les altres galees abans dels dits VII meses desarmaran. Item que la messió de l'armament de la dita miga galea pach la ciutat e ls locs del Camp de Tarragona per via de imposició e no en altra manera, la qual imposició sia mesa per algun cert temps covinent e bastant a la messió del dit armament e a dans e interesses los quals convendrà la dita ciutat e el Camp sostenir en bestrer la messió del dit armament e que aquella imposició sia mesa sobre mercaderies e altres coses e en aquella quantitat que els cònsols e prohoms de la dita ciutat e del Camp serà iust fahedor. E si abans del temps fenit la ost de la ciutat avia anar fora la ciutat que la ciutat per auctoritat de vos senyor la qual de present li degats atorgar puxa prorogar lo dit temps de la imposició per ay-

84.

tans dies com la host serà stada fora la ciutat. Item que la dita imposició façats loar e firmar al archabisbe e al capitol per tal manera que dins lo temps que atorgat serà no-ls puxa ésser levada ne remoguda per eyls axí com ja és estat feyt en cas semblant. Item que-l guany que la dita galea ab l'altra armada farà sia convertit en creximent de armada o continuament de armada. Item, que el dit armament de la dita galea sia fet e ordonat en aquella manera e segons que als prohombres de la ciutat e del Camp de Tarragona e de Gerona serà iust faedor en axí que d'aquell o per rahó d'aquell vos senyor no us en puxats no us en degats entrametra. Item que les dites ciutats e lochs del Camp de Tarragona puxen metre lur capità o capitans, còmit o còmits en la dita galea que armaran per la manera damunt dita aquell o aquelles quals plaurà e aquell o aquelles remoure e altres mudar tota hora que als dits prohombres e les dites ciutats e Camp serà iust faedor e que vos senyor e aquell o a aquells qui per les dites ciutats e Camp li seran meses o mudats donets actoritat e iurisdicció alta e baixa segons que acostumat és sobre los homens de la dita galea los quals capità o capitans, còmit o còmits, no sien subiugats o en res sotsmeses a almirayll ne a altre capità de vos senyor ne age aportar senyal lur ne lo dit almirayll ne altre capità reyal puxe haver ne demanar alcun dret de almirayat o de capitania e axí mateix les dites ciutats e lochs del Camp puxen ordonar altres oficials e acordar e fer acordar companya a la dita galea per aquella manera e forma que a les dites ciutats e Camp serà vist fahedor. Entenen, emperò, la dita ciutat e los prohombres del Camp que aquest armament fan de gràcia e no de deute e care per la dita rahó no sia feyt preiudici a privilegis, status, uses, constitucions o altres franqueses e libertats de la dita ciutat e Camp ans les dites libertats e costumes e altres coses damunt dites romanguen a la dita ciutat e Camp salves e il-leses e lo dit armament per vos senyor e per vostres successors nos puxa trer a exempli o a consequència o a necessitat alcuna. Item que totes cartes e letres reyls les quals per les dites raons la dita ciutat e Camp haurà mester ara o d'aquí avant los sien donades franques e quiecies sens tota redempció e sens tota paga de dret de sagell. Item senyor que sia vostra mercer que vuylats prometre e jurar de observar e tenir totes e sengles coses dessús dites. Idcirco, cum presenti carta nostra paciscimur et promitimus vobis dictis universitatibus et probis hominibus nostra bona fide regia quod omnia dicta capitula et contenta in eisdem prout superius exprimuntur servabimus et servari faciemus ad bonum et sanum ac sincerum intellectum et prout melius dici et intelligi poterit ad commodum et utilitatem vestram cum vos sub formis, condicionibus et retencionibus in dictis expressis capitulis concessionem feceritis supradictam. Et ad maiorem premissarum corroboracionem predicta iuramus per Deum et eius Sancta quatuor Dei Evangelia, corporaliter, per nos tacta attendere et servare ut superius exprimuntur et non contrafacere vel venire. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri mandavimus nostro sigillo apendicio comunitam. Datum in loco de Cambrils septimo idus marcii anno Domini M CC XL quinto. H[u]go can[c]ellarius].

Raimundus Maranges mandato facto
per domium regem

1346, desembre, 11. Barcelona

Pere III assenyala uns impostos de vuit anys de duració per a la ciutat de Tarragona i de deu per al Camp, sobre diverses mercaderies com blat, carn, sal, carbó i teles, a fi d'obtenir trenta mil lliures per al rei i cinc mil per a l'església, segons uns acords previs establerts.

(*Olim.*: núm. 108; Dim.: 610 × 755 mm.; Caixa d'escriptura: 540 × 600 mm.)

Noverint universi quod nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Attendentes quod in transaccionem, compositionem et avinenciam factam nobiscum perpetuo super questione bovatici per reverendum in Christo patre fratrem Sancium, archiepiscopum Terrachone, et per vos Arnaldum de Torrentibus, iurisperitum, et Jacobum Ça-Granada, syndicos et procuratores civitatis, et vos Petrum Spuny, syndicum et procuratorem locorum Campi Terrachone, paucis exceptis quorum nomine alii procuratores et syndici intervenerint cuius transaccionis compositionisque pretexto tenemini nobis et curie nostre dare triginta mille libras et ecclesie Terrachone quinque mille libras per certos dies et terminos exsolvendas. Convenimus vobis concedere impositiones, tam in dicta civitate quam in locis Campi eiusdem, quarum mediante auxilio quantitates predictas possitis exsolvere videlicet in civitate ad octo annos et in locis Campi ad decem annos interveniente consensu dicti archiepiscopi et capituli Terrachone quem nos ex precio tenemur requirere et habere prout in instrumento capitulorum predictae transaccionis et compositionis continetur. Et quia per plures religiosos magne opinionis et alios prudentes viros examinari hoc fecimus et ceperimus impositiones posse sine precio in hoc casu indici et concedi. Ideo fidem promissam cupientes prout regie dignitati convexit observare. Tenore presentis carte nostre, concedimus vobis dictis syndicis et procuratoribus supradictis et universitatibus civitatis et locorum Campi Terrachone qui nobiscum de questione dicti bovatici transigerunt impositiones indicendas, mittendas et imponendas in eisdem civitate et locis in illis rebus et eis modo, mesura et forma inferius declarandis videlicet duraturas in civitate per octo annos et in predictis locis Campi ad decem annos. Promittentes in fide regia quod dictas impositiones observabimus et durare et observari faciemus temporibus supradictis. Quod si ante expleta tempora supradicta per nos aut officiales nostros vel per quamcumque personam aliam vice aut nomine nostro impositiones levaretur, revocaretur aut tollerentur contra voluntatem et consensum hominum civitatis et locorum predictorum quocumque casu vel causa. Nos curabimus et faciemus, cum efficacia et effectum, quod impositiones predictae reintegrabuntur et reponentur in primo statu et instituemus vobis tantundem temporis quanto impositiones vobis sublatae fuerint seu ablate alias nunc ut extunc et econtra volumus quod non teneamini nobis aut successoribus nostris solutionis dicte quantitatis facere aut complere nisi pro rata temporis quo dictas impositiones tenueritis pacifice et quiete. Quinimo si ante revocatione predicta predictas solutiones in toto aut parte recepimus teneamur vobis refundere et tornare quicquid recepimus amplius quam fuerit tempus quo duraverunt impositiones predictae. Si, vero, impositiones predictae revocaretur aut levaretur per quascumque personas alias cuiuscumque status, dignitatis aut condicionis existant eo casu teneamur et debeamus posse nostrum et quascumque provisiones poterimus facere per preces et per iusticiam interponere quod dicte impositiones restituantur, durent et perseverent in civitate et locis predictis toto tempore supradicto res autem mensura, mo-

duis et forma in et sub quibus impositiones taxamus et limitavimus tam in dicta civitate quam in locis Campi eiusdem sequuntur. Blats pach flaquera per cascuna quartera de forment VI diners e axí pach per III quarteres XIII diners e si a li abatuda del pes per una unça e ultra açò pach per cascuna quartera II diners axí com altres persones. Item que tot hom qui compre forment en la ciutat e en la perròquia d'aquella e dels Mengons e en los lochs del Camp pach lo comprador II diners e lo venedor II diners per quartera. E axí mateix pach tot ço qui-s liure a quartera de forment. Item pach lo comprador per quartera de mestayl, d'avena, d'ordi, blats menuts, fruytes, legums e axí altre cosa que-s vena a quartera d'ordi e de fruyte I de lo venedor e altre lo comprador entense emperò que si null hom ni neguna fembra o revena a menut a mesures o a miges mesures que no pach d'açò que revendram a menut si pagat haurà com comprara o rebra. Item que tota flaquera qui compre farina pach per quintal de farina III diners. Item que tot altre hom qui compre farina pach per quintal II diners e qual farina ni la farinera no pach res si haurà pagat en la plaça en altra manera pach II diners per quintal e per semblant manera aquell qui haurà blat de cullita en farà farina e la vendrà pach II diners. Item que tot altre hom qui port pa de fora vila per vendre en la ciutat pach per X sous de pa VI diners e si a li abatuda miga unça per fogaça. Item que tot ciutadà o altre hom qui dispensa blats de sa lauró el farà venir d'altre loch, forment, farina, mestall, ordi o avena pach per quartera dew forment II diners e per quartera de mestall, d'ordi, paniç, mill e de tot altre blat qui-s molga I diner e pach a les portes de la ciutat ho en la plaça ho el moli com molrà. Del vi. Item que tot taverner o tavernera o tot altre hom qui vena vi amenit en la dita ciutat o en la perròquia d'aquella e dels Mangons e en los lochs del Camp pach per somada de vi XII diners e sien-li abatuts, ço és a sabre en la ciutat II quarteras de somada e en los lochs del Camp I quarter e altra açò pach del seu per libre II diners. Item que tot hom qui vena vi en gros en la ciutat o en la perròquia d'aquella e dels Mangons e en los lochs del Camp pach lo venedor III diners e lo comprador III diners per somada e si lo comprador és taverner o altre hom qui-l vulla vendre en menut pach per cascuna somada XII diners. Item tot hom qui vena vi d'ores o d'arbres en gros pach lo venedor II diners e lo comprador II diners per somada. Item tot hom de la dita ciutat ho perròquia d'aquella e dels Mengons e dels lochs del Camp qui dispensa vi en son alberch qui-l haia de sa cullita al compre en gros de fora pach per somada III diners e pach a les portes de la ciutat. Item que tot hom qui carrech vi en lo port de Tarragona pach per cascuna somada III diners si donchs no-l compra en la ciutat que-n haguès ja pagat o l'haia ja ans de la imposició. Declaran lo capitol de la imposició del vi deim que tot hom qui compre vi de fora per bure en son alberch ni haia vi de fora de sa lauro o l'haguès comprat ans de la imposició per bure en son alberch pach per cascuna somada a les portes de la ciutat com la metra en la dita ciutat III diners. Axí mateix declaram que tot hom de la ciutat e de les viles e dels mansos dins la perròquia de la ciutat e dels Mangons e dels lochs del Camp deien pagar del vi que dispendran en lurs alberchs per somada III diners sis vol l'age de pròpia cullita o de compra. Item que tota somada de venema qui-s vena pach lo venedor II diners e lo comprador altres II diners. Item que si algun comprarà venema en lo territori de Terragona o en la perròquia dels Mangons e altres lochs del Camp axí de vinyes com d'arbres a ull o a quintar pach per cascuna somada II diners lo comprador e II diners lo venedor vullés que la venema meta en la ciutat o la seu port la on se vulla. Dels draps siti e mercaderies e totes altres coses qui-s compren ni-s venen ne-s reeben per ciutadans o per mercaders o per homens de ofici o per tot altre hom. Item que tot hom qui vena en la ciutat o en la perròquia d'aquella o dels Mangons e en los lochs del Camp draps de lana de qualquier manera sien pach per libre II diners lo comprador e altres II lo venedor. Item que tota mercaderia, censal siti e tota altra cosa

sient e moble o semovent qui-s compre ni-s vena en la dita ciutat o perròchia d'aquella e dels Mangons e en los lochs del Camp per mercader o per hom d'ofici o per tot altre ho pach per libre II diners lo comprador e altres II diners venedor, salvat que no si entenen les coses que ja paguen en les altres ajudes, exceptat tota ortaliça, tota fruyta vert e tota volateria viva o morta, formatges frechs, ous, tota lunya qui vinga a somades sobre bestia ni a coll de hom ne de fembra. És, emperò, entès que si lo comprador ço que compre no munta a V sous, que no pach res. E si munta a V sous que-n pach malla lo venedor e mayla lo comprador e si munta a X sous pach cascun I diner. Sia encara entès que si alcú compre volateria o formatges frechs per revendre que pach imposició a la rahó damunt dita. Item que si los comprados de la imposició volen haver segrament de les dites coses que-l ne puxen haver declaran lo capítol de la mercaderia quant a l'oli en lo capítol és contenguda aquesta paraula com lo reebra deim que lavors sia l'oli reebut com l'oli s'amporta al dit loch al perill del comprador que si-s perdrà al cami que-s fos perdut al comprador e lavors fis mensura en la casa en lo dit loch per regonexer que no pach res si emperò l'oli se porta al dit loch a perill del venedor dum pagat imposició lo comprador e el venedor per semblant manera, segons la forma del capítol d'on aquest devalla e si per a ventura lo comprador de la imposició vol haver sagrament d'aquell qui reebra l'oli si lli an aportat a son risch e a son perill o del venedor que-l ne pusque haver e aquell qui reebra l'oli sia tengut de fer lo dit sagrament. De les carns. Item que tot carnicer o altre hom qui vena en la dita ciutat o en la perròchia d'aquella e dels Mangons e en los lochs del Camp carn de moltó, de bou, de porch, de crestó, de vedell, d'anyell e de carn salada que-s vena a tail, pach per libre I diner e si els cascut a la libre I diner. Item pach per libre de carn de cabra e de oveyla qui-s vena a tail, malla e si els cascut a la libre, maila. Emperò en los lochs del Camp paguen aquestes carns I diner. Item que tot cabrit qui-s desfaça en la carniceria de la ciutat e en la perròquia d'aquella e dels Mengons e dels lochs del dit Camp pach aquell qui-l desfaça II diners per cabrit. Item per cascú moltó e per cascú boch o crestó pach lo carnicer I diner. Item per cascuna oveila e per cascuna cabra, maila. Item per cascun porch o truga prim sanada II diners. Item per cascun bathó de carn salada sia de porc o de truja II diners. Item per cascun vedell III diners. Item per cascun bou o vacha IIII diners. De navili, fusta e moles. Item que tota nau o cocha que càrrech o descàrrech en los mars de Terragona pach per centenar de salinas e d'aço que carregarà o descarregarà XII solidos. Item leny de bands o d'orla qui càrrech ho descàrrech qui vaja o vinga de Càllar, de Sicília, de Túniç, de Nápol, de Barbaria, de Espanya, de Venècia o de Pisa pach per centenar de salines d'aço que carregarà o descarregarà VIII sous. Item que tota galera e tota tenda qui càrrech o descàrrech en les dites mars qui vaja o vinga de Càllar, de Sicília, de Túniç, de Venècia, de Pisa, de Nápol, d'Espanya e de Barbaria pach per centenar de salines de tot ço que carregarà o descarregarà VI solidos. Item que tot leny de bandes o d'orla qui càrrech o descàrrech qui vinga ho vaja de aygus montes de Narbona ne de Cotliure pach per centenar de salines d'aço que carregarà o descarregarà VI solidos. Item que tot leny gros de bandes o d'orla qui càrrech o descàrrech qui vaja ho vinga de les damunt dites pars pach per centenar de salines d'aço que carregarà o descarregarà VI solidos. Item leny gros de bandes e d'orla qui càrrech o descàrrech qui vage o vinga de Valèncie o d'Alacant o d'aquelles parts pach lo buch per centenar de salines açò que carregarà o descarregarà VI solidos. Item tot leny cubert qui càrrech o descàrrech qui vaja o vinga de Tortosa pach lo buch XII diners per centenar de quintars d'aço que càrrech o descàrrech. Item tota barcha qui càrrech ho descàrrech qui vaja o vinga de Cadaquers ença qui port de C quintals aençús pach lo buch II sous per centenar de quintals e de C quintals anjús pach lo buch XVIII diners. Item tota grondola o altra barcha qui càrrech o descàrrech qui vaja o

vinga de Barchelona o de tot lo Maresma que port de C quintals ensús pach lo buch II sous per centanar de quintals e si porta de C quintals anjús XVIII diners. Item tota barcha o grondola qui càrrech o descàrrech qui vage o vinga d'Alacant o d'aquellas parts qui port de C quintals aensús pach lo buch II solidos per centanar de quintals e si porta de C quintals anjús pach XVIII diners. Item que tot leny de bandes o d'orla qui càrrech o descàrrech qui vaja o vinga de Mallorques o de les Illes pach lo buch per centanar de quintals XVIII diners de ço que descarregarà o carregarà. Item tota nau, cocha o leny, barcha o vexell poch o gran qui-s vena deçà la torra de alou o en la ciutat o en la terma d'aquella pach lo venedor II diners e lo comprador altres II diners per libre. Item que tot lahut qui vinga de Sent Feliu, de Barchelona e de València e d'aquellas parts qui càrrech o descàrrech pach lo buch XVIII diners. Item tota barcha descuberta de rems qui vaja o vinga de Mallorques qui càrrech o descàrrech pach lo buch II sous. Item tot lahut poch qui no haia timons ni bandils qui vage o vinga de Sent Feliu, de Barchelona o de València ançà e de les dites parts pach lo buch VI diners. Declaracions sobre'l navili. Declaran lo VI^oI, VI^oII, I^oX, X^oI e XI^oIII capítols del navili desús contenguts e cascun d'ells deim e decer manera que tota barcha qui traga en terra o haia acostumat de tret qui sia port de C quintals fins en CL pach per centanar de quintals II sous buyda o carregada. Item tot lahut poch qui no port timons ne bandils qui sia de port de XV en XXV quintals pach de imposició VI diners portant roba o no roba. Item tot lahut, grondola o barcha qui sia port de XXX quintals fins en L pach XII diners portant roba o no roba. Item tota barcha, grondola o lahut qui sia de port de LX quintals en XC pach XVIII diners portant roba o no portant. Item tota barcha o grondola qui sia de port de C quintals pach II sous portant roba o no portant. Encenst emperò que tots aquets lauts o barques o grondolas desús dites que no paguen ne sien tenguts de pagar sinó una vegada ço és en la exida e si per a ventura mudava viatge que com s'ia tornat pach per la tornada. Item tota barcha qui vinga carregada de lenya qui sia de ribera pach XII diners e en açò no s'enten negun laut o carou qui la aport a sos obs mas si la venen o la aporten a altre pach VI diners. Item tota barcha de ribera qui vaja a Pilo o Alcosoll pach com tornarà XII diners. Item declaran lo X^e capítol en lo qual se conté que tot leny de bandes o d'orla qui càrrech o descàrrech qui vaja o vinga de Mallorques o de les Illes pach lo buch per centanar de quintals d'açò que carregarà o descarregarà XVIII diners. Deim e decer manera que tot leny qui càrrech en lo port de Terragona de quines se vulla robes càrrech pus que lo leny sia lo que vaja a Mallorques o a les Illes deja pagar axí com si era carregat davers de pes de ço qui portaria XVIII diners per centanar de quintals. Item que tot leny qui vinga de Mallorques o de les Illes que pach per centanar de quintals de les robes que portara XVIII diners. Los altres, emperò, capítols tots e cascun d'ells exceptats aquests desús expressats e nomenats als quals les presents declaracions se son feytes estiguen e romangaen en sa força e en sa virtut. Fusta. Item tot carretal o tirant qui-s vena en la dita ciutat o terme d'aquella o en los lochs del Camp pach lo comprador II diners e lo venedor altres II diners per libre. Item tota dobba qui-s vena pach lo comprador II diners e lo venedor altres II diners per libre. Item tot cayrat qui ve de València o de Tortosa o d'Eviça pach lo comprador II diners e lo venedor altres II diners per libre. Item tota biga nova de Tortosa ho de Eviça pach lo comprador malla e lo venedor maila. Item si la venda que-s farà és menys de XX sous pach segons més e menys a la rahó damunt dita. Moles. Item per totes moles de molí qui-s venen que les hic traugen per mar o per terra pach per cascuna mola lo comprador II diners e lo venedor altres II diners per libre. Item totes moles desmolar qui-s venen o les hic traugen per mar o per terra pach per cascuna mola lo comprador II diners e lo venedor altres II diners per libre. Del peix fresch. Item que tot hom qui hinc tranga peix frech pach per somada de mul IIII diners e per so-

mada d'ase II diners e entense daçà lo muntanyat gros e tro a les coves. Item pach lo venedor per cascun peix qui-s vena a pes en la ciutat malla. Item per cascuna tonyina, muçola e limada e troç e pastril qui-s vena en gros en la dita ciutat pach lo comprador malla e lo venedor malla e si lo comprador lo vendrà a pes que no pach res si haurà pagat com comprarà. Sal e carbó. Item que tot hom qui compre ni vena sal o carbó en la ciutat o en la perròquia d'aquella e dels Mangons e en los lochs del Camp pach per sach de carbó II diners lo comprador e II diners lo venedor e per quartera de sal I diner lo comprador e altre lo venedor. Emperò és entes quel comprador qui en gros haurà comprat sal o carbó con lo vendrà en menut a quarteras que no bast a mija quartera no pach res mas si basta a mige quartera pach mayla lo comprador e malla lo venedor e com vendrà lo comprador carbó a menut a mige quarterola no pach res mas si basta a quarterola pach malla lo comprador e malla lo venedor per cascuna quarterola. Albarà de la palma e de drap de li. Primerament rest palomeres, esclops, sogues, estores, primes e grosses e tota obra dispart, senalles e altra obra de palma, sarries e jambins e altra obra de jonch pach com se vendrà II diners per libre lo comprador e altres II diners lo venedor. Item que si neguna cosa d'aquestes se vena a encant públich d'alcuna persona que fos morta o d'altra qual que sia sens frau la ajuda d'aquestes coses qui en encant públich se venen és de la venda de la imposició de la mercaderia. Item drap de li, d'estopa, de canamaç e de genesta pach II diners per libre lo venedor e altres II lo comprador. Item tela de Burgunya, de Campanya e tela de Rens pach II diners per libre lo venedor e altres II lo comprador si és que alguna cosa d'aquestes se vena a coll de corredor o en altra manera. E si la venda que-s farà de totes les coses dessús dites és menys de XX sous pach segons més e menys segons la ordinació feyta sobre açò que-s du pagar per imposició. Sia entès, emperò, que si persona estranya que vendrà de les dites coses no vendrà per V solidos o més no pach imposició. Mas los altres qui en la ciutat tenen obrador o botiga per vendre les coses damunt dites sien tenguts a la fi de la setmana contar ab los collidors de la imposició de tot ço que havia venut en gros o en menut e responals de tot ço que venut haurà II diners per libre. Declaren los cònsols quels compradors de les impositcions damunt dites com sien a la fi dels I meses als quals la dita imposició compraran no fassen ne gosen fer nenguna remissió ne leva de la imposició desús contenguda a neguna persona per tal que la venda que-s farà als altres II meses no valgues menys e si los dits compradors dels III meses contra açò faran paguen per ban D sous los quals seran dels compradors de la imposició dels altres III meses següents. Item que tot venedor de qualquier cosa vena si lo collidor de la imposició present no serà dege retenir del comprador la imposició e si non fa qui pach del seu. Declaren los cònsols e prohoms que tant cost com lo diner deu serà donat ho los parts hauran la venda atorgada que la imposició sia guanyada e lo comprador e lo venedor sien tenguts de pagar la dita imposició sia que-s mesur o no. Enten lo senyor rey que-ls cònsols e prohoms de la ciutat de Terragona en la ciutat e en los lochs de lur contribució e los jurats e prohoms dels lochs del Camp de Terragona cascuns en lur loch puxen les dites impositcions tolre e minvar e en lo dit estament e mesura e tornar tota vegada que a cascuns iust serà faedor. Mas no les puxen crex ne multiplicar ultra la forma desús dita. *Quarum impositiorum tempora incipiant et incipere debeant quartadecima die mensis ianuarii proxime instantis. Mandantes, firmiter et expresse, vicariis Terrachone et Campi necnon quibuscumque aliis officialibus nostris presentibus et futuris et eorum locatinentibus quod concessionem nostram huiusmodi per omnia supradicta tempora teneant et observent et faciant ab aliis observari. Sciatur quod si contrafecerint eos tanquam transgressores mandatorum nostrorum, graviter, punitus et nichilominus omnia dampna et superius dictis hominibus culpa eorum occurrentia de bonis eorum faciemus integre resarciri. In cuius rei testimonium presentem*

fieri iussimus nostro pendenti sigillo munitam. Datum Barchinone tercio idus decembris anno Domini millesimo trecentesimo quadragésimo sexto. Exa[ravit] P[etrus].

Matheus Adriani ex contractu
inito inter dominum regem et homines
civitatis Terrachone et Campi.

14

1347, desembre, 11. Barcelona

Pere III referma a Sancho López de Ayerbe, arquebisbe de Tarragona, els pactes i condicions que sobre el bovatge havia establert amb Arnau Cescomes, el seu antecessor en la seu arquebisbal.

(*Olim: núm: 107; Dim.: 770 × 670 mm.; Caixa d'escriptura: 635 × 565 mm.*)

In nomine Domini nostri Ihesu Christi. Pateat universis quod suscitata questionis materia inter nos Petrum Dei gracia regem Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitemque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, ex parte una, et reverendum in Christo patrem bone memorie Arnaldum, archiepiscopum Terrachone et homines civitatis et Campi Terracone ex altera super bovatico quod ratione novi domini dicebamus nobis et successoribus nostris competere in eisdem civitate et Campo predictis archiepiscopo et hominibus cum reverencia contrarium asserentibus denique pluribus et diversis tractatibus precedentibus, tam ex iusticie debito quam ex eo, quod dicti homines nobis centum mille solidos barchinonenses sub certis pactis, condicionibus et retencionibus prestiterunt questionem predictam. Nos et dictus quondam archiepiscopus comisimus certis iudicibus cognoscendam prout in instrumento convencionis inde confecto in civitate Valencie pridie kalendas febroarii anno Domini millesimo CC°C XX°X octavo per Guillelmum de Pulcrovicino, notarium lacius, clarius et ordinabilius continetur coram quibus exordito litigio super questione ipsa inter procuratorem nostrum ad id, specialiter, deputatum et syndicum hominum predictorum quod litigium per septem annos et ultra pependit lite ipsa pendente fuit aliquando per nonnullos de lite illa tractata compositio seu transaccio quam tunc semper recusavimus facere volentes quod per viam iuris diffiniretur questio supradicta. Nunc autem orto et concitato in regno Sardinie contra nostrum dominium rebellionis aculeo per nonnullos barones de Auria vasallos nostros qui gubernatore nostro regni eiusdem congregatis eorum exercitibus pugnaverunt in Campo et post pugnam ad civitatem Saceri, hostiliter, accedentes eam obsederunt et obsessant tenuerunt et tenent a tribus mensibus et citra et ultra eamque in tanta necessitate posuerunt quod est in casu perditionis et periculo nisi sucuratur eidem, celeriter, de oportuno remedio cuius civitatis perditio posset in evidenti perditionis periculo ponere illud regnum considerato etiam divisionis et confusionis discrimine in regno Valencie suscitato quod est in non modica perditione et devastacione postium necnon considerant aliis multis grandibus et quasi intollerabilibus necessitatibus in diversis partibus regnorum et terrarum nostrarum nobis occurrentibus quibus provideri oportet cum magno expensarum profluvio et efusione thesauri. Nos cupientes, ferventer, tot el tantis periculis non inmerito subveniri cogitavimus et revolvimus et etiam deliberavimus pluries in nostro consilio et invenire nequivimus quod cum tam modico dampno et diminucione rerum et iurium nostrarum et corone regie possemus ita presto comode et celeriter habere pecunias necessarias promittendo et

faciendo seu adibendo ad dicta regna Sardinie et Valencie succursum congruum et comitivas equitum et peditum armorum quam per viam transaccionis et composicionis, questionis predicte, maxime, quia examinato et discusso negocio questionis predicte ius nostrum et successorum nostrorum comperimus obscurum et dubium causis inter alias que sequuntur primo quia inspectis privilegiis et cartis populacionum per predecesores nostros comites Barchinone indultis et concessis dictis hominibus videbatur quod dicti homines ad prestacionem decimarum et primiciarum et non bovatici aut servitutis alterius solummodo tenerentur secundo quia clare nequivimus reperire quod in predictis civitate et Campo Terracone unquam fuerit per nostros predecesores, racione novi domini, levatum bovaticum per minutum set semper fuit per ipsos homines contradictum. Tercio erat questio dubia et obscura pro eo quia reperiri non potuit quod serenissimus recolende memorie dominus rex Petrus, abavus noster, infra tempus aut post quod per constitutionem in curia generali per eum conditam sibi prefixit ad probandum loca et formam in quibus et sub qua eius antecessores consueverunt levare bovaticum ipsam probacionem fecerit de civitate et locis Campi Terracone unde non videbatur quod extunc posset levari bovaticum in eisdem civitate et Campo secundum tenorem, mentem et efficaciam constitutionis predicte. Quarto, insuper, erat dubia ex causis evidentibus et expressis propter quas totum generale Catalonie allegabat non teneri ad prestacionem eiusdem bovatici que in vendicione generali facta per serenissimum dominum regem Jacobum, avum nostrum, toti generali Catalonie continetur et propterea transaccionis et composicionis tractatui pluries nobis ut predicatur sucitato audienciam ex causis suprascriptis, urgentibus, necessariis et utilibus prebuimus et personas notabiles consilii nostri pro parte nostra elegimus que cum reverendo in Christo patre fratre Sancio, archiepiscopo Terracone et vobiscum Arnaldo de Torrentibus, iurisperito et Jacobo Ça-Granada, sindicis et procuratoribus civitatis Terracone. Necnon vobiscum Petro Spuny, sindico et procuratore locorum de Vallibus, de Alcoverio, de Silva, de Reddis, de Rivo Ulmorum, de Monterubeo, de Constantino, de castro de Cornuboum et aliorum quorundam locorum Campi Terracone et vobiscum Bernardo Leyg, sindico et procuratore universitatis hominum de Alfurgia et Johanne Vitalis, sindico et procuratore universitatis hominum de Vinyols, termini de Arcubus et Petro de Ciyario, sindico et procuratore universitatis hominum de Villa Viridi, ad hoc, specialiter, constitutis per universitates civitatum et locorum predictorum cum instrumentis publicis que in posse subscripti notarii retineri fecimus ad cautelam de transaccione et compositione super hiis facienda tractarunt incoato igitur in civitate Cesarauguste ubi Aragonensibus tunc generales curias tenebamus transaccionis eiusdem tractatu eoque continuato et ducto usque ad civitatem Barchinone ubi nunc catalanis generales curias celebramus post multos varios et diversos tractatus inde habitos communitato et adibito in hiis consilio prelatorum, nobilium, militum et sindicorum civitatum et villarum Catalonie qui pro celebratione dictarum generalium curiarum nobiscum erant presentes de compositione et transaccione concordavimus et inde de tractatu eiusdem transaccionis capitula ordinari fecimus prout in instrumento inde de capitulis ipsis sub presentis instrumentis kalendario confecto hec et alia clarius et lacius continentur. Volentes igitur pacta et convenciones conductas super hiis prout regie dignitati et humane fidei convenit observare considerantesque et animo nostro frequencius revolventes quod alias peccunias necessarias ad providendum necessitatibus antedictis habere non possumus ita, comode ac celeriter, quam per viam transaccionis huius. Ideo bono animo et spontanea voluntate, ex certa sciencia et consulte, per nos et heredes ac quoscumque successores nostros paciscimur et transigimus super questione dicti bovatici tanquam de re dubia et obscura ut predicatur et de lite incerta. Et titulo ac nomine transaccionis, composicionis et avinencie factarum super hiis

remittere, absolvi ac, etiam, diffinimus cum hoc publico instrumento vobis prenomi-
natis sindicis et procuratoribus quibus supra presentibus, recipientibus et sti-
pulantibus. Necnon, omnibus et singulis civibus burgensibus et aliis quibuscumque homi-
nibus, maribus et feminis cuiuscumque etatis aut condicionis existant habitantibus et
habitaturis in predictis civitate, villis et aliis locis quibuscumque Campi Terracone licet
absentibus et vestris et eorum heredibus et successoribus perpetuo et notario infrascripto
a nobis nomine ipsorum omnium et aliorum ibidem habitantium quorum interest et inte-
resse potest stipulanti, paciscenti et recipienti totum bovaticum de quo diu fuit questio ut
est dictum, necnon, terragium et erbaticum, accionem, servitutem, vexacionem, condicio-
nem et ius bovaticum, terragium et erbaticum que est si qua nos habemus et habere debemus seu
asserimus nos habere et antecessores nostri habuerunt sive se habere dixerunt et habere
seu recipere consueverunt de iure, usu seu consuetudine, iuste vel iniuste, gratis aut vi
quocumque modo, causa seu forma et successores nostri habere debeant vel deberent seu
possent ac possunt in civitate, villis et locis predictis, specialiter, aut, generaliter, nomi-
natis et in hominibus et feminis habitantibus et habitaturis infra loca, terminos seu territoria
civitatis, villarum et locorum predictorum. Ita quod nos vel successores nostri nunquam
in dictis civitate et villis ac locis et hominibus et feminis ibidem habitantibus et habitatu-
ris et eorum terminis et territoriis et in bonis eorum quibuscumque possimus petere vel
habere vi aut gratis seu alio quoquo modo, ratione vel occasione novi domini aut alias
aliquod bovaticum, terragium seu erbaticum vel aliquod aliud quod dici vel nominari sive
excogitari valeat pretextu bovaticum, terragium et erbaticum seu vexacionis eiusdem. Hanc si
quidem remissionem, absolucionem et diffinicionem transaccionis titulo ut predictur faci-
mus vobis dictis sindicis et procuratoribus et predictis omnibus et singulis supra, speciali-
ter et generaliter, nominatis presentibus, scilicet, et futuris et heredibus et successoribus
vestris et eorum ac bonis vestris et omnium predictorum perpetuo et notario infrascripto
nomine vestro et aliorum predictorum, generaliter, aut, specialiter, nominatorum et om-
nium aliorum quorum interest et interesse potest aut poterit legitime stipulanti et pacis-
centi et recipienti de toto dicto bovatico et aliis iuribus supradictis pure, libere et absolute
et sine omni condicionem, excepcionem et retencionem sicut melius, sanius et utilius dici potest
et intelligi ad vestrum et vestrorum et eorum quorum syndici et procuratoris estis salva-
mentum et bonum intellectum. Extra habentes predicta omnia et singula que vobis et
principalibus vestris et omnibus aliis et singulis supradictis et nominatis, specialiter aut
generaliter, remittere, absolvi et diffinimus de iure dominio et dicto posse nostri et
nostrorum. Eademque omnia et singula in vestrum vestrorumque et aliorum supra, gene-
raliter aut specialiter, nominatorum et vestrorum ac suorum successorum perpetuo ius,
dominium et posse mittimus et transferimus, irrevocabiliter, sic quod semper et in perpe-
tuum vos et principales vestri et omnes alii et singuli supra, generaliter aut specialiter, no-
minati et successores vestri et eorum. Et, etiam, omnes homines et femine, habitantes et
habitaturi, in ipsis civitate, villis et locis predictis vel infra terminos seu territoria eorum-
dem et in toto campo predicto et omnia bona vestri et eorum, tam habita quam habenda,
sitis et sint franchi, liberi, quitii et immunes perpetuo a dictis bovatico, terragio et erbatico
et ab omni prestacione, vexacione seu inquietacione eorum et ab omni accione, servitute,
condicione et iure nostro et nostrorum ipsius bovaticum, terragium et erbaticum et ab omni,
etiam, specie, genere et forma qualibet presenti, preterita vel futura bovaticum, terragium et er-
baticum que dici vel excogitari possent et que ratione seu occasione eorum peti possunt et
que per nos aut successores nostros nunc possent peti, exigi, requiriri seu demandari seu
recipi vi aut gratis vel alio quocumque modo a vobis vel a predictis seu a bonis vestris et
eorum mobilibus seu immobilibus tam habitis quam habendis ratione novi domini seu

nove successionis vel quacumque alia de causa, modo vel forma que dici, nominari vel perpendi possit seu posset, aliqua ratione seu causa, preterita, presenti aut futura hic expressa vel non expressa. Et ex causa huius transaccionis et compositionis damus et cedimus vobis et vestris et omnibus aliis et singulis supra, generaliter aut specialiter, nominatis et vestris et eorum successoribus perpetuo et notario infrascripto a nobis nomine vestro et omnium aliorum quorum interest et interesse potest legitime stipulanti, paciscenti et recipienti omnia loca, iura, voces et acciones, reales et personales, mixtas, utiles et directas, ordinarias, extraordinarias et alias quascumque que nobis et heredibus et successoribus nostris competunt et debent aut possunt competere quoquo modo, iure, titulo sive causa in predictis omnibus et singulis que vobis transaccionis et compositionis nomine remittimus, absolvimus et diffinimus et a quibus vos et vestros inmunes, quitios et franchos facimus perpetuo et contra quascumque personas et res aut bona ratione eorum quibus locis nostris et nostrorum successorum iuribus, vocibus et accionibus predictis possitis vos et vestri uti, agere et experiri in iudicio et extra et vos et vestros successores et eorum presentes et futuri perpetuo defendere et tueri contra quascumque personas in predictis que vobis remittimus, absolvimus et difinimus seu ratione sive occasione eorum questionem vel demandam aliquam proponentes seu molestiam aliquam inferentes quemadmodum. Nos possemus ante presentem transaccionem et cessionem. Nos, enim, facimus et constituimus vos omnes et singulos supra, generaliter aut specialiter, nominatos presentes, scilicet, et futuros et notarium infrascriptum nomine vestro et aliorum omnium et singulorum quorum interest aut interesse potest vel poterit a nobis legitime paciscentem, stipulantem et recipientem dominos et procuratores in rem vestram propriam ad perpetuam deffensionem, libertatem, franquitatem et immunitatem vestri et aliorum predictorum. Pretextu, autem, huius transaccionis et compositionis habuimus et recepimus a vobis quadraginta mille libras bone monete Barchinone, perpetuo, de terno cum illis centum mille solidos iam nobis per vos alias prestitis ratione cuiusdam convencionis nobiscum facte super dicta questione prout supra facta est mencio. Quam totam peccuniam tenemur per pactum et convencionem factam in presenti curia generali toti generali Cathalonie convertere et mittere in mittendo ad dictum regnum Sardinie continuas equitum et peditum armatorum et in succurrendo multis aliis necessitatibus in regno Valencie et aliis terris nostris occurrentibus in presenti. Et ideo quia inde bene pactati et contenti sumus renunciamus excepcioni non numerate peccunie et satisfaccionis inde non habite et non recepte et doli et omni alii iuri publico aut privato foro, usui et consuetudini repugnantibus ad predictam. Promittimus, insuper, vobis et vestris et aliis omnibus et singulis supra, generaliter vel specialiter, dictis et nominatis et notario infrascripto nomine vestro et aliorum omnium et singulorum quorum interest aut poterit interesse paciscenti, stipulanti et recipienti totam hanc transaccionem, remissionem, absolucionem et definicionem per nos et omnes successores nostros tenere, salvare et observare perpetuo et quod nos et nostri erimus, inde, vobis et vestris perpetuo legales, querentes, actores et defensores contra omnes personas. Quod si nos aut aliqui successores nostri in Catalonia contrafacere aut contravenire temptaverimus aut temptaverint in iudicio vel extra de facto aut de iure ipso facto incidamus et incidant in penam quadrupli predictarum quadragintas mille libras adquirendam medio per medium archiepiscopo et ecclesie Terracone et universitatibus civitatis, villarum et locorum prenominatorum. Et ipsa pena comissa vel non comissa soluta vel non soluta firma et rata permaneat presens transaccio perpetuo in omnibus partibus eius et nichilominus statim quando contra transaccionem presentem factum aut ventum fuerit vel temptatum in iudicio vel extra per nos aut successores nostros ipse archiepiscopus quicumque fuerit et universitates hominum predictorum auctoritate propria nulla cause aut iuris cognicione

expectata iudicis cuiusquam vel alterius persone possint manus inhibere et etiam occupare omnia feuda, iurisdicciones, census, agraria et quoscumque fructus, redditus, exitus et proventus et alia quevis iura corporalia et incorporalia que nos habemus et tenemus et possidemus et habere debemus et possumus in civitate et Campo, villis et locis predictis, aplicando eorum propriis usibus per easdem porciones et sua propria faciendo omnia emolumenta et comoda inde proveniencia quovis modo et ea omnia teneant et possideant non computando fructus, emolumenta et comoda in sortem eiusdem pene donec dictis archiepiscopo et universitatibus de quantitate dicte pene quadrupli satisfactum fuerit integre atque plane et pro predictis omnibus et singulis complendis, tenendis et observandis obligamus vobis et vestris et omnibus aliis et singulis supra, generaliter aut specialiter, nominatis presentibus et futuris perpetuo et notario infrascripto nomine vestro et predictorum omnium singulorum, generaliter et specialiter, nominatorum et illius vel illorum quorum interest et interesse potest a nobis legitime stipulanti, recipienti et paciscenti. Nos et omnes heredes et successores nostros et omnia bona et iura nostra et eorum mobilia et immobilia tam habita quam habenda. Et ad maiorem cautelam iuramus in anima nostra per Deum et crucem Domini nostri Ihesu Christi et eius Sancta quatuor Evangelia manibus nostris, corporaliter tacta, predicta omnia et singula et unumquodque eorum venire, complire et observare et inviolabiliter et nunquam in aliquo contravenire aliquo iure, privilegio, sine causa. In cuius rei testimonium presens instrumentum publicum fieri iussimus nostra bulla plumbea in pendenti munitum. Actum est hoc Barchinone in magna camera palacii regni contigua capelle eiusdem palacii tercio idus decembris anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo septimo. Exa[ravit] P[etrus] Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui hoc laudamus, firmamus et iuramus. Testes huius rei sunt inclitus infans Petrus, Rippacurcie et Montanearum de Prades comes. Venerabilis Hugo, Vicensis episcopus, domini regis cancellarius. Nobilis Bernardus de Capraria. Petrus de Fonolletto, vicecomes Insule. Huguetus, vicecomes Cardone. Raymundus de Angularia de Bellopodio. Rogerius Bernardi de Paylas. Petrus de Montecatheno, ammiratus. Rodericus Didaci, miles legum doctor, vicecancellarius. Bernardus de Ultzinellis, legum doctor, consilarii domini regis et Arnaldus Dusay. Franciscus Ça-Bastida, Michael Roure, Bernardus Ça-Rovira et Romeus Lulli, consilarii Barchinone. Signum Mathei Adriani, dicti domini regis scriptoris, et regia auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem qui predictis interfuit et hoc scribi fecit cum litteris rasis et emendatis in prima linea ubi dicitur ite et IIII ubi cernitur CCC XXX VIII per Guillelmum de Pulcrovicino, notarium et in eadem ubi inspicitur ad id et in XXIII ubi legitur ac et in linea XXXVI ubi corrigitur generi et in ultima linea testium ubi inspicitur et clausi.

Matheus Adriani ex contractu
inito inter dictum dominum regem et
dictos homines Terracone et Campi.

1347, desembre, 11. Barcelona

Acord sobre el bovatge entre Pere III i Sancho López de Ayerbe, arquebisbe de Tarragona, juntament amb els síndics i procuradors d'aquesta ciutat i Camp.

(*Olim: núm. 109; Dim.: 720 × 655 mm.; Caixa d'escriptura: 635 × 590 mm.*)

In nomine Domini. Pateat universis quod exorta questionis materia inter nos Petrum Dei gracia regem Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie ex una parte et reverendum in Christo patrem bone memorie Arnaldum, archiepiscopum Terrachone, ex altera, super bovatice quod racione nostri novi domini dicebamus nobis et nostris successoribus competere in eisdem civitate et Campo predictis archiepiscopo et hominibus cum reverencia asserentibus contrarium. Tandem precedentibus pluribus et diversis tractatibus tam ex iusticie debito quam pro eo quia dicti homines nobis centum mille solidos sub certis pactis, condicionibus et retentionibus prestiterunt questionem predictam nos et dictus quondam archiepiscopus commissimus certis iudicibus cognoscendam prout in instrumento convencionis inde confecto in civitate Valencie per fidelem scriptorem nostrum Guillelmum de Pulcrovicino, notarium publicum per totam terram et dominacionem nostram, pridie kalendas febroarii anno Domini M^o CC^o C^o tricesimo octavo lacius, clarius et ordinabilius continetur. Exordito autem litigio inter procuratorem nostrum ad id specialiter deputatum et syndicum hominum predictorum coram iudicibus memoratis super questione predicta coram quibus lis per septem annos et ultra pependit lite ipsa pendente aliquando per nonnullos fuit de lite predicta tractata compositio sive transaccio quam pluries recusavimus facere volentes ut per viam iuris diffiniretur questio supradicta. Nunc, vero, suscitata rebellione contra nostrum dominium in regno Sardinie per nonnullos barones de Auria qui cum gubernatore nostro eiusdem regni congregatis eorum exercitibus pugnaverunt in campo et post pugnam ad civitatem Saceri, hostiliter, accedentes eam obsederunt et obsessam tenuerunt et tenent a tribus mensibus et citra et ultra. Eamque in tanta necessitate posuerunt quod est in casu et periculo perdicionis nisi eidem succurratur, celeriter, de oportuno remedio cuius civitatis perditio posset in evidenti perdicionis periculo ponere totum regnum Sardinie. Nos cupientes tanto periculo subvenire nequivimus invenire quod cum tam modico dampno iurium nostrorum et corone regie possemus ita celeriter et comode habere pecunias promittendo sucursum et continuas equitum et peditum armatorum ad dictum regnum Sardinie quam per viam transaccionis et compositionis questionis predictae maxime quia examinato negotio questionis eiusdem ius nostrum invenimus obscurum et dubium causis inferius declarandis. Et propterea compositionis et transaccionis tractatu pluries nobis ut predictur suscitato audienciam prestitimus et personas notabiles consilii nostri pro parte nostra elegimus qui cum reverendo in Christo patre fratre Sancio, archiepiscopo Terracone, et certis procuratoribus et sindicis civitatis et Campi Terracone nominandis inferius de compositioe et transaccione tractarent. Incohato igitur in civitate Cesarauguste ubi aragonensibus certas tenebamus transacciones eiusdem tractatu et eo continuato et ducto usque ad civitatem Barchinone ubi nunc catalanes generales curias celebramus post multos varios et diversos tractatus inde habitos. Adhibito et communicato in hiis consilio prelatorum nobilium militum et sindicorum civitatum et villarum Cathalonie qui pro celebracione curiarum nobiscum erant presentes de transaccione et compositioe sepe dicta concordavimus et inde capitula ordinari fecimus que ex pacto in instrumento publico redigi

mandavimus ad memoriam rei geste. Quorum capitulorum transaccionis et compositionis tenor et series per ordinem subsequuntur. In nomine Domini nostri Ihesu Christi et gloriose Virginis Marie, matris eius. Hec est forma capitulorum transaccionis, compositionis et avinencie tanquam de re dubia et lite inter tractate et condite et facte inter excellentissimum et potentem principem dominum Petrum Dei gracia regni Aragonum etc., ex parte, una et reverendum patrem in Christo fratrem Sancium, archiepiscopum. Necnon Arnaldum de Torrentibus, iurisperitum et Jacobum Ça-Granada, cives, procuratores et syndicos universitatis civium Terrachone et Petrum Spuny, procuratorem et syndicum universitatum hominum locorum Campi Terrachone, excepto loco de Alfurgia, pro universitate cuius intervenit Bernardus Leig, syndicus et procurator universitatis eiusdem et excepto loco de Vinyols termini de Archubus pro cuius universitate interveniet et Johannes Vitalis, syndicus et procurator dicte universitatis, excepto et loco de Villa Viridi, pro cuius universitate intervenit Petrus de Ciyario, procurator et syndicus eiusdem universitatis, ex altera, ad hec habencium plenum et speciale mandatum ab universitatibus antedictis super questione bovatici quam dictus dominus rex facit et eius predecessores fecerunt racione successionis et novi domini civibus et hominibus prelibatis de qua coram reverendo in Christo patre Jacobo, episcopo, et Petro Despens, iurisperito llerde, iudicibus datis et assignatis per ipsum dominum regem et reverendum bone memorie Arnaldum, archiepiscopum Terrachone, pendet lis diutius et pependit et in ea inter partes diu altercatum extitit et processum. Constat autem de sindicatu dictorum Arnaldi de Torrentibus et Jacobus Ça-Granada eis facto per universitatem dicte civitatis Terrachone per instrumentum publicum actum per Ferrarium de Fonolleris, notarium publicum Terrachone pro Arnaldo de Martorello, notario publico eiusdem die intitulata tercio idus madii anno infrascripto. Constat et de sindicatu facto dicto Petro Spuny per universitatem loci de Vallibus per instrumentum publicum inde factum per Arnaldum de Fraxino, notarium publicum dicti loci pro Bonifacio Ferrarii, legum doctore ac rectore ecclesie eiusdem, nono kalendas octobris anni eiusdem. Et de sindicatu facto dicto Petro Spuny per universitatem loci de Silva constat per instrumentum publicum actum in dicto loco die dominica intitulata quarto nonas septembris anni predicti per Berengarium Rosselli, publicum notarium de Silva pro Bernardo Prunera, rectore ecclesie loci eiusdem. Constat inquam de sindicatu facto Petro Spuny predicto per universitatem loci de Monte Rubeo per instrumentum publicum actum in dicto loco die intitulata quarto nonas madii anno predicto per Petrum de Castro asinorum notarium publicum dicti loci pro Berengario Pigot, rectore ecclesie loci eiusdem. Constat insuper de sindicatu facto dicto Petro Spuny per universitatem loci de Alcoverto per instrumentum publicum actum in dicto loco die qua computabatur idus madii anno predicto per Martinum de Gui notarium publicum dicti loci pro Berengario Alconanni, rectore ecclesie loci eiusdem, de sindicatu autem facto dicto Petro Spuny per universitatem loci de Rivo Ulmorum constat per instrumentum publicum actum in dicto loco nonas madii anni eiusdem per Petrum Morelli, notarium publicum dicti loci pro Petro Ballistar, rectore ecclesie loci eiusdem. Constat, eciam, de sindicatu facto dicto Petro Spuny per universitatem castri et termini de Cornubovis per instrumentum publicum actum pridie kalendas septembris anno predicto per Berengarium de Rovira, tenentem locum notarii publici castri et termini supradicti pro Jacobo Mathei, sacrista monasterii dicti castri, de sindicatu autem facto dicto Petro Spuny per universitatem loci de Constantino constat per instrumentum publicum actum in dicto loco quinto nonas madii anno subscripto per Antichum Michaelis, notarium publicum dicti loci pro Guillelmo Comitis, rectore ecclesie loci eiusdem. Constat, insuper, de sindicatu facto Petro Spuny predicto per universitatem loci de Reddis per instrumentum publicum factum in dicto loco die intitulata quinto decimo kalendas

iunii anni prefati per Bernardum Bernardini, notarium publicum de Reddis, pro Johanne Bassa, priore ecclesie dicti loci. Constat, eciam, de syndicatu facto dicto Bernardo Leig per universitatem loci de Alfurgia per instrumentum publicum actum in dicto loco die mercurii quarto kalendas decembris anni predicti per Bernardum Mir, notarium publicum dicti loci, pro Petro Tost, rectore ecclesie dicti loci de syndicatu, enim, facto dicto Johanni Vitalis per universitatem dicti loci de Vinyols constat per instrumentum publicum actum in dicto loco quarto nonas decembris anni predicti per Petrum Durban, rectorem et notarium ecclesie dicti loci de Archubus, de sindicatibus autem factis per universitatem dicti loci Ville Viridis constat per instrumenta publica acta per Bernardum Ros, notarium publicum dicti loci pro Raymundo Pellicerii, rectore ecclesie loci eiusdem alterum, videlicet, octavodecimo kalendas decembris et alterum nonodecimo kalendas ianuarii anni inferius contenti. Primo quod nomine transaccionis, compositionis et avinencie predictarum procuratores et syndici memorati et illi quorum et procuratores existunt teneantur dare domino regi et eius successoribus quadraginta milia libras Barchinone terni per soluciones et terminos infrascriptos faciendo quinque partes de quantitate predicta de quibus dicta civitas cum locis sue contribucionis duas partes et alia loca Campi Terrachone tres partes dumtaxat solvere teneantur, videlicet, quilibet locus partem ipsam contingentem iuxta formam et modum in aliis contribucionibus communibus eorundem civitatis et Campi actenus observatos. Et de quibus quadraginta mille libras solvere teneantur eidem domino regi et successoribus eius incontinenti centum mille solidos et in fine unius anni continue subeaquentis centum quinquaginta mille solidos in fine secundi anni sequentis alios centum quinquaginta mille solidos et exinde quindecim mille libras tantum videlicet de anno in annum usque ad tres subsequentes annos computandos continue post lapsos duos annos predictos centum mille solidos. Et pro restantibus quinque milibus libris quantitatis eisdem habeat et accipiat insolutum dominus rex illas quinque mille libras quas iam tenet et habuit ab ipsis hominibus racione cuiusdam convencionis olim facte in civitate Valencie quando ad dictam questionem iudices dicti fuerunt. Acto quod si in ipsa questione subcumberet illos tenerentur restituere hominibus supradictis prout in convencionis instrumento inde facto ut predictur continetur. Item quod dicte soluciones dictarum triginta mille librarum per suprascriptos terminos faciendo assecurantur domino regi et eius successoribus per civitatem et Campum Terrachone cum omnibus obligacionibus et cautelis condecantibus et eisdem civitati et Campo possibilibus quas dictus rex duxerit nominandas. Item quod dictam quantitatem solvant et solvere teneantur homines prelibati habendo preposicionem et non aliter concedendam eisdem per dominum regem accedentem consensu dicti domini archiepiscopi et capituli Terrachone, videlicet, in dicta civitate per octo annos et in locis dicti Campi per decem annos incipiendos et computandos die quintadecima mensis instantis ianuarii indicendam et imponendam in illis rebus et in eis modo et forma de quibus videbitur hominibus antedictis et eorum quibuslibet, videlicet, in dicta civitate ad arbitrium civium et in Campo ad voluntatem hominum eiusdem Campi quem consensum dominus rex teneatur et debeat requirere et obtinere ab archiepiscopo et capitulo memoratis. Imo voluit dominus rex quod tempus impositioinum et modus limitentur per Bernardum de Olziniellis et Petrum Despens, consiliarios domini regis qui prescriptum tempus fore necessarium decreverunt et modum impositioinum ordinarunt prout in alia carta regia sub huius calendario facta continetur. Item si curia generalis que nunc celebratur per dominum regem in civitate Barchinone concedet domino regi impositioines ad quodcumque tempus solvendas tam per homines locorum regionum quam per homines ecclesiarum et locorum religiosorum quod eo casu et non aliter homines civitatis et Campi Terrachone post lapsum temporis quo impositioines eorum sunt du-

ratue pro solvenda quantitate huius transactionis teneantur et debeant consimiles impositiones domino regi facere et solvere tanto tempore quanto eidem domino concesserint fuerint per curiam generalem. Ita, tamen, quod dicti homines gaudeant et utantur et gaudere et uti valeant quacumque immunitate, libertate, concessione, provisione aut gracia quam dominus rex civitatibus et villis Cathalonie fecerit propter concessionem predictarum impositionum aut si libertas, immunitas, decessio, provisio vel gracia aliis civitatibus et villis Cathalonie concesserint aut concedende pretextu impositionum ipsarum essent talis conditionis, qualitatis aut nature quod non caderent comodo in hominibus civitatis et Campi Terrachone quod ad cognitionem et arbitrium incliti infantis domini Petri, comitis Ripacurcie et Montanearum de Prades, dominus rex priusquam impositiones recipiat aut recipere valeat in dictis civitate et Campo teneatur et debeat eisdem hominibus aliam immunitatem, libertatem, concessionem, provisionem aut gratiam facere equivalentem illi vel illis que facte fuerint aliis civitatibus et locis Cathalonie intelligatur, tamen, quod dominus rex propter iusticiam quam faceret aliis non teneatur facere gratiam dictis civibus et hominibus Campi secundum iusticiam tantum si in aliquibus per dominum regem vel per officiales regios ostenderint se gravatos. Et, viceversa, dominus rex transactionis nomine remittat et diffiniat ac remittere et diffinire teneatur ipsis hominibus per se et suos perpetuo successores omne ius si quidem sibi aut eius successoribus competit aut competere poterit ratione novi domini aut alio quovis titulo sive causa pretextu bovatici, erbatici aut terragii in ipsis hominibus aut bonis vel rebus eorum omnemque actionem, petitionem, demandam seu questionem sibi vel eius successoribus competentem et competituram. Exprimendo quod hanc transactionem facit propter guerrarum discrimina exorta et suscitata noviter in regno Sardinie per barones de Auria qui pugnam et bellum campestre cum suo gubernatore in dicto regno habuerunt et post pugnam civitatem Saceri obsederunt et obsessam tenent et tenuerunt a tribus mensibus et citra eamque in tanta necessitate posuerunt quod est in casu perdicionis nisi de celeri et opportuno remedio succurratur. Et propter alias multas et grandes ac intolerabiles necessitates in quibus dominus rex erat positus. Necnon et propter negocia regni Valencie quod erat in magna vastacione et turbacione positum que omnia expediri non poterant sine magna effusione tesauri ad quorum succursus expensas necessarias non poterat comode cum tam modico dampno rerum suarum et regni et ita presto ac, celeriter, subvenire alias quas per transactionem huiusmodi. Et pro eo quod dicta questio bovatici erat et est dubia quia clare non poterat reperiri quod in civitate et Campo Terrachone ratione novi domini per comites Barchinone esset levatum bovaticum per minutum set semper fuit per homines contradictum. Erat, insuper, dubia attentis privilegiis concessis ecclesie Terrachone et civitati Campo per comites Barchinone et alias per predecessores domini regis. Erat, eciam, dubia et obscura dicta questio pro eo quia ut dicti homines asserebant serenissimus recolende memorie dominus rex Petrus, abavus domini regis, infra tempus aut post quod per constitutionem in curia generali conditam sibi prefixit ad probandum formam et loca in quibus eius antecessores consueverunt levare bovaticum ipsam probationem non fecit de civitate et locis Campi Terrachone. Unde non videbatur, extunc, posse levare dictum bovaticum in eisdem civitate et Campo secundum tenorem et mentem constitutionis predictae. Item dominus rex promittat, solemniter, et promittere teneatur et debeat per se et suos successores quod observabit et observari faciet hanc transactionem perpetuo quod si ipse aut aliquis successor eius in Cathalonia contraferet aut contraveniret in iudicio vel extra de iure aut de facto ipso facto incidat in penam quadrupli predictarum quadraginta milium librarum adquirendam medio per medium archiepiscopo et ecclesie Terrachone et universitatibus civitatis et locorum Campi Terrachone. Et ipsa pena comissa aut non comissa soluta vel non

soluta rata sit et permaneat presens transaccio in omnibus capitulis supra et infrascriptis. Et nichilominus statim quando contra transaccionem presentem factum aut ventum fuerit, in iudicio vel extra, ipse archiepiscopus et universitates predictae, auctoritate propria, nulla cause cognitione expectata iudicis cuiuscumque vel alterius persone possint occupare omnia feuda iurisdictiones census agraria et quoscumque fructus redditus exitus et proventus et alia quevis iura corporalia et incorporalia que dominus rex habet, tenet et possidet in civitate et Campo predictis aplicando propriis usibus et sua propria faciendo omnia emolumenta inde proveniencia quovis modo. Et ea omnia teneant et possideant non computando fructus et emolumenta in sortem eiusdem pene donec eisdem de quantitate dicte pene quadrupli satisfactum fuerit integre atque plene. Item dominus rex attendens declaraciones anno proximo lapso factas per eum et pronunciatas in ipsius domini regis persona per providum virum Rodericum Didaci, legum doctorem in civitate Ilerde, quarum prima fuit declaracio quod dominus rex solus sine archiepiscopo Terrachone erat iudex et cognoscere poterat per dictos homines steterat quominus principalis questio bovatici comissa dictis iudicibus delegatis per ipsum dominum regem et reverendum dominum Arnaldum bone memorie, archiepiscopum Terrachone, terminata existent ad cognitionem iudicium predictorum vel non. Secunda, vero, declaracio fuit quod per dictos homines steterat quod dicta questio non fuerat terminata per nos iudices quod dictus rex poterat levare bovaticum ista vice in ipsis civitate et Campo prout in ipsis declaracionibus hec laciis continentur factam examinacionem dictarum declaracionum per viam supplicacionis tunc sibi facte ex parte hominum predictorum. Necnon informacione digna et vera habita ab inclito domino infante Petro et ab aliis personis fidedignis qui dominus infans et dicte persone tempore dictarum declaracionum non erant Ilerde et sic ab eisdem tunc dominus rex predictus informari nequivit et qui dominus infans et dicte persone in convenicione olim habita in civitate Valencie inter dominum regem, ex una parte, et dictum quondam archiepiscopum et providum virum, Bernardum de Olzinellis, legum doctorem, sindicum, tunc, universitatum hominum predictorum civitatis et Campi Terrachone, ex altera, super questione bovatici eiusdem intervenerunt et ut constantur asserunt fuit actum expresse quod si dubium emergeret an per dictos homines staret quominus dicta questio terminaretur esset cognitio iudicum principalis questionis et non domini regis contra iura partis ipsorum hominum fore factas. Ideo, dominus rex non obstantibus dictis declaracionibus vult et decernit quod supra et infrascripta omnia et singula habeant perpetuam roboris firmitatem potissime quia ipse declaraciones non tangebant proprietatem bovatici secundum solum quod levari poterat illa vice propter culpam dictorum hominum habitam in procedendo coram dictis iudicibus delegatis nec ex dictis declaracionibus que ad proprietatem fuit ius dicto domino regi nec eius successoribus in aliquo augmentatum. Item quod si ante predictum tempus completum quo dicta impositio duratura existit in civitate et Campo predictis revocaretur levaretur aut tollaretur contra voluntatem et consensum hominum predictorum quocumque casu vel causa per dictum regem aut aliquos eius officialis quod dominus rex teneatur et habeat curare et facere cum effectu quod ipsa impositio reintegretur et reponatur in primo statu et tantundem temporis quinto impositiones sublate fuerint restituatur dictis hominibus, efficaciter, et cum effectu per dictum regem alias quod homines predicti non teneantur ad complendum soluciones predictae quantitatis nisi pro rata temporis quo tenuerint impositiones ipsas pacifice et quiete. Imo si dominus rex vel alte pro eo predictas soluciones in toto aut in parte ante revocacionem dictarum impositiionum receperit quod teneatur reffundere pro rata temporis quicquid amplius receperit quod sit tempus quo dicte impositiones duraverint et per dictos homines recepte fuerint cum effectu rata, tamen, manente transaccione presenti omni casu in

omnibus capitulis supra et infrascriptis. Si vero impositiones tollerentur revocarentur aut levarentur per quasvis alias personas quod eo casu dominus rex teneatur et debeat posse suum quascumque provisiones quas per partes aut per iusticiam poterit facere quod dicte impositiones restituantur et durent toto tempore supradicto. Item quod in presenti generali curia Barchinone quam dominus rex celebrat catalanes dominus rex approbante curia faciat et facere teneatur et debeat statutum et constitutionem in quo vel in qua confirmando expresse transaccionem questionis predictae, satisfaciat et decernat civitatem et omnia loca Campi Terrachone. Neenon, omnes homines et feminas, habitantes vel habituros, in eis fore exnunc ab omne solucione et prestacione bovatici, erbatici et terragii predictorum inunes liberos et quitios et exemptos uniendo, adiugendo et incorporando ac comprehendendi et includi volendo ipsos homines in carta vendicionis, absolucionis et remissionis olim facte de bovatico et aliis iuribus superius nominatis richis hominibus, militibus, civibus et villarum hominibus Cathalonie per serenissimum inclite recordacionis dominum regem Jacobum et decernendo ut dicti cives et homines eadem per omnia gaudeant exnunc in premissis et eorum singulis libertate et inmunitate quibus gaudent omnes prefati ac si in carta inde confecta in qua excepta et exclusa fuerunt expresse bovaticum et erbaticum Terrachone a principio cum eisdem nominata et comprehensa, specialiter, extitissent imponendo penam quadrupli quantitatis nomine dicte transaccionis promisse domino regi contra quemcumque successorem eius in Cathalonia seu comitatu Barchinone qui contra presentem transaccionem quicquid de facto aut de iure ausus fuerit attemptate que pena ipso facto adquiratur per viriles porciones inter archiepiscopum Terrachone et homines memoratos. Et pena comissa liceat predictis archiepiscopo et hominibus manus inhicere et auctoritate propria occupare et accipere omnia feuda, iurisdicciones, agraria, census, fructus, redditus, exitus et proventus et omnia alia iura que dominus rex habet et potest et debet habere in civitate et Campo predictis. Et ea omnia retinere, percipere et habere non computando fructus et emolumenta inde proveniencia in sortem dicte pene, donec, pena integre soluta fuerit archiepiscopo et hominibus prelibatis. Et pena soluta vel non rata maneat transaccio in omnibus partibus eius homines aut civitatis et Campi remittant et remittere teneantur omne ius si quidem eisdem competeret aut competere posset super repeticione eorum que ab eisdem recepta vel extorta fuerunt per predecessores domini regis racione vel occasione bovatici, erbatici et terragii predictorum. Item fiat in hac curia alia constitucio curia approbante quod quilibet successor domini regis in dicto comitatu priusquam a baronibus, militibus, civibus et villarum hominibus Catalonie iuramentum fidelitatis et homagium recipiat, teneat et debeat confirmare approbare et iurare, specialiter et expresse, transaccionem hanc. Et inde dictis hominibus si voluerint et requisierint cartam facere alias iuramentum et homagium a predictis receptum non valeat. Imo prorsus sit habitum pro non facto. Item quod curia generalis promittat ut in casu quo aliquis domini regis successor de facto aut de iure contrafaceret aut veniret iurabunt homines predictos ad supplicandum domino regi sicut iuvarent se ipsos eo casu quo contra vendicionem generalem bovatici attemptaret venire. Item quod dominus rex promittit per se et suos successores quod non permittet imo quantum in eo erit, prohibebit, quocumque modo prohibere poterit quod ecclesia Terrachone dictos homines non inquietabit aut molestabit nec eis, in iudicio vel extra, ullam inferat questionem racionem bovatici antedicti. Item fuit conductum et conventum inter dictum dominum regem et dictum dominum archiepiscopum et homines civitatis Terrachone et Campi quod de quantitate presentis transaccionis habeat dominus archiepiscopus et ecclesia Terracone quinque mille libras Barchinone tantum pro omni iure sibi et preposito et aliis ecclesie Terracone competenti si quidem eis competit aut competere potest in predictis. Et quod dominus archiepiscopus

per viam transaccionis praebeat consensum et auctoritatem in predictis et nichilominus absolvat et remittat ius si quidem sibi et aliis prelibatis competere poterat in predictis. Item quod omnes res capte et pignorate hominibus Terrachone et Campi post declaraciones predictas racione dicti bovatici, tam per Bernardum de Petra quam per alios quoscumque, restituantur dictis hominibus quorum erant si tamen extant. Si, vero, non extant quod precium earum inde habitum deducatur et retineatur per dictos homines de quarta solucione centum mille solidos solvendorum ut illis quorum fuerunt posset, tunc, fieri restitucio seu emenda. Item quod omnes scripture et infrascripta fienda ex dictis capitulis. Necnon constituciones in tercia faciendo dicentur ordinentur et fiant ad securitatem et comodum ipsorum hominum ad sensum et arbitrium illorum sapientum quos ipsi homines elegerint et tradantur ipsis sindicis franche et libere ab omni iure sigillu seu bulle. Et inde fiant tot quot ipsa syndici voluerint instrumenta. Et dominus rex iuret hec omnia super crucem Domini et Sancta quattuor Evangelia. Ad hec nos Petrus Dei gracia rex predictus omnia et singula capitula suprascripta et contenta in eis nobis exposita et vulgaritzata ex certa sciencia aprobamus, laudamus firmamus et, eciam, acceptamus. Et, insuper, ad maiorem cautelam promittimus in fide regia et alias vobis dictis sindicis et subscripto notario nomine omnium illorum quorum interest et interesse potest et poterit legitime stipulanti et recipienti ac, eciam, iuramus per Deum et sanctam Crucem Domini Nostri Iesu Christi et per eius Sancta quatuor Evangelia, corporaliter, per nos tacta ea omnia et singula in suprascriptis capitulis contrata tenere, complere et observare perpetuo et nullo tempore contrafacere aut venire aliquo iure, casu seu, eciam, racione. Pro quibus omnibus et singulis tenendis, complendis et observandis obligamus vobis et dictis universitatibus omnia bona nostra presencia et futura. Et certificati ad plenum de omni iure nostro et successorum nostrorum ex certa sciencia consulte et per pactum expressum renunciamus omni iuri canonico et civile usatice constitucioni et consuetudini et cuilibet alii iuri cause et racioni quo seu quibus possemus nos aut nostri succesores premissa omnia aut aliqua seu aliquid ex eisdem revocare, irritare, annullare aut quovis modo infringere seu, eciam, retractare. Nosque frater Sancius, divina providencia archiepiscopus memoratus, presentem transaccionem, compositionem et avinenciam et omnia ac singula in suprascriptis capitulis contenta laudamus, firmamus et approbamus. Necnon promittimus per legitimam stipulacionem vobis sindicis et procuratoribus suprascriptis et notario infrascripto a nobis nomine vestro et illorum quorum interest vel interesse poterit in futurum legitime stipulanti. Et, eciam, prepositis Sanctis quatuor Evangelis coram nobis iuramus in anima nostra ea omnia et singula tenere, complere et observare et nullo tempore contrahire aliquo iure casu vel, eciam, racione. Et nos Arnaldus de Torrentibus et Jacobus Ça-Granada, Petrus Spuny, Bernardus Leig, Johannes Vitalis et Petrus de Ciyario, syndici et procuratores predicti, laudamus, firmamus et, eciam, acceptamus nominibus supradictis omnia et singula in dictis capitulis comprehensa. Et, insuper, promittimus per firmam et legitimam stipulacionem vobis excellentissimo principi et domino domino Petro Dei gracia regi Aragonum predicto et vobis reverendissimo patri in Christo et domino fratri Sanctio archiepiscopo Terrachone et ad maiorem cautelam iuramus in animas eorum quorum syndici et procuratores sumus omnia et singula in dictis capitulis contentam tenere, complere et observare et nullo tempore contrafacere aut venire aliquo iure, casu vel, eciam, racione. Pro quibus omnibus et singulis complendis, tenendis et attendendis obligamus omnia bona predictarum universitatum et singularum earum presencia et futura. Que omnia fuerunt acta firmata et laudata per partes predictas Barchinone in camera palacii regii inter capellam eiusdem palacii die martis intitulata tercio idus decembris anno Domini millesimo trecentesimo quadagesimo septimo. H[ugo] can[cellarius]. Signum + Petri Dei gracia

regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui hec laudamus, concedimus, firmamus et iuramus et huic instrumento publico bullam nostram plumbeam in pendenti iussimus apponendam. H[ugo] can[cellarius]. Sig + num fratris Sancii Terrachone, archiepiscopi predicti, qui hec laudamus, firmamus et iuramus. Sig + num Arnaldi de Torrentibus. Sig + num Jacobi Ça-Granada. Sig + num Petri Spuny. Sig + num Bernardi Leyg. Sig + num Johannis Vitalis. Sig + num Petri de Citgiario, procuratorum, sindicorum et actorum qui nominibus quibus supra hec laudamus, concedimus et firmamus ac in manus predictorum quorum procuratores, syndici et actores existimus iuramus. Testes huius rei sunt inclitus infans Petrus, Rippacurcie et Montanearum de Prades comes. Venerabilis Ugo, Vicensis episcopus, domini regis cancellarius. Nobiles Bernardus de Capraria, Petrus de Fonolletto, vicecomes Insule, Raymundus de Angularia de Bellopodio, Rogerius Bernardi de Paylats, Petrus de Montecatheno, ammiratus; Rodericus Didaci, miles, legum doctor, vicecancellarius, Bernardus de Ultzinellis, legum doctor, consilii domini regis et Arnaldus Dusay, Franciscus Ça-Bastida, Michael Roure, Bernardus Ça-Rovira et Romeus Lulli, consilii Barchinone. Sig + num Mathei Adriani, dicti domini regis scriptoris, et regia auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem. Qui predictis interfuit et hec scribi fecit cum literis rasis et emendatis in linea XXII ubi dicitur notarium et in XXVI ubi scribitur continue subsequentis centum quinquaginta mille solidos et in fine secundi anni sequentis alios centum quinquaginta mille solidos et ex inde quindecim mille libras et in eadem ubi corrigitur an et in XXVII ubi inspicitur facto ut predicatur et in XXVIII ubi ponitur habendo responsonem et in XXX ubi cernitur is imo voluit dominus rex quod tempus impositionum et modus limitentur per Bernardum de Olzinellis et Petrum Despens, consilarios domini regis qui prescriptum tempus fore necessarium decrevent et modum impositionum ordinarunt prout in alia carta regia sub huius calendario facta continetur et in XL ubi cernitur ut dicti homines asserebant sex et in XLI corrigitur probacionem non et in LVI ubi corrigitur probacionem non et in LVI ubi inspicitur omnes homines et in linea LVIII ubi dicitur ex nunc in pre et in eadem linea ubi cernitur cum et in LXII ubi dicitur cum et in LXII ubi dicitur bus et in LXVI ubi legitur sibi et preposito et aliis ecclesie Terracone et in LXVI ubi prospicitur et aliis prelibatis cum et in linea LXVII ubi corrigitur precium earum inde habitum et in eadem ubi ponitur tunc et in LXXX ubi legitur rex predicatus et in LXXXII ubi corrigitur aut in ultima linea testium ubi cernitur Michael et clausit.

Dominus rex mandavit
Matheo Adriani
Probatum

16

1348, desembre, 15. Sogorb

Pere III i els marmessors Nicolas de Joinvilla, Pere de Comas i Rodrigo Díaz concèdeixen ple poder als còsols i prohoms de Tarragona per a pagar quinze mil lliures a Tomas de Marçà, com a executor del testament de la reina Maria.

(*Olim: núm. 115; Dim.: 240 × 425 mm.; Caixa d'escriptura: 145 × 385 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie et nos Nicholaus de Jamvilla, comes Terre nove, ac frater Petrus de Cumbis et Rodericus Didaci, legum doctor, manumissores et exe-

quotores ultimi testamenti illustis Marie regine Aragonum coniungis nostri dicti regis bone memorie. Attendentes nos hodie constituisse et ordinasse cum alia carta nostra vos dilectum consiliarium nostri dicti regis Thomas de Marçano, actorem et executorem dicti testamenti, quo ad perendum, habendum et recipiendum quindecim mille libras Barchinone per consules et probos homines civitatis et Campi Terrachone dicte manumissorie debitas et de ipsis apocham et absolucionem faciendum ut in dicta carta noscitur contineri. Igitur volentes dictam comissionem vobis ampliari de certa sciencia concedimus vobis et facultatem plenariam impertimur quod eo casu quo dicti consules et probi homines anticipent vobis solucionem aliquam dicte quantitatis vel alicuius tercię seu terciarum per eos de dictis quindecim mille libris solvendarum vel alias vos possitis eos prorogare de consimili vel ampliori, eciam, quantitate ad consimile tempus quo ipsi dicta quantitate vel quantitates seu tercias vobis exsolverint vel ad maius, eciam, prout et eo modo quo vobis videbitur faciendum. Nos enim vobis super hiis comittimus cum presenti plenarie vices nostras ratum et firmum perpetuo habituri sub obligacione dicte quantitatis per dictos consules et probos homines debite et aliorum bonorum manumissorie predicte. Quod est actum in civitate Sugurbii septimodecimo kalendas decembris anno Domini millesimo CC°C X°L octavo. Exa[ravit] P[etrus]. Signum + Petri Dei gracia Regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui hec concedimus et firmamus et huic instrumento sigillum nostrum appendicium iussimus apponendum S + ignum Nicholai de Jamvilla, comitis Terrenova; Sig + num fratris Petri de Cumbis, Si + gnum Roderici Didaci, legum doctoris predictorum, qui hec laudamus concedimus et firmamus. Testes huius rei sunt nobiles Bernardus de Capraria, Bernardus de Ulzinellis, legum doctor, thesaurarius et Matheus Adriani, scriptor domini regis. Sig + num mei Jacobi Conesa, scriptori dicti domini regis eiusque auctoritate, notarii publici, per totam terram et dominacionem eiusdem qui de mandato ipsius domini regis hoc scribi, feci et clausi cum raso et emendato in I^a linea ubi dicitur nostri dicti regis memorie. Et ego Petrus de Flumis, officialis Segobricensis, visa presenti comissione per quam dominus rex et sui comānumisores concedunt potestatem prorogandi et ampliandi tempus solucionis supradictarum quantitatum quequidem comisio sigillo dicti domini regis municionem continet decretum et auctoritatem meam appono manu mea propria conscribendo.

Jacobo Conesa mandato
domini regis

17

1353, abril, 15. Tarragona

Pere III promet als cònsols i prohoms de Tarragona mantenir els seus privilegis, llibertats i immunitats, en recompensa de l'ajut de deu mil sous barcelonesos que l'esmentada ciutat li va concedir.

(*Olim: núm. 125; Dim.: 160 × 320 mm.; Caixa d'escriptura: 43 × 260 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Tenore presentis fatemur vobis consulibus et probis hominibus civitatis Terracone quod illud subsidium decem milium solidorum barchinonensium quod nobis hodie concessistis, fecistis nobis seu concessistis non ex debito set gratis et vestra spontanea voluntate cum nullam in vobis toltam, forciam, exaccionem

seu questiam habeamus. Volentes et concedentes vobis quod per huiusmodi concessionem seu donacionem nullum fiat vobis aut privilegiis, libertatibus, franchitatibus et immunitatibus vestris preiudicium seu lesio quovis modo. Quinimo dicta privilegia, libertates, franchitates et immunitates in sua remaneant perpetuo firmitate nec id possit trahi ad consequentiam in futurum. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram quia sigillum commune non habemus in promptu sigillo magestatis nostre iussimus comuniri. Datum Terracone quintadecima die aprilis anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo tercio. Suscripsit Ar[naldus].

Dominus rex mandavit
mihi Jacobo Conesa
Probata

18

1356, novembre, 8. Pina

Pere III promet als prohoms i a la universitat i Camp de Tarragona mantenir els seus privilegis i llibertats amb la mateixa força i valor que en temps del seu besavi, Pere el Gran, en recompensa de l'ajut de cinquanta mil sous barcelonesos que aquells li prestaren en la guerra contra el rei de Castella.

(Olim: s. núm.; Dim.: 220 × 260 mm.; Caixa d'escriptura: 95 × 200 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Attendentes nobis extitisse, humiliter, supplicatum per nuncios universitatis, proborum hominum, civitatis et Campi Terrachone ut cum ipsi ad nostri postulacionem dederint et concesserint nobis in auxilium guerre quam habemus cum rege Castelle pro defensione regnorum et terrarum nostrarum quinquaginta millia solidos Barchinone, graciose, dignemur eis concedere quod propter concessionem et donum huiusmodi privilegiis et libertatibus eorum et, specialiter, cuidam privilegio quod habent concessionis eis facte per illustrissimum dominum regem Petrum, bone memorie, excellentissimi domini regis Jacobi senioris recordacionis eximie patrem, in quo ipse rex recognoscit se non habere demandam in eis seu aliam exaccionem vel servicium forciatum vel gratuitum nec, eciam, in aliquo casu propter aliquam racionem vel necessitatem, eciam, in casu quo vellet expugnare inimicos Ispanie nullum eisdem preiudicium generetur. Nos, vero, dicte supplicacioni annuentes, benigne, cum presenti carta nostra concedimus dictis probis hominibus et universitati quod racione doni predicti nullum preiudicium privilegiis et libertatibus eorum et, specialiter, dicto privilegio generetur. Quinimo ipsa privilegia in suo remaneant robore et valore pro eis antea usi sunt presenti dono in aliquo non obstante. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostro pendentem iussimus comuniri. Datum in loco de Pina die octava novembris anno a nativitate Domini M^o CC^o L^o sexto. Visa R[oma].

Petrus de Gostemps ex capitulis
provisis per Franciscum Roma,
vicecancellarium

1358, setembre, 3. Barcelona

Pere III promet als cònsols i prohoms de Tarragona i Camp mantenir els seus privilegis i llibertats amb la mateixa força, valor i efecte, en recompensa de l'ajut que li prestaren en la guerra contra el rei de Castella.

(Olim: núm. 133; Dim.: 200 × 260 mm.; Caixa d'escriptura: 56 × 205 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Tenore presentis concedimus vobis consuli-bus et probis hominibus civitatis et Campi Terrachone quod ex vestra mea liberalitate fecistis, noviter, nobis donum in auxilium vigentis guerre inter nos et regem Castelle per quod donum non intendimus neque volumus quod vobis aut vestris privilegiis, inmunitatibus, libertatibus seu franquitatibus aliquod preiudicium generetur quinimo ipsa remanere volumus in eorum valore viribus et effectu. Nec quod prefacio sive donacio ipsius doni trahi valeat ad consequenciam in futurum. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam. Datum Barchinone tercia die septembris anno a nativitate Domini M^o CC^o C L^o octavo regnique nostri XX tercio. P[etrus] Canc[ellarius].

Registrata in graciaram

Jacobus Conesa ex capitulis provisus
sibi traditis per thesaurarium

1359, agost, 6. Barcelona

Pere III promet als jurats i prohoms de Tarragona i Camp observar i fer observar pels seus oficials certs capitols establerts en recompensa de l'ajut que aquells li van prestar contra el rei de Castella.

(Olim: núm. 28; Dim.: 235 × 355 mm.; Caixa d'escriptura: 115 × 295 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Attendentes vos fideles nostros, i iuratos et probos homines locorum Campi Terracone, liberaliter et gratanter, et ex vestra mea liberalitate nobis fecisse, noviter, seu facere promississe et concessisse certum subsidium sive adiutorium ad prosequendum guerram vigentem inter nos et regem Castelle, inimicum nostrum, qui guerram ipsam iniuste movit et continuat contra nos et gentes nostras per terram, per iter et per mare. Et in ipsa concessione pro parte vestra nobis seu in nostro consilio certa capitula oblata fuisse et eisdem per nos extitisse responsum ut continetur in fine cuiuslibet ipsorum capitulorum que sunt continencie subsequentis. Primerament demanen los promens del Camp de Tarragona que'l senyor rey prometa en sa bona fe que en la primera cort o parlament general que'l senyor rey farà en Cathalunya si e en cas que la dita cort atorgarà de donar al senyor rey o de fer algun subsidi o ajuda que ço que lo Camp donarà ara li sia pres en compte de ço que li pertanyia en lo dit do o subsidi que'l general atorgarà al senyor rey. Plau al senyor rey. Item que placia al senyor rey de prometre que farà son poder que'ls homens de la esgleya de Tarragona en ço que li han donat per fochs e en ço que ara li daran sien equalats ab los homens dels nobles, cavallers e ciu-

ciutat donarà ara li serà pres en compte de ço que li pertanyeria en lo dit do o subsidi que'l general atorgarà al dit senyor. Plau al senyor rey. Item plàcia al dit senyor rey de prometre que farà son poder que ls homens de la esgléya de Terragona en ço que li han donat per fochs e en ço que ara li donaran sien igualats ab los homens dels nobles e dels barons, cavallers e ciutadans en ço que han donat més que no han los dits homens. Plau al senyor rey segons que en les corts serà ordenat. Item demanen que del do present los sia fet salvament ab carta reyal que no sia fet preiudici per aquest do a franqueses, privilegis e libertats a la dita ciutat pertanyents axí com pus largament dictar se porà. Plau al senyor rey segons la forma acostumada. Item demanen que totes cartes sobre aquets capítols faedores e necessàries de la cort del senyor rey los sien donades, franques e quicies de tot dret de segell. Plau al senyor rey. Igitur dicta capitula cum responsionibus ad ea factis rata, grata et firma habentes et secundum ea dictum subsidium presentis serie acceptantes promittimus et convenimus in nostra bona fide regia vobis dictis consulibus et probis hominibus civitatis Terracone quod ea omnia et singula prout superius distinguntur tenebimus, complebimus et observabimus et contra non faciemus aut veniemus aliqua racione seu causa eaque mandamus per universos et singulos oficiales et subditos nostros, inviolabiliter, observari. In cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam. Datum Barchinone sexta die augusti anno a nativitate Domini M^o CC^oC quinquagesimo nono. Regnique nostri vicesimo quarto. P[etrus] Canc[ellarius].

Registrata in guerrae   Jacobus Conesa ex provisione facta
in consilio, presente domina regina
Probata

22

1362, febrer, 15. València

Pere III i Pere Sabater, sindic i procurador dels prohoms de Tarragona, establiren qualques acords per si, en cas de guerra, els homes d'armes de l'esmentada ciutat s'oferis- sin en el seu ajut.

(*Olim: núm. 141; Dim.: 370 × 735 mm.; Caixa d'escriptura: 265 × 635 mm.*)

Pateat universis presentis seriem inspecturis quod nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Considerantes vos fideles nostros, consules et probos homines ac totam universitatem civitatis Terracone et eius singulares seu vos fidelem nostrum Petrum Çabaterii, mercatorem eiusdem civitatis ac consulem, sindicum et procuratorem pro parte eorumdem ad hec, specialiter, deputatum de quo sindicatu plene constat per publicum instrumentum factum auctoritate Ferrarii de Fonolleris, notarii publici Terracone, vicesima tercia die ianuarii anno subscripto infrascriptam compositionem seu avinenciam, causis et racionibus in subinsertis capitulis contentis et expressis nobiscum fecisse, prout in eisdem capitulis hec et alia liquide sunt videnda quorum capitulorum series sequitur sub hiis verbis. Senyor los cònsols e prohoms de la ciutat de Terragona en cas que fos loch a l'usatge qui comença Princeps Namque e a la interpretació d'aquell feta attenents que pus profitosa cosa sia a la deffensió de la terra e a la vostra honor haver certes e triades persones a cavall e de peu que si tota la gent de la ciutat anave proferen en cas que a vos senyor plaçia per tota la universitat e faldes de la ciutat e per tots los singulars d'aquella e en esmena

e loch del dit viatge per tots los fochs que en aquell cas seran en la dita ciutat e en les faldes d'aquella tres mayles per foch cascun jorn de la qual quantitat vos daran senyor aytant com muntarà ne bastarà la dita moneda les dues parts en homens a cavall entre armats e alforrats e la terça part en servents, ço és les dues parts lançers e la terça ballasters la qual ajuda fan sots forma e condicions e per lo temps dejús scrit lo senyor rey acceptan agradablement lo present do, sots les condicions e respostes dejús scrites. Primerament que durant la dita ajuda la qual declaren e entenen que dur per dos meses ten solament en cas que dessà la festa de Sent Michel proper vinent sia loch al dit usatge e a la interpretació d'aquell feta vos senyor ne altre per vos durant o fahent lo dit servey no puxats usar del dit usatge en la dita ciutat e singulars d'aquella ne la host d'aquella ne los singulars trer per alguna rahó o ocasió ne encare senyor dessà la festa de Sent Michel no puxats traure de fora la ciutat per rahó o ocasió de eveniment de gents estranyes la dita host o singulars d'aquella. Plau al senyor rey. Item senyor que als dits homens, a cavall e de peu, sia fet e tengut compte, per algun ciutadà de Terragona que ls dits còsols hi ordonaran e ab albarà d'aquell la dita companya sia paguada per la dita ciutat axí senyor que official vostre algun en lo dit compte ne paga del dit sou no haia res afer ne aministrar ne haien a haver part ne dret de offici en naguna manera. Plau al senyor rey exceptat que n puxe demanar e haver mostra per ço que la terra sia defesa per tal gent con se pertany a la deffensió d'aquella. Item senyor que si los dits còsols no podien haver de la dita ciutat ne de lur vehinat complament a les dues parts dels dits homens a cavall entra armats e alforrats que n puxen donar sis volran dos ciutadans qui sien acustumats de portar armes sobre cavall ab besties mulars bé armats en compensació de I hom a cavall armat e en cas encare que ab tot açò no bastassen a les dites dues parts que puxen dar VII servents per cascun hom a cavall armat o V servents per hom a cavall alforrat dels quals les dues parts sien lançers e la terça ballasters. Plau al senyor rey. Item, senyor, que placia a vos que no fassats gràcia a nagun de la terra de Cathalunya singularment o general del dit usatge o de la rehemso per aquell feta o faedora car interès és gran de vos senyor e de tota la terra que la deffensió sia bona e bastant e feta pertany comunament. Plau al senyor rey. Item, senyor, que vos fassats fer letres e manament executoris als veguers de Terragona e a lurs lochstinents que tantost que per los dits còsols de Terragona requestes ne seran destrenguen fortment en persona e béns tots e sengles singulars de la dita ciutat de qualque condició o estament sien a pagar ço que seran taxats per los còsols e altres assignadors per lo cònsol de Terragona a pagar en lo sou dels dits homens a cavall e servents. E açò fassen los dits oficials remoguda tota appellació e exepció e no contrestant privilegis, franqueses e immunitats per vos senyor o per vostres predecessors atorgads per tal con lo dit usatge és de tal vigor que tot hom hi és obligat con loch ha. Plau al senyor rey. Item que aquesta avinença nos entena sinó solament en lo cas d'ara ço és que si aquestes companyes que dien que s ajusten venien contra vos senyor en Cathalunya per combatre ans si açò no era o si era passat la present avinença fos cassa e nulla e hauda per no feta. Declarans encare, senyor, que la dita avinença haia loch en cas que les dites companyes venguesen en Cathalunya dessà la festa de Sent Michel primer vinent e no en altra manera. Plau al senyor rey. Item, senyor, la dita proferta e atorgament fan e entenen a fer si la ciutat de Barchelona e les altres ciutats e viles de Cathalunya fan per semblant manera e forma e que si altres gràcies o concessions eren atorgades per vos, senyor, a la dita ciutat o a altres lochs de Cathalunya per aquesta rahó que semblants gràcies o concessions, senyor, vos placia atorgar a la dita ciutat de Terragona e als singulars d'aquella. Plau al senyor rey que les gràcies e concessions atorgades a Barcelona per aquesta rahó sien atorgades a la dita ciutat, emperò, no vol que la present proferta haia naguna condició sinó aytal con ha la ciutat de Barcelona.

Item que per la present avinença no sia fet ne engenrat preiudici o derogació alguna ara o en temps esdevenidor al dret de vos, senyor, ne de la dita ciutat, ne dels singulars d'aquella, ne als privilegis, libertats, franqueses e inmunitats a la dita ciutat e singulars d'aquella atorgats ans romanguen en sa força e valor axí com abans e que-l present fet d'aquí avant no puxe ésser tret a exempli o a consaquiència. Plau al senyor rey. Item que totes cartes, letres e altres provisions a açò necessàries sien dades a la ciutat franchises. Plau al senyor rey de dret de segell. Ideo ad humilem instanciam et supplicacionem pro parte vestri dicti Petri Çabaterii, sindici et procuratoris, qui supra proterea nobis factam avinenciam et composicionem predictas ut superius continentur gratuito animo acceptantes, tenore presentis, promittimus et convenimus in fide nostra regia vobis dictis consulibus et probis hominibus dicte civitatis et eius singularibus quod capitula supradicta et omnia et singula in eis contenta, tenebimus et observabimus et contra ea non veniemus aliqua ratione nec vos seu dictam universitatem ultra predicta nullatenus compellemus. Mandantes per hanc eandem gerentivices gubernatoris in Cathalonia, vicariis Terracone aliisque officialibus, comissariis et portariis nostris vel dictorum officialium, locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus composicionem et avinenciam supradictas firmas habeant et observent et faciant ab aliis observari et non contraveniant seu aliquam contravenire permittant aliqua ratione. Ad hec ego Petrus Cabaterii, syndicus et procurator universitatis civitatis Terracone, auditis et intellectis omnibus supradictis ac eisdem tanquam denuo eis assensu et voluntate factis et initis expresse consenciens promitto cum illa reverencia qua decet vobis dicto domino regi nomine sindicario quo supra in manu et posse notarii infrascripti tanquam publice persone hec a me pro vobis et dicta universitate et eius singularibus et omnibus aliis personis quarum interest et intererit ac interesse potest ac poterit legitime stipulantis paciscentis et recipientis quod composicionem seu avinenciam supradictam et omnia alia superius inter vos dictum dominum regem et me quo supra nomine conventa, comprehensa et inita, tenebo et observabo et ea ego et dicta universitas adimplebimus et contra ea non veniemus, aliqua ratione sub bonorum meorum et dicte universitatis et eius singularium mobilium et immobilium ubique habitorum et habendorum omnium obligatione. In cuius rei testimonium presens publicum instrumentum nos dictus rex fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri. Datum et actum Valencie quintadecima die febroarii anno a nativitate Domini millesimo CC^oC sexagesimo secundo. Nostrique regni vicesimo septimo. G[uillelmus] de Palatio. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui predicta omnia et singula laudamus, concedimus et firmamus. S + ignum Petri Çabaterii, sindici et procuratoris universitatis civitatis Terracone, qui predicta omnia et singula, tam nomine proprio quam vice et nomine prefate universitatis Terracone et eius singularium, laudo, concedo et firmo. Testes fuerunt presentes ad predicta nobiles Olffus de Proxida, camarlengus, Stephanus de Aragonia, Raimundus de Villanova, alguazirius, consiliarii, et Franciscus de Spelunciis, auditor et plures alii in multitudine affluentis. Sig + num Bertrandi de Pinos, prefati domini regis scriptoris, ac eius auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam qui predictis omnibus et singulis presens interfuit et hoc scribi fecit cum litteris rassis et emendatis in linea XXI ubi dicitur ad hec. Ego Petrus Çabaterii, syndicus et procurator universitatis civitatis Terracone auditis et in vicesima tertia ubi legitur ubique habitorum et habendorum omnium obligatione et clausit.

Bertandus de Pinos
 XX capitulis provisus per
 dominum regem ad relacionem
 Guillelmi de Palatio.

1366, setembre, 24. Barcelona

Pere el Cerimoniós concedeix poder als cònsols i prohoms de Tarragona per a assenyalar el pes de la farina, vàlid per a tots els habitants de la ciutat.

(*Olim: núm. 148; Dim.: 325 × 395 mm.; Caixa d'escriptura: 210 × 330 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Ut vota fidelium subditorum ad nostra obsequia, fervencius, avinentur debitum arbitramur et consonum rationi ut eorum iustas petitiones, presertim, illas per quas ipsorum comoditatibus datur locus et via precluditur fraudibus favorabilius admittamus. Hinc est quod vobis, fidelibus nostris, consulibus et probis hominibus civitatis Terracone, humiliter, postulantis super infrascriptis per nos, de benignitate regia, provideri concedimus vobis per privilegium speciale perpetuo duraturum quod in dicta civitate in ea, videlicet, parte, domo seu loco, ubi malueritis et volueritis, possitis ordinare et statuere pensum in quo omnes et singuli terragerinii seu alie persone cuiusque legis, status seu condicionis existant blada cuiuscumque generis fuerint ad molendina, infra terminum seu extra, terminum dicte civitatis existencia, dum tamen, blada ipsa habitantium eiusdem civitatis seu terminorum ipsorum fuerint deportantes illa ad domum seu locum ubi per vos ordinatum fuerit, habeant deportare et inibi in dicto penso ponderare. Et, cum dicta blada molita fuerint ad dictum pensum reducere et iterum ponderare ut sic cuiuslibet fraudis materia evitetur, concedentes vobis huius serie quod super dicto penso et aliis que ad cuiuslibet fraudis vitande materiam necessaria seu expediencia fuerint possitis instituere et ordinare, inter vos, cum consilio universitatis ut pro qualibet quarteria bladi solvatur tercium quid pro supportandis omnibus dicti pensi aliasque possitis ordinationes facere ad conservacionem premissorum que vobis, racionabiliter, videbuntur. Mandantes universis et singulis officialibus et subditis nostris ipsorumque locatentibus, presentibus et futuris, quatenus concessionem nostram huiusmodi firmam habeant perpetuo et observent ipsamque interpretari seu calumpniare non presumant si iram et indignacionem nostram cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostre magestatis iussimus comuniri. Datum Barchinone XXI^oIII die septembris anno a nativitate Domini M^o trecentesimo sexagesimo sexto. Nostrique regni tricesimo primo. Visa R[oma] Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Testes sunt Romeus, episcopus Ilerdensis; Hugo, vicecomes Cardone; Dalmacius, vicecomes de Rochabertino; Olfus de Proxida; Raymundus de Angularia, milites. Sig + num mei Michaelis de Bordello, scriptoris dicti domini regis, qui de ipsius mandato hec scribi feci et clausi cum raso et emendato in VI^oII linea ubi dicitur vitande et in I^oX ubi inter vos cum consilio universitatis ut pro qualibet quarteria bladi solvatur tercium quid pro supportandis omnibus.

Michael de Bordello mandato regis
facto per Jacobum Conesa, consiliarium
et prothonotarium.

Registrata in graciis

Vidit eam dominus rex.

Jacobus Conesa
Probatum

1366, octubre, 19. Barcelona

Pere III reconeix que els cònsols i prohoms de Tarragona van pagar a Pere Pascasi, canviador d'aquesta ciutat, mil cent-vint florins d'or per a necessitats del rei.

(*Olim: núm. 31; Dim.: 217 × 327 mm.; Caixa d'escriptura: 100 × 265 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Confitemur et in veritate recognoscimus vobis dilectis et fidelibus nostris, consulibus et probis hominibus, civitatis Terracone quod vos restituistis et tradidistis nobis quandam apocham vobis factam per Petrum Pascasii, campsoem Terracone, per quam constat vos sibi solvisse, integre et complete, mille centum viginti florenos auri Aragonum vos solvere contingentes in illis tribus mille florenis auri. In quibus vos unacum aliis locis Campi Terracone et loco de Cambrils constituistis vos debitores et principales pccatores pro nobis et nostris urgentibus necessitatibus predicto Petro Pascasii. Ulterius constat per idem instrumentum apoche vos solvisse et tradidisse dicto Petro Pascasii omnes superius per ipsum factos in petendis et habendis a vobis dictis mille centum viginti florenis prout in instrumento dicte apoche confecto in notaria Terracone XXV^aII die mensis iunii anno presente et clauso per Petrum Suavis, notarium publicum Terracone, lacius, dinoscitur contineri. Constat, eciam, nobis per aliud publicum instrumentum in dicta notaria Terracone confectum die iovis X^aV mensis octobris anno subscripto et clausum per dictum Petrum Suavis quod vos cancellari fecistis notulas indempnitatum vobis factarum per nonnullos officiales et domesticos nostros de dictis mille centum viginti florenis que notule nondum fuerant in formam publicam redacte. Eciam, constat nobis per idem instrumentum publicum quod vos cancellari fecistis scripturas iudiciales condempnacionis et sentencie excommunis factas et firmatas super dictis indempnitatibus in posse curiarum, officialium et vicariorum Terracone prout in dicto publico instrumento, lacius, continetur. Et ut de predictis memoria habeatur facimus vobis fieri presentem cartam nostram sigillo nostro appendicio comunitam. Datum Barchinone XI^aX die octobris anno a nativitate Domini millesimo C^oCC L^oX sexto. Regnique nostri X^oXX primo. Visa R[oma].

Registrata in peccunia

Dominus rex mandavit
mihi Jacobo Conesa
Probata

1369, febrer, 5. Barcelona

Pere III concedeix un permis als jurats i prohoms de Valls per a establir cert impost, durant quatre anys, sobre el pa, vi, carn i altres mercaderies, a fi de poder reparar els murs de la ciutat.

(*Olim: núm. 33; Dim.: 195 × 375 mm.; Caixa d'escriptura: 60 × 320 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Respectu diversorum sumptuum et missionum quas vos fideles nostri, iurati et probi homines, ville de Vallibus fecistis et facere in futurum proponitis in refeccione menium et vallorum que ad tuicionem et decorem fuit in

ambitu dicte ville. Tenore presentis concedimus vobis et toti universitati dicte ville quod possitis imponere seu statuere et ordinare in villa predictam impositionem talem qualem volueritis et vobis visum fuerit in pane, vino et carnibus et aliis omnibus et singulis rebus de quibus vobis videbitur colligendam et levandam ab ementibus et vendentibus seu alias contrahentibus per quatuor annos continuos a die qua imposita seu statuta et ordinata fuerit in antea computandos, vel, eandem, etiam, possitis vendere de anno in annum seu de parte anni in partem prout vobis visum fuerit faciendum. Et quicquid emolumenti ex dicta impositione seu impositionibus provenerit in dictis operibus convertere teneamini et de hiis in fine dictorum quatuor annorum rationem et comptum reddere in posse curie communis dicti loci. Mandantes per presentes unversis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quatenus huiusmodi concessionem nostram firmam habeant et observent et contra eam non veniant aliquo racione. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam. Datum Barchinone quinta die febroarii anno a nativitate Domini millesimo CC°C sexagesimo nono. Regnique nostri XX°X quarto. P[etrus] Cance[llarius].

Registrata in graciis

Dominus rex mandavit
mihi Jacobo Conesa
Probata

26

1369, març, 6. Barcelona

Pere III concedeix un permis als cònsols i prohoms de Tarragona per a establir qualche impost, durant cinc anys, sobre el pa, vi, carn i altres mercaderies, a fi de poder reparar i ampliar els murs de la ciutat.

(Olim: s. núm.; Dim.: 170 × 315 mm.; Caixa d'escriptura: 75 × 265 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Quia pro parte vestra consulum et proborum hominum civitatis Terracone fuit nobis, humiliter, supplicatum ut cum vos feceritis et, continue, faciatis diversos sumptus in reparacione menium antiquorum dicte civitatis et in construccionem, etiam, novorum menium pro ampliori structura eiusdem civitatis versus partem monasterii fratrum minorum et vici Losati in qua parte menia valde notabilia fabricantur. Adpresens dignaremur vobis pro supportacione dictorum suptuum impositiones concedere infrascriptas ut ipsarum adiutorio ad perfeccionem dictorum menium, celerius et melius, intendere valeatis. Propterea, attendentes quod non parum nostrum et nostre reipublice vertitur interesse ut dicta civitas que inter alias nostri dominii est antiqua, notabilis et insignis per reparacionem et novem construccionem dictorum menium decoretur. Tenore presentis carte nostre, concedimus vobis dictis consulibus et probis hominibus pro supportacione dictorum sumptuum factorum et fiendorum in operibus dictorum menium quod in dicta civitate et eius terminis possitis statuere seu ordinare impositiones in pane, vino et carnibus et aliis mercibus prout vobis expedire videbitur, colligendas et percipiendas, ab unversis et singulis personis in dictis civitate et eius terminis de gentibus vel inibi contrahentibus quovismodo per quinque annos a die qua statute seu ordinate fuerint in antea duraturas. Quarum emolumenta in operibus dictorum menium factorum et fiendorum converti habeant et non in alios quosvis usus. Sic quod teneamini

reddere rationem in posse curie communis dicte civitatis per quam habeant constare quod omnia emolumenta proveniencia ex dictis impositionibus sint conversa in operibus dictorum menium scilicet in reparacione facta menium antiquorum et constructione novorum. Mandantes, firmiter, per presentem universis et singulis oficialibus et subdidis nostris, presentibus et futuris, quatenus concessionem huiusmodi firmam habeant et observent et contra non veniant quavis causa. In cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostri sigilli appensione munitam. Datum Barchinone sexta die marcii anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo nono. Regnique nostri tricesimo quarto. P[etrus] Can[ellarius].

Registrata in gracia

Dominus rex mandavit
mihi Jacobo Conesa.
Vidit eam dominus rex
Idem
Probata

27

1370, octubre, 30. Montblanc

Pere III concedeix un permis als jurats i prohoms de Valls per a establir qualque impost, durant cinc anys, sobre el pa, vi, carn i altres mercaderies, a fi de poder reparar els murs de la ciutat.

(Olim: núm. 152; Dim.: 215 × 305 mm.; Caixa d'escriptura: 110 × 235 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. In subsidium operis murorum et vallorum ville de Vallibus, concedimus huius serie vobis iuratis et probis hominibus dicte ville quod possitis in villa ipsa statuere impositiones in pane, vino, carnibus et mercibus colligendas et levandas per quinque annos a die qua impositae fuerint in antea computandos sic quod a quibuscumque personis cuiuscumque status et condicionis existant in dicta villa et eius terminis habitantibus et ad villam ipsam et eius termino declinantibus et contrahentibus impositiones per vos statuendas possitis colligere et levare vel colligi et levare facere eas, vendendo de quatuor in quatuor menses seu de anno in annum, vel, alias prout vobis placuerit et fuerit bene visum omni obstaculo quiescente. Mandantes per presentem universis et singulis officialibus et subdidis nostris, presentibus et futuris, quatenus huiusmodi concessionem nostram firmam habeant et observent et contra non veniant quavis causa. Est, autem, sciendum quod Petrus Fonolli, iuratus et syndicus, et Laurencius Romei, nuncii vestri, iurarunt in posse nostro ad Sancta Dei quatuor Evangelia quod dicte impositiones uno anno cum alio compensato possunt ascendere ad tresdecim mille solidos de quibus solvunt et solvere possunt persone dicte ville et termini eiusdem novem mille solidos vel circa. Et residuum quod est quatuor mille solidos solvitur a personis extraneis. Quam ob rem volumus et ordinamus quod dicti quatuor mille solidi et preter hoc duo mille solidi de vestro proprio seu de propriis impositionibus in dictorum murorum et vallorum operibus annos singulis convertantur. De quo baiulis, iam, dicte ville cum inde requisiti fueritis teneamini reddere rationem. It cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostro si-

gillo pendenti munitam. Datum in Montealbo ultima die octobris anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo. Regnique nostri tricesimo quinto. P[etrus] Can[ellarius].

Dominus rex mandavit
mihi Jacobo Conesa
Probata

28

1372, juliol, 22. Barcelona

Pere III concedeix perpètuament als cònsols, ciutadans i prohoms de Tarragona ple poder per a carregar i descarregar en el seu port, queviures, mercaderies i tota classe de béns, igual com a Barcelona.

(*Olim: s. núm.; Dim.: 310 × 530 mm.; Caixa d'escriptura: 230 × 450 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice mesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Circa utilitatem et augmentum civitatis Terracone que est antiqua, notabilis et insignis ac ambitu murorum notabilium circumfulta et in maris frontaria constituta et quorum cives et habitatores in nostris necessitatibus et oportunitatibus, paratos nobis servire, semper, invenimus atque promptos tanquam naturales nobis et fideles debitum habentes respectum, presertim, quia ex emolumentis que proveniunt ex exercicio iurisdictionis comunis et de lezdis et aliis iuribus nobis in civitate predicta et eius portu ac territorio pertinentibus certa pars nobis competit et, eciam, quia inibi consuevit ab antiquo esse carricorium et discarricorium de quibus infra agitur licet non ostendatur, forsan, titulus super eo propter ipsius civitatis antiquitatem. Quoniam dum in maritimis Catalonie designantur carricoria pro solutione generalitatum ac vectigalium que habent solvi ex nostra ordinatione et curiarum generalium Catalonie loca infrascripta designari consueverunt. Videlicet, de Cauco Libero, de Rosis, de Turricella de Montegrino, de Palamors, de Caneto, de Sancto Laurencio, de Sancto Felice Guixollensis, de civitate Barchinone, de Cigiis, de Cubellis, de dicta civitate Terracone, de Cambrils et de civitate Dertuse. Tenore presentis carte nostre, firmiter et perpetuo valiture, concedimus vobis consulibus ac civibus et probis hominibus dicte civitatis Terracone, presentibus et futuris, quod in dicta civitate et eius portu sit omni tempore carricorium et discarricorium victualium rerum, mercium et bonorum quorumlibet sicut, melius, in civitate Barchinone fuit et est ac esse potest et consuevit carricorium et discarricorium victualium et aliarum rerum et mercium ac bonorum, eciam, quorumcumque. Sic, tamen, quod in dicta civitate Terracone serventur et servari habeant inhibiciones nostre generales quociens eas duxerimus faciendas. In quo, eciam, casu inhibicionum fiendarum in dicta civitate et portu eiusdem sit et remaneat carricorium et discarricorium prout in dicta civitate Barchinone erit et remanebit et est solitum remanere. Nos, enim, tanquam, rex, princeps et dominus in cuius manu ex preeminencia et regalia nostra consistit carricoria et discarricoria locorum maris statuere ac ordinare hanc concessionem vobis et vestris perpetuo duraturam, facimus de nostre regie plenitudine potestatis propter utilitatem nostram et augmentum iurium nostrorum que ut predicatur in dicta civitate et portu percipimus ac propter incrementum dicte civitatis et bonum publicum eiusdem et habitancium in eadem. Et promittimus in nostra fide regia predictam concessionem nostram perpetuo fir-

mam habere et observare ac observari facere et non contravenire nec permittere aliquem contravenire, aliquo iure, causa, vel, eciam, racione. Mandantes per hanc eandem inclito ac magnifico infanti Johanni, primogenito nostro carissimo, duci Gerunde comitique Cervarie ac in universis regnis et terris nostris generali gubernatori sub paterne benedictionis obtentu eiusque vicesgerenti ac baiulo Catalonie generali et universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et qui pro tempore fuerint, quatenus concessionem nostram huiusmodi firmam habeant, teneant et observent tenerique et observari, inviolabiliter, faciant et non contraventiant seu aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem fieri et nostra bulla plumbea in pendenti iussimus communiri. Datum Barchinone vicesima secunda die iulii anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo secundo. Regnique nostri tricesimo septimo. Visa R[oma]. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Testes sunt Luppus archiepiscopus Cesaraugustanus; Infans Martinus, comes de Xerica. Johannes, comes Impuriarum. Raymundus Alamanni de Cervilione. Dalmacius de Queralto, milites. Sig + num mei Jacobi Conesa, prothonotarii dicti domini regis qui de ipsius mandato hec scribi feci et clausi. Et corrigitur in prima linea meorum.

Registrata in gracia

Dominus rex mandavit
mihi Jacobo Conesa
in presencia Petri Çacosta, baiuli
generalis qui eam vidit
dictam. Item vidit eam
dominus rex presente dicto Petro
Çacosta

Probatum

29

1374, juny, 5. Barcelona

Confirmació de Pere el Cerimoniós d'una carta partida per ABC de l'arquebisbe Bernat Tort en la que concedeix a Ramon Berenguer IV la ciutat de Tarragona amb tots els seus termes i pertinences, retenint-se, però, el jurament de fidelitat dels seus habitants i tot allò que concerneix a l'església.

(Olim: s. núm.; Dim.: 405 × 540 mm.; Caixa d'escriptura: 280 × 480 mm.)

In Dei nomine. Pateat universis quod hec est copia sumpta, fideliter, a quadam carta pergamenea per alphabetum divisa recondita in archivo regio Barchinone cuius tenor nichil addito nichilque remoto sequitur sub hiis verbis. Ad noticiam omnium volumus pervenire, qualiter, ego Bernardus, Terrachonensis archiepiscopus, ad honorem Dei et apostolorum principis Petri laudo /dono/ et trado assensu domini Eugenii, Romani Pontificis, et consilio sufraganeorum nostrorum et voluntate canonicorum nostrorum civitatem Terracone cum territorio suo tibi Raimundo, illustri comiti Barchinone, Aragone, principi Tortose Ilerdeque marchioni, propter ipsius civitatis restauracionem et malorum hominum illam perturbancium inquietacionem ad fidelitatem et utilitatem nostram nostrorumque successorum et ecclesie Sancte Tecele sicut beato Oldegario et ecclesie Sancte Tecele donata est a venerabili patre tuo, Raimundo, Barchinone, Bisuldunij ac Provincie comite,

donamus inquam tibi et successoribus tuis quos Deo annuente ex uxore habueris ut per nos et ecclesiam nostram habeas Terraconam cum omnibus terminis et pertinenciis suis terre et maris et ipsum senioraticum super omnes milites et alios homines ut sint tui solidi et heredum tuorum quos ex uxore tua habueris et faciant tibi exercitus et cavalcatas et quicquid facere debeant suo seniori termini, vero, prefate civitatis et territorii. A parte orientis sunt in termino de Tamarit et de Monteolivo, sicut, descenditur ad mare et ascenditur per aquam de Gayano usque ad ipsum engualador de Cabra et pervenit usque ad ipsum embocum et ascendit per ipsa cacumina montium de Carboneria sicut ipse aque incipiunt vergere ad austrum et ab occidentali parte transeunt ipsi fines per Montem Rubeum et per collem Balagarii usque ad mare a plaga meridiana est terminus ipsum mare quod comune est omnibus ipsius terre habitatoribus ad utendum et expiscandum. Quicquid, autem, hiis terminacionibus concluditur dono tibi iam dicto Raimundo comiti et omnibus succesoribus tuis quos ex uxore habueris ut per nos et succesores nostros et ecclesiam nostram habeas hec ad nostram fidelitatem sine omni engano concedimus, eciam, tibi ut habeas ibi unum furnum et unum casale molendinorum ad dominicaturam tuam. In omnibus, vero, quecumque a modo in Terracona vel infra prenotatos eius terminos, tam per te quam per nos et ecclesiam nostram, aut per voces tuas et nostras empcionem, cambiationem, comutationem vel aliquo alio modo acquirere vel habere potueris medietatem inde habeas. Nos, vero, et ecclesia nostra alteram medietatem sine omni missione atque gravamine. De hiis, autem, omnibus quecumque nos vel ecclesia nostra in Terracona vel in prefatos terminos, aliquo modo, conquirere vel habere potuerimus medietatem vobis concedimus exceptis hiis que ad propria iura ecclesie spectare videntur. Et exceptis hiis que habitatores Terracone et eius territorii pro remedio anime sue in vita sive in morte dare vel relinquere ecclesiis Dei voluerint. De mercatis et feriis sive nundinis, de leudis, pedaticis, toloneis, ribaticis, quarteriis, balneis, cavalcatis, tam terre quam maris, de placitis, iusticiis et de omnibus consuetudinibus et usaticis sive redditibus universis terre et maris sicut melius dici vel intelligi potest medietatem, fideliter, habeas nos et ecclesia nostra alteram cum integritate medietatem. Baiulus, vero, vester seu vicarius vel successorum vestrorum accipiat omnes estachamentos ipsius civitatis ac tocius territorii et iudicet placita presente archiepiscopo vel baiulo suo. Et quod inde exierit inter vos et archiepiscopum per medium dividatur neque erit vobis licitum in Terracona vel eius territorio ponere vicarium sine nostro consilio. Et si aliquis de habitatoribus Terracone vel eius territorii fori fecerit archiepiscopo vel suis firmet directum in manu archiepiscopi vel baiuli eius et presente baiulo comitis quod inde per iusticiam exierit archiepiscopus et comes habeant per medium. Preterea si in molendinis, furnis, balneis, tendis aut fundis vel aliis augmentationibus de quibus omnibus archiepiscopus et ecclesia medietatem habuerint expense fuerint necessarie ab utroque fiant, comuniter, comuni consilio utriusque retinemus, vero, ad dominicaturam nostram et porcionem omnes ecclesias et ecclesiastica iura et ecclesiasticas personas et familias nostras et clericorum sive monachorum. Et omnes qui ecclesiastica predia incoluerint et ibi habitaverint et omnes qui in domibus vel possessionibus ecclesiasticis habitaverint ut in hiis omnibus nullus princeps vel inferior persona laica presumat aliquid iudicare vel distringere seu disponere ullo unquam tempore absque nostro iussu. Retinemus, eciam, decimas et primicias omnium fructuum terre et animalium et piscium et salinarum et quarterie et molendinorum. Retinemus, eciam, omnes dominicaturas nostras villam, videlicet, Constantinam cum terminis suis et stagnum de la vid cum omni dominicatura que sibi adiacet et sicut eam retinuit beatus Oldegarius et dominicaturam de Francoli et alias omnes dominicaturas quas habemus vel in antea domino annuente habebimus. Retinemus iterum quod omnes milites et ceteri habitatores Terracone et to-

cius territorii iurent nobis et successoribus nostris et ecclesie nostre fidelitatem de honore et corpore nostro. Et si villa mutabitur facient ibi prius unum furnum et unum casale molendinorum ad dominium nostrum et ecclesie nostre et eo loco quem elegerimus. Et post modum vos unum furnum et unum casale molendinorum que in dominio vobis concessimus ubi volueritis faciatis ceteros vero furnos et molendina ubicumque fiant per medium habeamus preter illa que nobis et successoribus nostris et ecclesie nostre, fideliter, retinemus reliqua omnia dicunt superius determinata sunt sine nostro et vestro enganno vobis et successoribus vestris quos Deo annuente de uxore habebitis ad honorem Dei et utilitatem et fidelitatem vestram nostrorumque successorum et ecclesie nostre concedimus, donamus et laudamus ea condicione. Ut si quid absit te prefate comes aut aliquem ex heredibus tuis absque filio vel filia de coniuge mori contigerit omnia que presenti scripto tibi concedimus vel donamus cum omnibus melioracionibus et adquisicionibus a te vel a tuis heredibus factis libere et integre in potestatem et ius et dominium nostrum et successorum nostrorum et ecclesie nostre revertantur omni tempore permansura filio, autem, tuus de uxore cui hunc honorem post te habendum dimiseris iuret nobis et successoribus nostris et ecclesie nostre fidelitatem de corpore nostro et de civitate Terracone cum omnibus pertinentiis. Et, similiter, alii homines successores vestri legitimi eandem fidelitatem nobis nostrisque successoribus et ecclesie nostre iurent et ne huiusmodi pactum vel conveniencia possit transgredi, differri vel rumpi quando tu venerabilis comes Deo vocante viam universe carnis abieris, statim, in potestatem archiepiscopi et clericorum ecclesie Terraconensis omnia castra et fortitudines Terracone et omnium terminorum eius cum omnibus que tibi donamus et concedimus redigantur que archiepiscopus et ecclesia tamdiu teneant quousque filius tuus legitimus cui hunc honorem dimiseris predictam fidelitatem archiepiscopo Terracone et ecclesie propria manufaciat. Que facto honorem suum habeat eodemque modo inter comites et archiepiscopos successores et ecclesiam de proenien in proenien, immutabiliter, fiat quando vero archiepiscopum mori contigerit nulli comitum vel alicui laice subiecie sibi persone aliquid honoris vel rerum episcopalium emparare vel tangere vel auferre seu minuere set omnia integre in potestatem clericorum Terracone ecclesie illibata permaneant quousque Terracone ecclesia alterum habeat archiepiscopum. Propter hec omnia superius comprehensa et determinata, ego Raimundus, comes Barchinonensis, princeps Terraconensis et Aragonensis, Tortose Ilerdeque marchio, promitto atque convenio Deo et ecclesie Terraconensis et vobis domino Bernardo, archiepiscopo, ut ab hac die in antea sim vobis fidelis de civitate Terracone et eius territorio et, nominatim, de hiis que in dono quod mihi facitis retinetis et de omnibus ecclesiasticis, iusticiis et directis et redditibus que ad vos et ecclesiam vestram pertinent vel pertinere debent. Et quod intendam sine enganno hedificare et defendere Terraconam et eius territorium contra omnes homines et feminas qui iusticias et iura ipsius civitatis et territorii vobis et ecclesie vestre tollere vel minuere temptaverint et observare iusticiam vestram et ecclesie vestre sicut superius determinatum est. Si qua, vero, in posterum ecclesiastica secularisve persona contra hunc tenorem pagine ire temptaverit non valeat set iram Dei tamdiu incurrat donec satisfaciat. Facta carta mense augusti apud Terraconam in ecclesia Sancte Tecele anno ab incarnatione Domini M^oC^oL^oI. Sig + num Bernardi Terraconensis, archiepiscopi; Petrus Dei gracia, Ausonensis episcopus, signavit. Signum + Raimundi, comes. S + ignum Guillelmi Raimundi Dapifferi. S + ignum Guillelmi de Castro Vetulo. S + ignum Arberti, fratris eiu. S + ignum Raimundi de Puigalt. S + ignum Berengarii de Torroja. S + ignum Gerald de Jorba. S + ignum Guillelmi de Cervera. S + ignum Bernardi de Beleig. S + ignum Petri de Therolis. Signum Poncii qui hoc scripsit mense et anno quo supra adjectis litteris super XI et XII lineam. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sar-

dinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui huic transumpto a suo originali habito et cum eodem, fideliter, comprobato auctoritatem nostram impendimus et decretum appositum hac manu fidelis prothonotarii nostri Jacobi Conesa in civitate Barchinone die V junii anno a nativitate Domini M CCC LXX IIII. Et ad maiorem huius rei evidenciam sigillum nostrum hic providimus appendendimus. Visa R[oma]. Sig + num mei Jacobi Conesa pròthonotarii dicti domini regis qui de ipsius mandato hec scribi feci et clausi apposito decreto regio ut supra patet et supraponitur in II linea dono.

Jacobus Conesa mandato
regis facto per Petrum Ça-
Costa, baiulum Catalonie,
generalem et consiliarium
Probata

30

1374, juliol, 14. Barcelona

Pere el Cerimoniós concedeix als cònsols i prohoms de Tarragona que els veguers d'aquesta ciutat siguin els únics jutges ordinaris i que ningú pugui actuar en la seva jurisdicció.

(Olim: núm. 17; Dim.: 350 × 385 mm.; Caixa d'escriptura: 210 × 315 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Quamquam per alia, noviter, in genere per nos vobis consulibus et probis hominibus civitatis Terracone indulta super infrascriptis, salubriter, sit provisum tamen ea pro maiori evidenciam declarari in specie et concedi nobis, humiliter, supplicastis. Hinc est quod cum vicarii ipsius civitatis sint vestri iudices ordinarii et nemini alii liceat intromittere de hiis que ad ipsorum ordinariorum iurisdictionem et exercicium iurisdictionis spectant et plerumque per inadvertenciam aut alias per suggestionem contingat destinari commissarios qui et iurisdictioni ordinarie preiudicant et multa extraordinaria faciunt que plus ledunt iusticiam quam concernant exhibicionem ipsius providere talibus de benignitate regia dignaremur vestris itaque supplicacionibus inclinati. Tenore presentis concedimus vobis quod ammodo commissarii, iudices, delegati aut subdelegati nequeant pro aliquibus ad exercicium sive iurisdictionem dictorum vicariorum pertinentibus deputari aut mitti ad ipsam civitatem nisi actus regalias nostras tangere viderentur. Et hoc dicimus pro eo quia nunc usque adeo preiudicatum est in ipsa civitate iuribus nostris quod ipsa nostra non parum supplantata fuerunt et, multipliciter, diminuta licet ex pacto et iure antiquo proprietas ipsius civitatis et locorum Campi que sunt iurisdictionis comunis, indubitabiliter, ad nos spectet. Et si forsan tales commissarii aut iudices delegati ad ipsam civitatem mittebantur de facto cum de iure nequirent irritum maneat quidquid gesserint quicquidque processerint nullius eficacie seu valoris existat tanquam factum a nullam habentibus potestatem, exceptis casibus regalias nostras tangentibus ut prefertur. Mandantes per hanc eandem, firmiter et expresse, universis et singulis officialibus et subditis nostris, qui nunc sunt et pro tempore fuerint, quatenus huiusmodi concessionem nostram ut pote iustam et rationabilem teneant perpetuo et observent et contra non veniant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostre magestatis sigillo appendicio comunitam. Datum Barchinone XII^{to} die iulii anno a nati-

vitae Domini M CCC LXX IIII. Regniq[ue] nostri tricesimo nono. Visa R[oma]. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisq[ue] Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Rex P[etrus]. Testes sunt Romeus, Ilerdensis episcopus; Frater Petrus, episcopus Elnensis; Iohannes, comes Impuriarum; Petrus, vicecomes de Vilamuro, miles; Gasto de Montecatheno, domicellus. Sig + num mei Petri de Beviure, scriptoris dicti domini regis, qui de ipsius mandato hec scribi feci et clausi. Corrigitur, autem, in ultima linea testium domicellus

Registrata in Terraconae

Dominus rex mandavit mihi
Petro de Beviure
Probata

31

1374, juliol, 14. Barcelona

Pere el Cerimoniós concedeix als cònsols i prohoms de Tarragona que aquesta ciutat pugui gaudir de les mateixes gràcies, llibertats i immunitats que les altres viles de Catalunya, i, a més a més, confirma els costums ja vigents.

(Olim: núm. 168; Dim.: 390 × 455 mm.; Caixa d'escriptura: 255 × 380 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesq[ue] Barchinone, Rossilionis et Ceritanie ut vos dilecti et fideles nostri, consules et probi homines, civitatis Terracone in omnibus et per omnia sicut et alie civitates et loca nostro subiecta imperio regium sentiatis favorem. Tenore presentis, firmiter et perpetuo, valiture vobis qui propri et solidi estis nostri vassalli et in diversis nostris necessitatibus liberalitatem vestram tanquam nostri fideles subditi ostendistis ducimus concedendum quod vos ammodo tanquam cives nostri fideles ipsaq[ue] civitas gaudeatis et gaudere possitis omnibus illis graciis et favoribus, libertatibus et immunitatibus unversis quibus alie civitates et ville nostre Catalonie seu habitantes in eis gaudere possunt et ammodo poterunt concessionibus aut provisionibus per nos factis et fiendis in curiis generalibus sive parliamentis iam celebratis per nos et in posterum celebrandis. Vos, enim, et ipsam civitatem ac universitatem et singulares eiusdem in huiusmodi prerogativis et graciis participes facimus et in collegio aliorum subditorum nostrorum Catalonie aliarumq[ue] numero civitatum nostrarum, pariter, collocati illis plenarie et potenter utamini, generaliter, in genere et, specialiter, in specie quemadmodum eedem civitates et ville uti possunt et poterunt temporibus successivis. Ceterum salvantes vobis privilegia, libertates, franchitates, antiquas et bonos usus sive consuetudines vestras ea et eas prout ipsis melius usi estis vobis et vestris in perpetuum, de certa sciencia confirmamus, laudamus et, eciam, approbamus illis, dumtaxat, usibus sive consuetudinibus exceptis que iurisdictionem aut iura nostra possent aut viderentur diminuere seu ipsis nostris iuribus quomodolibet derogare. Et hoc, scienter, dicimus pro eo quia olim in dicta civitate adeo abusus est in preiudicium et surrepcionem iurium regionum quod fere ipsa iura nostra per talem surrepcionem et abusus diversi mode anichilata erant. Quam ob rem tales usus qui potius revera dici possunt et debent abusus expresse tollimus et, totaliter, irritamus. Mandantes per hanc eandem inclito et magnifico infanti Johanni, carissimo primogenito et locumtenenti nostro, necnon, gubernatori Catalonie et aliis unversis et singulis oficialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quatenus omnia et singula precontenta teneant, inviolabiliter, et observent et con-

tra non veniant nec fieri aut venire permittant aliqua racione. Quin potius vos et quemlibet vestrum ac bona vestra tanquam nostros proprios et solidos subditos et vassallos, graciosae et favorabiliter, pertractando gaudere et uti permittant omnibus hiis que in vestri favore supra tam in genere quam in specie concedimus et statuimus sicut nobis servire cupiunt et placere. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostre magestatis sigillo appendicio comunitam. Datum Barchinone XII° die julii anno a nativitate Domini M^o CC^oC septuagesimo quarto. Regnique nostri tricesimo nono. Visa R[oma]. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilonis et Ceritanie. Rex P[etrus]. Testes sunt Romeus, Ilerdensis episcopus; Frater Petrus, episcopus Elnensis; Iohannes, comes Impuriarum; Petrus, vicecomes de Vilamuro miles; Gasto de Montecatheno, domicellus. Sig + num mei Petri de Beviure, scriptoris dicti domini regis, qui de ipsius mandato hec scribi feci et clausi. Corrigitur, autem, in ultima linea testium domicellus.

Registrata in Terraconae

Dominus rex mandavit
mihi Petro de Beviure

32

1378, març, 8. Barcelona

Pere el Cerimoniós concedeix un permis als prohoms de Valls per a establir qualque impost, durant nou anys, sobre el pa, vi, carn i altres mercaderies, a fi de poder reparar els murs de la ciutat.

(Olim: núm. 101; Dim.: 215 × 395 mm.; Caixa d'escriptura: 95 × 320 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilonis et Ceritanie. Ut vos probi homines et universitas ville de Vallibus, Campi Terracone, opera murorum et vallium dicte ville, celeriter, perficere valeatis. Tenore presentis vobis concedimus et licenciam plenariam elargimur quod in pane, vino, carnibus et aliis rebus consuetis possitis imponere, statuere et, eciam, ordinare impositiones in dicta villa et eius termino per novem annos post quos aliarum concessionum secururos colligendas et levandas per vos seu quem volueritis in quibusquidem impositionibus nedum privatos sed, eciam extraneos cuiuscumque status aut conditionis existant in dicta villa seu eius termino declinantes seu inibi contrahentes exsolvere volumus et iubemus. Quodque si volueritis ipsas impositiones, de quatuor in quatuor menses, seu, de anno in annum, vendere ac, eciam, dicto novem annorum tempore duratis dictas impositiones in totum seu in partem tollere et suspendere et easdem iterum reducere et per dictum tempus colligere et levare prout, antea, libere valeatis. Volumus, tamen, quod pecuniam ex dictis impositionibus proventuram teneamini convertere in operibus supradictis. Mandamus, itaque, carissimo primogenito et locumtenenti nostro generali, baiulis dicte ville ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, vel, eorum locatenentibus quod nostram huiusmodi concessionem et licenciam ratam et firmam habeant, teneant et observent ac observari faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant quavis causa. Pro presenti, vero, concessionem tenemini nobis exsolvere mille centum florenos auri de Aragonia quos pro nobis fideli consiliario et thesaurario nostro, Petro de Vallo, hinc ad proximum instans festum Pasce Domini idem debet. In cuius rei testimonium

hanc vobis fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam. Datum Barchinone octava die marcii anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo octavo. Regnique nostri quadragesimo tercio. B[ertrandus] de Val[lo].

Registrata in graciis

Dominus rex mandavit
mihi Francisco Bisbals.
Dominus rex habuit eam provisa
Prothonotario
Probata

33

1382, juliol, 3. Alzira

Confirmació de Pere el Cerimoniós d'uns privilegis i estatuts concedits per l'infant Joan, el seu primogènit, a la ciutat i Camp de Tarragona.

(*Olim: s. núm.; Dim.: 225 × 445 mm.; Caixa d'escriptura: 55 × 345 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Quia vos inclitus et magnificus infans Iohannes, primogenitus noster carissimus et nostrorum regnorum et terrarum generalis gubernator, dux Gerunde et comes Cervarie in civitate et Campo Terrachone in quibus per multum tempus de mandato voluntate et ordinatione nostris afuistis pro reformando eadem que valde reformatione grandi indigebant nonnullas ordinationes, concessiones et statuta salubria et utilitatem et augmentum eorumdem concernentia annuentibus preposito et capitulo ecclesie Terracone, sede vacante, fecistis, ordinastis et concessistis que postulastis a vobis laudari et approbari. Attendentes quod ea que per vos ibidem ordinata, statuta et concessa fuerunt bonum statum dictorum civitatis et Campi et habitancium in eisdem ac tocius rei publice eorumdem, infallibiliter, concernunt ordinationes, concessiones, libertates et statuta et alia quecumque per vos acta gesta et facta in civitate et Campo iam dictis. Tenore presentis carte, laudamus, approbamus et confirmamus et rata, grata et accepta habemus et obtinere volumus omnis roboris firmitatem ac si per nos, personaliter, essent facta. Mandantes vobis et vestras vices gerentibus aliisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et vestris quatenus laudacionem, approbacionem et confirmacionem huiusmodi firmas habeant et observent et faciant ab omnibus, inviolabiliter, observari et non contraveniant aut aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem vobis fieri iussimus sigillo nostro pendenti munitam. Datum Algezire tercia die iulii anno a nativitate Domini millesimo CC^oC LX^oXX secundo. Regnique nostri quadragesimo septimo. Ferd[inandus] Can[cellarius].

Registrata in Terraconae

Petrus Martini, ex provisione facta,
in consilio pro domino cancellario
et vidit eam per vicecancellarium.
Vidit eam dominus rex sibi fuit
facta in consilio Bernardi Michaelis
Probata

122

1383, agost, 17. Montsó

Confirmació de Pere III d'una carta del seu primogènit, l'infant Joan, en la qual concedeix qualques gràcies a la ciutat de Tarragona pels seus serveis prestats.

(*Olim*: núm. 47; *Dim.*: 545 x 610 mm.; *Caixa d'escriptura*: 425 x 545 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Attendentes pro parte vestri universitatis et singularium ac concilii civitatis Terrachone fuisse nobis ostensam quandam cartam sigillo appendicio incliti ac magnifici infantis Johannis primogeniti nostri carissimi sigillatam continencie subsequenter. In Dei nomine pateat universis quod nos infans Johannes, serenissimi domini regis primogenitus, eiusque regnorum et terrarum generalis gubernator. Considerantes grata continuata et accepta servicia per vos universitatem et singulares civitatis Terrachone dicto domino regi et predecessoribus nostris ac nobis indefesso animo exhibita et impensa et que impendere sepissime non cessatis dignum et debitum substramur ut penes ea que comodum et utilitatem vestram respiciunt nostrum intuitum merito dirigamus honoribus et favoribus congruis proseguendo cum itaque pro parte vestri dicte universitatis nobis impensa et oblata fuerit inter alia quedam capitula, humiliter, suplicando ut illa dicte universitati concedere de benignitate solita dignemur. Nos vestris supplicationibus inclinati visis, perfectis ac intellectis ad plenum capitulis ipsis que in nostro pleno consilio recognita et examinata fuerunt certas eis responsiones seu provisiones fecimus in fine cuiuslibet eorum positas et scriptas quorumquidem capitulorum et responsionum seu provisionum eis factorum tenor sequitur sub hiis verbis. Primerament que-l senyor rey e lo senyor duch e quescú d'ells renuncién de present espressament sobre la ciutat de Terragona e singulars d'aquella e donació e cessió fan a la dita ciutat e universitat d'aquella de tots e sengles donacions, promissions e assignacions a ells e a cascún d'ells fetes de paraula o per scrits per los cònsols e consell de la dita ciutat e singulars o sindichs d'aquella ensemps o de partidament de la meytat d'aço que exirà o exir devia del retiment dels comptes de la dita ciutat e de les quantitats degudes a aquella per rahó dels dits comptes per qualssevol persones e per qualsevol aministració de la ciutat ho per altres deutes deguts a la ciutat de tot lo temps passat fins al present die e en les devenidor per rahó de qualsevol administració de que saguesen a retre o fossen restituits los dits comptes de la ciutat exceptat la donació feta per la dita ciutat als dits senyors o al un d'ells en e sobre-l dret partanyent o partanyer divent a la dita ciutat contra Camp de Terragona de que és ja començada questió entre Terragona el dit Camp. E que aquelles donacions, concessions e assignacions fetes per la dita ciutat sien havudes per cassas e nullas si e en quant tocha los dits senyors e tots altres qualssevol persona o persones de qualsevol ley, estatment o condició sien a la qual o a les quals los dits senyor rey o duch havien fetes alguna o algunes promissions, concessions, assignacions, comissions o qualssevol altres promissions per rahó de qualsevol de les dites donacions, concessions o assignacions fetes per la dita ciutat als dits senyors o al un dells en tant que-ls dits senyor rey o duch de present e tota vegada que suplicat l'ús en serà revoquen e haien a revochar totes e qualssevol dessús dites concessions, promissions, assignacions, comissions e provisions per qualsevol d'ells fetes e no res menys de present sien haudes per no fetes e no atorgades e per cassas e nullas. E que la dita ciutat o universitat d'aquella haia tot aquell dret e loch e cessió que-ls dits senyors e quascun d'ells havien e han per vigor de les dites donacions en aquella manera e forma

que la dita cort havia abans que les dites donacions e concessions fes e que d'açò sien fetes e liurades letres e cartes e altres provisions a açò necessàries ordonades largament a profit de la ciutat axí per los dits senyors rey e duch com per altres personas a açò necessàries havents açò concessió o assignació e no res menys los dits senyors e cascún d-ells e qualsevol altre persona hagen a restituir de present a la dita ciutat totes e qualsevol cartes, letres e altres provisions que tenguen o tenir degen faents per les dites donacions, concessions, assignacions o comissions e en special la carta o cartes preses per la rahó dessús dita per en Galceran d'Ortigués, secretari del dit senyor e per en Guillem Ereyllé, notaris ciutadà de Terragona en la dita ciutat, dimars a XII de noembre de l'any M CCC LXXX I. Plau al senyor duch per la forma que-s contenguda en lo present capítol. Item que-ls dits senyors e cascún d-ells prometen que per si o per interposada persona en nom lur no embargaran o embargar faran ne permetran en alguna provisió manera o causa que la dita ciutat e universitat d'aquella no puxe fer exeguir e sinar los dits comptes e deutes deguts a la dita ciutat abans puxe haver e cobrar la dita ciutat tot ço e quant degut serà o pertanyerà a la ciutat per qualssevol persones e per qualsevol rahó e que si alcuna provisió contra alcunes coses dessús o en qualsevol dels presents capítols scrites o contengudes era impetrada o se impetrava o exia ara o en esdevenidor en preiudici de la dita ciutat axí per ofici o per propri moviment de senyor o a instancia del fiscal o de qualsevol altre persona que aquella provisió o embargament sien hauts per nulls e no haien efficàcia o valor e aquelles provisions la dita ciutat no sie tenguda obtenperar e observar. Plau al senyor duch. Item que-ls dits senyor rey e duch façen e sien tenguts de fer general absolució, diffinició e remissió a la dita ciutat e universitat d'aquella de tots e sengles comptes devallants de concessions, de impositions de la dita ciutat atorgades per qualsevol forma, rahó o manera de les quals concessions de impositions fetes e atorgades ja haien usat e d'aquí nant dins lo temps de la concessió usaran abans puxa la dita ciutat usar, vendre, cullir e levar aquelles segons que-s atorgat en les concessions e aquelles impositions puxen convertir en càrrechs, necessitats e usos de la dita ciutat segons que-ls serà vist faedor e la dita ciutat no sia tengude de retre compte d'aquelles als dits senyors o a altre per ells encara façen absolució e diffinició general a la dita ciutat e universitat e singulars d'aquella de totes penes pecuniàries e corporals civils e criminals o altres qualssevol que fossen guanyades o comeses als dits senyors o a cascún d-ells per qualsevol causa o rahó fins al present die exceptat, emperò, que per la absolució e diffinició general feta o faedora a la dita ciutat e singulars d'aquella per la dita rahó no sia fet preiudici a la dita ciutat ne posat caylament a aquella que no puxen cobrar e haver d'alguns singulars de la dita ciutat que han retut e retran compte d'açò que han administrat per aquella abans romanga tot dret saul a la ciutat axí en los béns com en persones d'aquells no contrestant la present remissió en manera que la ciutat puxe haver de aquells tot lur dret pertanyent a la ciutat en persones e en béns axí e segons que de dret e rahó se trobara esser tenguts e obligats a la ciutat. Plau al senyor duch de fer-los remissió general e ab la present la fa a la dita universitat de totes penes civils e criminals devallats de les comptes o retiment d'aquelles e que totes obligacions, sagraments e homenatges fetes o fets per la dita universitat o singulars d'aquella e totes citacions e assignacions fetes als dits còsols, consell, universitat e singulars de la dita ciutat penals o no penals per comparar en Barcelone i en altra part per rahó dels dits retiments de comptes e de tota administració feta per la dita ciutat de la qual lo senyor rey ni lo senyor duch se poguessen entrametre per vigor de les dites donació o donacions. E que tots processos fets per qualsevol de les coses atorgades per los dits senyors supra et infra en los presents capítols contra la dita ciutat e singulars d'aquella sien cancellats e hauts per cassos e nulls però que la excepció posade en lo present capítol aquí hon se conté exceptat però que per la

absolució etc. tro a la fi del dit capítol romanga en se virtut en favor de la dita ciutat. Item con alguns singulars qui han regit, consolat e administrada la ciutat en temps passat haien trets de l'arxiu de la ciutat diverses privilegis e scriptures e altres coses de la dita ciutat e aquella se tenen e recusen de tornar perquè placia als dits senyors de fer letres de manaments als veguers ab pena peccuniària que com requestes seran per part de la ciutat forçen e destreguen aquells qui han preses les dites coses que ho tornen a la ciutat axí per presó de persones com en altra manera segons tenor e forma dels inventaris per ells fets. Plau al senyor duch que-ls sia observat per la forma que demanen però que les dites scriptures venguen en poder dels ordinaris de Terragona e que si res hi ha faent per dret dels dits senyors la cort dels dits senyors ne puxa haver traslat autèntich abans quals ordinaris ho liuren a la dita ciutat lo qual traslat se haia apendre dins un any primer vinent e si no que-ls ordinaris hagen a restituir les dites scriptures als còsols de la ciutat sots pena de M florins d'or. E que totes previsions en contrari atorgades sien haudes per casses e nulles e que-ls ordinaris no sien tenguts no degen obtemperar-les. Item que-ls dits senyors facen e degen fer a la ciutat totes e sengles letres executorias e provissions contra aquells qui són obligats a la ciutat tota vegada que per la ciutat seran demanats ço és als jutges ordinaris lurs de executar e conralar de ço que és stat declarat ja es declararà de pagar per aquells qui sien tenguts a la ciutat. Plau al senyor duch que-ls sia observat per la forma que demanen però que si per rahó d'alcuna administració la ciutat movia alguna qüestió contra en Johan Çanglada vel econverso que d'aquelles qüestions hagués a conixer e decidir micer Pere Pasqual però que la dita rahó no puxe ésser engendrat preiudici a la dita ciutat. Item que-ls dits senyors rey e duch e altra persona havent d'açò poder prometen a convenen que d'aquí vant no usaran ne usar puxen ensemps o departidament contra la ciutat o singulars d'aquella del poder donat a ells o a cascún d'ells axí per part de la Esglèya com per lo consell de la ciutat abans tot aquell poder e consentiment e poder donat sia haut per cas e nulle e no haia d'aquí avant eficàcia ne valor ne la ciutat o universitat e singulars d'aquella puxen ésser citats d'aquí avant per comparar devant los dits senyors o cascún d'ells. Plau al senyor duch. Item que-l dit senyor duch torn a la ciutat los comptes, llibres e altres scriptures les quals sen havia fetes portar. Plau al senyor duch. Item que-ls dits senyors rey i duch facen èpocha e èpochas a la dita universitat d'aquells III florins que al senyor rey foren promeses per los síndichs de la dita universitat sots certas condicions per lo passatge de Sardenya o de Sicília o que la obligació sie cassa e vana en quant, emperò, tocara los dits III florins pertanyents e pagar a la dita ciutat e d'aquí avant alguna qüestió, petició o demanda non puxe ésser feta nos faça o algun embarch en les concessions per la dita rahó a la universitat de la dita ciutat fetes e atorgades ans estiguen en sa força e virtut. Plau al senyor duch. Item que-l senyor rey lou, aprou e confirmen ab carta ab segell pendent tots e sengles coses en los presents capítols contengudes en quant toquen o contenen al dit senyor o encara al senyor duch e que la dita confirmatòria los sia liurada en forma e signada. Plau al senyor duch. Item que abans que la dita universitat haia a fer alguna paga dels dits III florins lo tresorer del senyor rey e lo dispenser del senyor duch haien e sien tenguts donar als còsols e a la universitat de la dita ciutat les letres e provissions atorgades en los presents capítols. Plau al senyor duch que ans que la dita universitat sia ne puxa ésser forçada de fer paga alguna les dites provissions los sien liurades a lurs pròpies messions en forma e signades. Item que-ls dits senyors degen e haien haver les dites provissions a la dita ciutat franques de dret de segell e encara que si en les corts generals que-s celebren en Muntçó era atorgat do general per tots los braços que ço que la ciutat darà o atorgarà per la present avinença sie compres en lo dit do general e sie reebut en compte a la ciutat del do atorgador e en açò haien asinar tots los dits braços de cort o general de Catalunya com

aquesta cosa se tracta de fer per espeegament del viatge de Serdenya axí e conpus profitosamente se porà dictar e ordonar a profit de la ciutat les quals provisions e letres necessàries haïen e sien tenguts haver e procurar lo senyor duch o lo seu consell o dispenser e altres qui la composició reebbran a lurs pròpies messions maiorment com ja atorgat per lo tresorer del senyor rey estant en la ciutat de Terragona que la quantitat faerà pendre en compte del do general atorgador en les corts per lo fet de Sardenya. Al dessús dit capítol respon lo senyor duch que li plau que la dita universitat pach per dret de segell per la present carta e per totes provisions devallates o dependentes de qualsevol dels presents capítols cinquanta florins d'or d'Aragó e no plus. Quant és en la compensació que demanen en lo dit capítol los dits senyors en tant com en ells serà ho faran pendre en compte a les corts o als deputats o als administradors del do atorgador per rahó de la dita cort però d'açò no farien alcuna obligació que ho haguessen a fer ni a complir. Item com la ciutat de Terragona sie fort esmesa per molts e diverses càrrechs e serveys fets e no haia diners de que puxe fer compte de pagar que plàcia als dits senyors de comportar per pagues convinents la dita ciutat en manera que puxen pagar los dits III florins. Plau al senyor duch que dels dits III florins d'or sia feta obligació per persona havent d'açò poder en nom de la dita ciutat de pagar la meytat per tot lo mes d'agost proper vinent e l'altra meytat per tot lo mes d'octubre apres seguent a aquellas persona o persones que ls dits senyors o lur tresorer e dispenser volrà. Item que ls dits III florins d'or el interès e totes les messions fetes por aquells se puxen pagar es hagen apendre en compte dels emoluments de les impositions atorgades e atorgadores a la ciutat. Plau al senyor duch. Item que de tots e sengles coses en los deses scrits capítols contengudes sien fetes una e moltes cartes e letres e aytantes com ne seran demanades per part de la dita ciutat de Terragona substància no mudada. Plau al senyor duch. Item que per qualsevol de les coses en los dessús scrits capítols contengudes la dita universitat o qualsevol singulars d'aquella no sien tenguts ne puxen ésser forçats per qualsevol oficial dels dits senyors a pagar alcuna quantitat per rahó d'aerries o per altra rahó als jutges oficials o notaris que en qualsevol de les dites coses per qualsevol rahó hagen cabut. Plau al senyor duch. Quare respectu dicti doni et alias grato animo inducti eo quia iustum et rationi consonum est quod illos qui sua, liberaliter, exhibent nobis munera nostris graciis et favoribus vice mutua compensemus. Tenore presentis capitula preinserta et unumquodque iporum et contenta in eis iuxta responsiones et provisiones eis ut pretangitur per nos factas laudamus, concedimus et firmamus eaque iuxta predictas responsiones seu provisiones promittimus vobis dicte universitati et singularibus vestris in nostra bona fide ac Berengario de Montisonis, domicello, sindico vestro, et, eciam, iuramus sponte per dominum Deum et eius Sancta quatuor Evangelia, corporaliter, per nos tacta firmiter tenere et observare, attendere et complere cum effectu et nullatenus contrafacere vel venire iure aliquo sive causa. Volentes, eciam, quod de ipsis capitulis et ipsorum quolibet iuxta responsiones seu provisiones predictas fiant et possint fieri et tradi vobis dicte universitati si volueritis carte et littere oportune. Hec itaque facimus et promittimus in posse fidelis scriptoris nostri et notarii infrascripti tamquam publice persone ea a nobis stipulantis nomine vestri dicte universitatis et singularium vestrorum aliorumque omnium quorum intersit ac poterit interesse et in testimonium premissorum mandamus vobis fieri presens publicum instrumentum sigillo nostro appendicio roboratum. Quod est datum et actum in civitate Barchinone quintadecima die iulii anno a natiuitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo tercio. B[ertrando de Vallo], vicecancellarius. Signum + infantis Johannis, serenissimi domini regis primogeniti eiusque regnorum et terrarum generalis gubernatoris qui predicta laudamus, firmamus et iuramus. Primogenitus. Testes sunt qui presentes fuerunt nobilis Raymundus de Perillionibus, viceco-

mes de Roda, camarlengus; Eymericus de Scintillis, maiordomus, milites et Jacobus Castellani, vexillarius armorum domini ducis. Sig + num mei Bernardi Medici, dicti domini infantis scriptoris, et auctoritate illustrissimi domini regis Aragonum notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui premissis interfui eaque de mandato eiusdem domini infantis scribi, feci et clausi. Ideo, ad supplicacionem humilem pro parte vestri dicte universitatis et singularium ac concilii Terrachone, propterea, nobis factam et alias quibusdam iustis et racionabilibus causis moti quas hic exprimere non curamus, de certa sciencia, deliberate et consulte preinsertam cartam et capitula et omnia ac singula in eis contenta iuxta responsiones dicti nostri carissimi primogeniti eisdem capitulis factas laudamus, approbamus, ratificamus, confirmamus ipsaque promittimus in fide nostra regia attendere et complere, tenere ac, inviolabiliter, observare et observari facere per quoscumque et contra ea non facere vel venire. Mandantes per hanc eandem universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, eorumque locatenentibus quatenus laudacionem, ratificacionem et confirmacionem nostram huiusmodi firmam habeant, teneant et observent faciantque ab aliis observari et contra non veniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo appendicio communitam. Datum in villa Montissoni septima decima die augusti anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo tercio. Regnique nostri quadragesimo octavo. G[uillelmus] de Valle[sica].

Registrata in Terraconae

Berengarius de Busquetis
mandato regis facto per
thesaurarium.

Probata

1384, gener, 26. Montsó

Pere III referma el permis concedit als prohoms de Valls per a establir qualque impost, durant nou anys, sobre algunes mercaderies, a fi de poder reparar els murs de la ciutat.

(*Olim: s. núm.; Dim.: 255 × 375 mm.; Caixa d'escriptura: 145 × 300 mm.*)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Supplicato nobis, humiliter, pro parte universitatis ville de Vallibus, Campi Terracone, ut quandam literam per nos eis nuper concessam que in registro scribanie nostre inserta existit et quam dicunt, casualiter, amisisse a dicto registro sumi et reparari eisque tradi facere dignaremur eandem literam supplicacioni predictae, favorabiliter, annuentes et benigne perquiri et inventam in dicto registro in hanc paginam transcribi et reparari fecimus sub hac forma. Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum etc. licet in concessione quam cum carta nostra nostro sigillo pendentem munita, data Barchinone octava die marcii anno subscripto vobis probis hominibus et universitati ville de Vallibus, Campi Terracone, respectu operum murorum et vallorum eiusdem fecimus de impositionibus dicte ville ad novem annos post tempus aliarum concessionum secuturos colligendis et levandis contineatur, expresse, quod peccuniam ex dictis impositionibus proventuram in quibus nedum privatos, sed etiam, extraneos exsolvere volumus convertere teneamini in operibus supradictis ut in dicta carta hec et alia, lacius, explican-

tur. Quia, tamen, Laurencius Romei, syndicus vester, iuravit in posse nostro quod pecunia proveniens ex dictis impositionibus de extraneis personis in eisdem contribuentibus ad quatuor mille solidos, annuatim, uno anno, cum alio computato dumtaxat ascendit ob quod iustum reputamus quod dicti quatuor mille solidos cum aliqua alia quantitate de vestro proprio in dictis operibus convertantur. Et quod de alia pecunia que colligit ex dictis impositionibus per vos exsolvendis debita solvere et alia onera vestra supportare possitis ad supplicacionem pro vestri parte nobis, humiliter, inde factam. Tenore presentis vobis concedimus quod quatuor mille solidos qui per extraneos, annuatim, exsolvuntur in impositionibus supradictis ut est dictum. Et rultra hoc duos mille solidos de alia pecunia dictarum impositionum seu alia propria vestra sic quod sunt in summa sex mille solidos annis singulis in operibus supradictis convertere teneamini et habeatis totum vero residuum pecunie ex dictis impositionibus proventure in debitis et aliis omnibus vestris absque metu pene convertere habeatis contentis in concessione dictarum impositionum obsequentibus nullo modo. Sicque mandamus carissimo primogenito et locumtenenti nostro generali, baiulis dicte ville ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, vel locatentibus eorundem quod nostram concessionem huiusmodi ratam et firmam habeant, teneant et observent et observari faciant et non contraveniant seu aliquem contravenire permittant quavis causa. In cuius rei testimonium hanc nobis fieri iussimus nostro sigillo munitam. Datum Barchinone vicesima sexta die aprilis anno a nativitate Domini millesimo CC^oC LX^oX octavo. B[ertrandus] de V[allo]. Quare universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, mandamus de certa sciencia et expresse quatenus huius reparacionis carte fidem indubiam adhibentes ac si eisdem in sua prima figura ostenderetur ipsam teneant firmiter, et observent et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rei testimonium hanc fieri et nostro pendenti sigillo iussimus communiri. Datum in Montesonno vicesima sexta die ianuarii anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto. Regnique nostri quadragesimo nono. G[uillelmus] de Vall[esica].

Registrata in graciis

Bartholomeus de Avellaneda
ex registro scribanie ubi
est registrata
Probatum

36

1386, novembre, 23. Barcelona

Pere el Cerimoniós absol de tota classe de penes, tant pecuniàries, civils com criminals als cònsols, jurats, prohoms i altres oficials de Tarragona.

(Olim: núm. 29; Dim.: 255 × 550 mm.; Caixa d'escriptura: 135 × 480 mm.)

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Erga, vos fideles nostros, consules, iuratos et probos homines, universitates et singulares ac officiales civitatis et locorum Campi Terracone, volentes, graciosius, nos habere moti diversis ex causis quas exprimi non oportet et que ad hoc, racionabiliter, nos inducunt. Tenore presentis, absolvimus, difinimus, graciose, remittimus et penitus relaxamus vobis et vestrum cuilibet scilicet, singulariter, singulis et, generaliter, universis omnes et singulas penas civiles et pecuniarias, tam terciorum vi-

128

delicet quam hostagiorum, fractorum seu non tentorum et alias quascumque nunciisque commissas per vos, comunitel vel divisim, et quesitas nobis seu curiis quibuscumque quarum emolumenta ad nos seu primogenitum nostrum pertineant atque spectent sive pene ipse descendant ex executionibus et enantamentis que per Berengarium de Tornamira, militem ut locumtenentem nostrum, in civitate et Campo predictis et per Bernardum de Vilademany, militem, gerentemvices gubernatoris in Cathalonie principatu, providimus, noviter, certo pretextu fieri contra vos seu in dictis civitate et Campo ad que eos propterea duximus transmittendos seu ex quibuscumque mandatis per nos seu dictum primogenitum nostrum seu de nostri vel eius mandato litteratorie seu alias vobis factis seu ex usatico Princeps Namque hoc est quod vos moniti seu ipso usatico convocato non feceritis servitium eius sive ex contractibus seu quasi contractibus vel ex aliis causis factis et negociis quibuscumque. Necnon et omnia et singula crimina excessus et delicta cuiusvis nature seu speciei existant et quantumvis sint gravia, eciam, si de maioribus et gravioribus essent nullo excepto que per vos, generaliter vel particulariter, perpetrata seu commissa dicantur usque in presentem diem sive de eis sitis delati denunciati seu, eciam, inculpati apud nos seu primogenitum nostrum et in curiis nostris seu ipsius primogeniti nostri vel aliis quibuscumque et sive ipsa delicta essent excessus et crimina sint notoria vel occulta vel ne absolvimus, insuper ac eciam, difinimus, remittimus et, penitus, relaxamus vobis omnibus superius nominatis et vestrum cuilibet, videlicet, singulariter, singulis et, generaliter, universis omnes et singulas acciones, questiones, petitiones et demandas omnesque penas pecuniarias, civiles, criminales et, eciam, corporales et alias quaslibet quas nos seu dictus primogenitus noster officialesque nostri et sui vel alii quilibet possemus contra vos vel aliquem seu aliquos vestrum et bona vestra proponere, facere vel movere in iudicio vel extra iudicium seu in personis vestris infligere de seu pro his que vobis supra remittimus seu occasione vel pretextu eorum. Ita quod de seu pro predictis que vobis remittimus, absolvimus, difinimus et ut predicatur relaxamus vel occasione seu pretextu ipsorum possitis nequaquam vos vel vestri in iudicio vel extra iudicium impeti conveniri, detineri aggravari nec in personis vel bonis ullatenus molestari. Nec, proinde, possit per nos seu dictum primogenitum nostrum nostrosque et suos officiales et commissarios vel alios quoslibet contra vos vel bona vestra inquiri, deinceps, nec questio fieri peticio seu demanda. Quin pocius sitis ab omnibus supradictis et singulis vos et vestri perpetuo cum bonis vestris habitis et habendis quicquid, liberi et immunes ac penitus absoluti prout melius et plenius ad vestrum sanum, intellectum et commodum possit intelligi sive dici imponentes nobis et dicto primogenito nostro et officialibus nostris et suis silentium sempiternum hoc, tamen, proviso quod vos teneamini facere querelantibus de vobis, civiliter, dumtaxat iusticie complementum. Et licet presens nostra remissio generalis existat et indefinite loquatur eam, tamen, in qualibet pena ac in quolibet delictorum excessuum et criminum predictorum ad specialitatem reducimus et volumus perinde haberi ac si pena delicta excessus et crimina ipsa hic nominata et expressa essent, singulariter, et distincte. Renunciantes, expresse, iuri dicenti quod non valet generalis remissio nisi specialis procedat et alii omni iuri, rationi, usui, usatico, constitutioni et consuetudini supradictis contrariis seu repugnantibus quovis modo. Et ubi fortassis de seu pro dictis criminibus, excessibus et delictis seu occasione vel pretextu ipsorum vos seu aliqui vestrum infamiam aliquam iuris vel facti aut quamvis aliam notam labem seu maculam incurristis vel posset opponi seu dici vos seu aliquos vestrum quomodolibet incurrisse. Nos de plenitudine regie potestatis eandem infamiam notam, labem seu maculam tollimus et penitus abolemus. Salvantes vobis et unicuique vestrum famam vestram integram et illesam ac vos reddentes, habiles et capaces ad honores quoscumque et officia publica et ad alia omnia, prout eratis ante perpetracionem seu

inculpacionem excessuum delictorum et criminum predictorum. Mandamus, itaque, de certa sciencia et expresse, dicto primogenito nostro, necnon, dicto gerentivices gubernatoris, vicariis, baiulis et aliis universis et singulis officialibus et commissariis nostris et dicti primogeniti nostri et officialium predictorum locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus absolucionem, difinicionem et remissionem nostram presentem observent, tenaciter, observarique faciant inconcusse omni excepcione et interpretacione remotis nichil contrarium ullatenus tentaturi. Adimentes ipsis et eorum singulis ad cautelam, potostatem omnimodam, oppositum faciendi. In cuius rei testimonium cartam presentem iussimus fieri et sigilli nostri appensione muniri. Datum Barchinone XXI^oII die novembris anno a natiuitate Domini millesimo CC^oC octuagesimo sexto. Regnique nostri quinquagesimo primo. Rex P[etrus].

Registrata in Terraconae

Dominus rex mandavit mihi
Bartholomeo Sirvent